

ISSN : 2651 - 124X (Print)
ISSN : XXXX-XXXX (Online)

Disciplinary Journal of Buriram Rajabhat University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565
Vol.6 No.1 January - June 2022

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Disciplinary Journal of Buriram Rajabhat University
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565 Vol.6 No.1 January - June 2022

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Disciplinary Journal of Buriram Rajabhat University

ขอบเขตงานวารสาร

นโยบาย

การจัดทำวารสารฯ ฉบับนี้ มีนโยบาย คือ

1. สนับสนุนผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง
2. เผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคคล

ทั่วไป

3. สร้างความรู้และองค์ความรู้ใหม่หรือที่ถูกต้อง เพื่อการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปสู่

สากล

ขอบเขตผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นวารสารวิชาการที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยครอบคลุมศาสตร์ต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ โดย เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารธุรกิจ การจัดการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ การเงินการธนาคาร การตลาด คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหวิทยาการจัดการ โดยนำเสนอในรูปแบบ

1. บทความประสบการณ์ และบทความเรียบเรียง
2. บทความวิจัย เป็น Concept paper หรือ ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จสมบูรณ์
3. ผู้นำเสนอบทความเป็นบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย
2. เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมการสร้างความรู้และองค์ความรู้ในสาขาสังคมศาสตร์และ

มนุษยศาสตร์

3. เพื่อเป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไป

ที่สนใจ

การประเมินบทความ

แต่บทความจะถูกประเมินโดย Peer Reviewer หลากหลายสถาบันของวารสาร อย่างน้อย

3 คน และจะต้องมีคะแนนผ่านในระดับ ดี ขึ้นไป

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่

การตีพิมพ์วารสารฯ จะมีการตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ คือ

1. ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
2. ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

บรรณาธิการวารสาร

Executive Editor

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ปาโนรัมย์

Associate Professor Dr.Preecha Panoram

กองบรรณาธิการวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

Professor Dr. Prayong Sanburan

รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

Associate Professor Dr. Khompet Chatsuphakul Kasem Bundit niversity

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งรัตน์ หัตถกรรม

Assistance Professor Rungrat Hattakam

อาจารย์อนงค์ ทองเรือง

Lecturer Anong Thongreing

อาจารย์ปิติวรรณ ฝ่ายโคกสูง

Lecturer Pitiwan Paikoksong

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khonkaen University

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Kasem Bundit niversity

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

Advisor

รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา

Associate Professor Malinee Jutopama

ผู้ออกแบบและประสานงาน

Cover Designed

ดร.ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธุ์

Dr. Pitipat Nittayakamolphun

คุณพรพรรณ แสงแก้ว

Miss Pornpan Sangkeaw

รายชื่อผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewer)

วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Interdisciplinary Management Journal, Faculty of Management Sciences,
Buriram Rajabhat University

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความ

Peer Reviewers

ชื่อ-สกุล สถาบัน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา รักการศิลป์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินทิพย์ พิมพ์กัลด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ทองศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทิราพร ศิรินนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลกันยา ศรีสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน น้อยไม่หอม
อาจารย์ ดร.ธีรวิทย์ ภิบาลบุญกานต์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ นารักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล มีอำพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสงวโรดม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา รักการศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ ยุติโนเวศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา ศิริจำปา
รองศาสตราจารย์อรรถกร จิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ภณิดา สุนทรไชย
รองศาสตราจารย์ ดร. สายใจ ทั่นการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สายสีสด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ ศรีวงษ์วรรณะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช มุ่งเมือง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ข้าราชการบำนาญ

รายชื่อผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewer)

วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Interdisciplinary Management Journal, Faculty of Management Sciences,
Buriram Rajabhat University

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความ

Peer Reviewers

ชื่อ-สกุล สถาบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพดล อีระวงศ์ภิญโญ
รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล
อาจารย์ ดร.ชูเกียรติ ผลาผล
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตรวรรกุล
รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สถาพร วิชัยรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สราวุธ ทัศนาวีวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ฉบับนี้ เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นวารสารที่ทางคณะได้รวบรวมบทความที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่ทางคณาจารย์หรือนักวิจัยจากหลากหลายมหาวิทยาลัยได้เขียนขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งวารสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมการสร้างความรู้ใหม่ในสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์หรือสหวิทยาการจัดการ และเพื่อใช้เป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจ วารสารฉบับนี้เปิดรับบทความวิจัยและบทความวิชาการจากผู้สนใจที่จะนำเสนอเพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานของตนเอง

ในปีนี้อารสารฉบับนี้ มีผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาและผู้สนใจเพื่อมาตีพิมพ์ผลงานเป็นจำนวนมาก แต่ทางกองบรรณาธิการวารสารขอนำมาตีพิมพ์ จำนวน 10 ฉบับ และในการตีพิมพ์ฉบับนี้ แต่ละบทความจะมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือ Peer Reviewer อ่านบทความละ 3 คนภายนอกมหาวิทยาลัยหลากหลายสถาบัน และจะต้องผ่านในระดับ ดี ขึ้นไปจึงจะสามารถตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ได้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษาและผู้สนใจทุกท่านที่ได้จัดส่งผลงานวิชาการของท่านเพื่อมาตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา ปาโนรัมย์
บรรณาธิการวารสารสหวิทยาการจัดการ

สารบัญ	หน้า
บทควมวิจัย	
การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูก กัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์	1 – 14
An Analysis of Cost, Return and Worthiness of Community Enterprise Groups Growing Cannabis in Buriram	
กานต์มณี การินทร์, รวีพรรณ อุตรินทร์, ฐิติพร วรฤทธิ์, อนงค์ ทองเรือง	
ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จ ในการประกอบ อาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์	15 - 27
Managing knowledge of the rights and duties of employees towards their employer of Private employees working in Mueang District, Buriram Province	
สายฝน อุไร	
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตาม จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชี ในสำนักงาน บัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	28 - 44
Relationship between Prospective Characteristics of Accountants and the Practice of Professional Ethics and Accounting Information Quality of Accountants in the Accounting Firms in the Northeast Region	
ผกามาศ บุตรสาลี; สุพัตรา รักการศิลป์, เอมอร แสงวโรดม	
การชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด เปรียบเทียบไทย-อังกฤษ	45 - 59
Compensation for damages from using public health services without proving liability in Thai-English comparison	
พรเทพ อ่อนรัตน์; บุญชนะ ยี่สารพัฒน์, สุขชาติ เลิศวุฒิรักษ์	

สารบัญ	หน้า
บทความวิจัย	
กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก Model Law on Green House Gas Emission Trading คุณาชา ไชยชุมพร, สุนีย์ มัลลิกะมาส	60 - 70
การพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก The Law Development for the Protection of the Human Dignity of Children ณยศ วิจารณ์ภูธร; สุนีย์ มัลลิกะมาส	71 - 83
การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ Development of Law on Conservation Management of National Park นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ; สุนีย์ มัลลิกะมาส	84- 92
กฎหมายต้นแบบว่าการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นความมนุษย์ Model Law on the Protection of Human Dignity กมลยศ พันธุมาศโกมล; สุนีย์ มัลลิกะมาส	93 - 104
การจัดการการตลาดและการตลาดดิจิทัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ OTOP นวัตกรรมวิถีสานักวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ตำบลลัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม Marketing management and digital marketing, tourist attractions, OTOP learning Celadon Glazed Pottery Community Enterprise Group, Samphuan Subdistrict, Nakhon Chai Si District Nakhon Pathom Province ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร , รุ่งทิวา ชูทอง	105 - 139

**การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่า
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์**
**An Analysis of Cost, Return and Worthiness of Community
Enterprise Groups Growing Cannabis in Buriram**

กานต์มณี การินทร์^{1*} รวีพรรณ อุดรินทร์¹ ฐิติพร วรฤทธิ์² และอนงค์ ทองเรือง¹

Kanmanee Karin^{1*}, Raweephan Audtharin¹, Titiporn Walalite², and

Anong Thongrueang¹

Received: 20 April 2022

Revised: 13 June 2022

Accepted: 19 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชา และเพื่อเสนอแนะแนวทางการควบคุมต้นทุนของการปลูกกัญชา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ วิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ และ 2) แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การปลูกกัญชาแบบกรีนเฮาส์จะให้อัตรากำไรสุทธิที่สูง รองลงมา คือ การปลูกปิดในอาคาร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคุ้มค่าด้านการลงทุน เศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคุ้มค่าด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และ 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรใช้วิธีการปลูกกัญชาแบบกรีนเฮาส์หรือเลือกรูปแบบการปลูกกัญชาตามศักยภาพของตนเอง โดยต้องได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกัญชา อีกทั้งควรกำหนดราคาขายส่ง และขายปลีกให้อยู่ในระดับเดียวกันทั้งกลุ่ม

¹ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Lecturer, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² Assistant Professor, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

* Corresponding e-mail: insignmind1208@gmail.com

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน กัญชา

Abstract

The objectives of this research were to analyze the cost, return, and worthiness of community enterprise group growing cannabis and to propose guidelines for cost control of cannabis. It is a qualitative and quantitative research. The sample group used in the research was a community enterprise that growing cannabis in Buriram Province, totaling 110 samples. The tools used for data collection were 1) in-depth interview, data analysis by analytical description and 2) questionnaire, statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The results revealed that 1) Greenhouse cannabis cultivation yields a high net profit, followed by closed planting. And the community enterprise group had a moderate level of opinion on investment worthiness, economic and social; while, the environmental worthiness is at a high level. And 2) Community enterprise groups should use Greenhouse cannabis cultivation methods or choose a cannabis cultivation model according to their own potential, by having to be trained to educate about cannabis cultivation. They should also set wholesale prices and retail prices to the same level for the whole group.

Keyword: Cost Analysis, Return, Cannabis

บทนำ

กัญชาเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในสังคมไทยและได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นพืชเศรษฐกิจและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้อีกด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 ได้เปิดให้สามารถนำกัญชาไปใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ และจากการศึกษาวิจัยได้ส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการที่มีภาระจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคมหรือสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือและกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐบาล สามารถยื่นขอรับการอนุญาตปลูกกัญชาได้ (นิภาพร อามัสสา และคณะ, 2563)

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้นโยบายการพัฒนา กัญชาทางการแพทย์ของประเทศไทยเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการส่งเสริมให้ภาคเกษตรกรรมได้มีส่วนร่วมในการปลูกกัญชาอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดและได้คุณภาพมาตรฐาน จึงได้มีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการปลูกกัญชาเพื่อจำหน่ายให้ทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนใช้ประโยชน์ทั้งในทางการแพทย์ และด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยจากการศึกษาวิจัยของ รวิศาสตร์ สุชาโต และคณะ (2564) โดยการพิจารณาถึงผลกระทบจากนโยบายกัญชาของแต่ละประเทศนั้น พบว่า มีผลกระทบทั้งในทางเศรษฐกิจ คือ การที่รัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้สูงขึ้น ซึ่งภาษีนี้สามารถอยู่ในรูปแบบของการเก็บภาษีกัญชาโดยตรง หรือ

ภาษีมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายกัญชา ยังส่งผลให้เกิดการจ้างงานที่สูงขึ้น และทำให้ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดจากกัญชาลดน้อยลง อีกทั้งการดำเนินนโยบายยังก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคม โดยผู้ป่วยสามารถเข้าถึงการรักษาได้มากขึ้น การกระทำผิดเกี่ยวกับกัญชาน้อยลง และยังพบว่า การดำเนินนโยบายกัญชาไม่ส่งผลให้มีการใช้กัญชาในเด็ก และเยาวชนสูงขึ้น รวมถึงอุบัติเหตุบนท้องถนนไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างที่คาดการณ์ไว้

จังหวัดบุรีรัมย์ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ต้นแบบที่ใช้ในการดำเนินนโยบายการพัฒนาสุขภาพทางกายภาพภายใต้ชื่อ "บุรีรัมย์โมเดล" ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาสุขภาพทางกายแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชาและเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นสู่กัญชาเพื่อการท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้ในการปลูก การสกัด การนำไปใช้เป็นผลิตภัณฑ์ยาและอุตสาหกรรมต่างๆ เจาะกลุ่มเป้าหมายผู้รักสุขภาพทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยจากการศึกษา งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา นั้น ยังขาดการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าด้านการลงทุน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อ การควบคุมต้นทุนในการผลิตของกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาถึงการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเสนอแนะแนวทางการควบคุมต้นทุน เพื่อความคุ้มค่าในการลงทุนของการปลูกกัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการควบคุมต้นทุนของการปลูกกัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเชิงปริมาณ งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 110 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน
2. ขอบเขตเชิงคุณภาพ งานวิจัยนี้ได้กำหนดตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 1) ต้นทุนในการปลูกกัญชา 2) ผลตอบแทนจากการลงทุน และ 3) ความคุ้มค่าของการลงทุน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม และตัวแปรตาม คือ แนวทางการควบคุมต้นทุนของการปลูกกัญชา สำหรับแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกัญชา 2) แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน 3) แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทน และความคุ้มค่า และ 4) แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
3. ขอบเขตด้านสถานที่และระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดที่ศึกษาถึงสถานการณ์ของต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชาในจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนเมษายน 2565

ทบทวนวรรณกรรม

วิธีการปลูกกัญชา แบ่งออกเป็น 3 วิธี ดังนี้ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอ่างทอง, 2564)

1. การปลูกแบบกลางแจ้ง (Outdoor) เนื่องจากเป็นระบบเปิด จำเป็นต้องซื้อหลอดไฟ การเจริญเติบโตเป็นไปตามธรรมชาติ ตามชั่วโมง แสง เงินทุนต่ำกว่า แต่ต้องระวังศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวได้ปีละ 1 ครั้ง ถ้าทำเป็นจะได้สูงสุดปีละ 2 ครั้ง ต้นทุนน้อย แต่ความเสี่ยงสูง

2. การปลูกแบบโรงเรือน (In door) ต้องใช้หลอดไฟ หลอดไฟที่เป็นหลอดสโตนไลท์

3. การปลูกแบบโรงเรือนกลางแจ้ง (Green house) การปลูกแบบนี้ คือ การเอาข้อดีของกลางแจ้งและโรงเรือนมารวมกัน มีหลังคาเป็นพลาสติกใสกันฝนได้ ใช้แสงอาทิตย์ ไม่ต้องซื้อหลอดไฟ แต่จะเกิดความร้อนจากกรีนเฮาส์เอฟเฟกต์ ต้องพยายามทำโรงเรือนให้เปิดหรือใส่พัดลมดูดอากาศ ถ้าความชื้นสูง ดอกจะขึ้นช้าต้องดูทิศทางลมอย่าทำให้โรงเรือนร้อน เน้นโปร่งเป็นหลัก

ต้นทุนในการผลิตและต้นทุนทางการเงิน

อนุรักษ ทองสุขโขวงศ์ (2559) ได้กล่าวว่า ส่วนประกอบของต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต ซึ่งถ้าพิจารณาในด้านทรัพยากรที่เป็นส่วนประกอบของสินค้าแล้ว ประกอบด้วยวัตถุดิบ ซึ่งวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอาจจะถูกแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) วัตถุดิบทางตรง 2) วัตถุดิบทางอ้อม และ 3) ค่าแรงงาน ส่วนต้นทุนทางการเงินนั้น เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการจัดหาเงินทุน หรือการบริหารเงินทุนของกิจการ เช่น ค่าดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทนและความคุ้มค่า

ผลตอบแทนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การพิจารณาวางแผนทางการเงิน ซึ่งเป็นความมั่งคั่งของผู้ลงทุนที่จะได้รับจากการลงทุนตามช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผู้ลงทุนคาดหวัง โดยผลตอบแทนนั้นอาจจะมา

ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น เงินปันผล ดอกเบี้ย หรือผลตอบแทนสิทธิประโยชน์ที่ผู้ลงทุนได้รับจากการถือครองสินทรัพย์เพื่อการลงทุน เป็นต้น และความคุ้มค่า คือ ประโยชน์หรือสิ่งตอบแทนในลักษณะใดๆ ที่ผู้ใช้บริการได้รับจากสินค้าหรือบริการ ซึ่งเทียบค่าได้เทียบเท่ากับเงินที่จ่ายไป

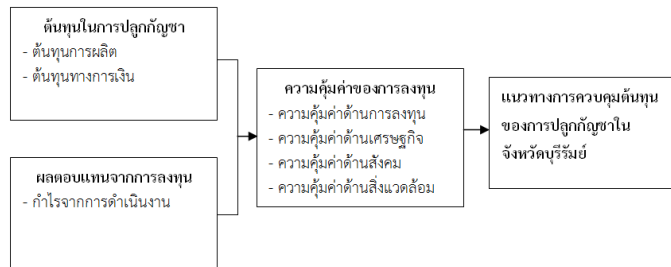
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเป็นรูปแบบการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เอื้อกับชาวบ้านดำรงชีวิตได้มั่นคงและเข้มแข็ง ซึ่งเน้นเรื่องการบริหารจัดการเป็นกิจกรรมสร้างรายได้รูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจขนาดย่อม โดยผลผลิตจะเกิดจากสินทรัพย์ชุมชน การจะเป็นวิสาหกิจชุมชนได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1) ปักจายนำเข้า 2) ปักจายกระบวนการ 3) ปักจายผลผลิต และ 4) ปักจายผลผลิตภาพ ซึ่ง กฎหมาย อนุ หว่าง และคณะ (2554) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. วิสาหกิจชุมชนแบบเดี่ยว คือ การดำเนินการภายใต้ชุมชนนั้นๆ ด้วยการรวมกลุ่มกันในการผลิตสินค้าและบริการ โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามความต้องการของชุมชน

2. วิสาหกิจชุมชนในรูปเครือข่าย คือ การรวมกลุ่มกันของกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการดำเนินการกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่มองเห็นถึงเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการนำทรัพยากรภายในชุมชนมาแปรเปลี่ยนให้เกิดมูลค่าจากภูมิปัญญาของตน อีกทั้งต้องการยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการบริหารจัดการทั้งทุน ตลาด การเงินต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากการสร้างความเข้มแข็งของแต่ละชุมชนให้กลายเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบเครือข่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: พัฒนาจาก ฐิติพร วรฤทธิ์ (2561)

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับใบอนุญาตให้ปลูกกัญชาของจังหวัดบุรีรัมย์ และได้ทำการปลูกกัญชาพร้อมทั้งเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นครั้งแรกในรอบ 6 เดือน หลังจากที่ได้รับใบอนุญาตให้ปลูกกัญชา จำนวน 15 กลุ่ม มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 150 คน (กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 110 คน จากสูตรการคำนวณของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน จากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนละ 1 คน

เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เป็นทั้งข้อคำถามแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รูปแบบของการปลูกกัญชา ระยะเวลาที่เริ่มปลูกกัญชา (Checklist)

ส่วนที่ 2 สอบถามถึงความคุ้มค่าในการปลูกกัญชา ประกอบด้วย ความคุ้มค่าด้านการลงทุน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นข้อคำถามแบบปลายปิด มีลักษณะเป็น Scale (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความคุ้มค่าในการปลูกกัญชา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยคณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตั้งประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัย

คุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประเมินความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) โดยที่จะต้องมีความมากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 จึงจะสามารถนำเครื่องมือนี้ไปใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูล (Nunnally, 1978) ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.73-0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถาม ได้ทำการแจกแบบสอบถามและรอเก็บแบบสอบถามกลับคืนจากผู้ตอบสอบถาม
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ในการสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงต่อ 1 คน บันทึกการสัมภาษณ์ในกระดาษและเครื่องบันทึกเสียงตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) (Denzin, 1970) โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ได้มา ประกอบด้วย แหล่งเวลา สถานที่ บุคคลถ้าข้อมูลที่ได้มามีความหมายเหมือนกันจากหลายที่ถือว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือได้ แล้วจึงบันทึกข้อมูลไว้ และใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสอบถามข้อมูล เป็นต้น

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้แนะนำตนเอง พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์การทำวิจัยและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงและแจ้งกลุ่มตัวอย่างว่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับจะไม่มีการระบุชื่อ และรายงานการวิจัยจะเสนอผลโดยรวม และกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบ-สอบถาม ใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และวิธีร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการปลูกกล้วยา ใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยใช้วิธีการประมวลผลโดยการสรุปข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตรวจสอบความถูกต้องจากการถอดเทปและข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการสังเกต นำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30-39 ปี มีการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี/ปวส. มีอาชีพข้าราชการ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001-30,000 บาท มีรูปแบบของการปลูกกล้วยาแบบกรีนเฮาส์ โดยมีระยะเวลาที่เริ่มปลูกกล้วยาน้อยกว่า 1 ปี เนื่องจากได้รับ

ใบอนุญาตและเริ่มปลูกกล้วยนาในช่วงเดือนเมษายน ปี 1 เดือน) โดยคำนวณจากขนาดโรงเรือน 1 โรงเรือน กว้าง พ.ศ. 2564 และสามารถแสดงการวิเคราะห์ต้นทุน 10 เมตร ยาว 24 เมตร ได้ดังตารางที่ 1 ผลตอบแทน และความคุ้มค่า ใน 1 รอบการผลิต (6

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของต้นทุน

กลุ่มที่	วัตถุดิบ ทางตรง (บาท)	ค่าแรง ทางตรง (บาท)	ค่าใช้จ่ายใน การผลิตคงที่ (บาท)	ค่าใช้จ่ายใน การผลิตผัน แปร (บาท)	ต้นทุนทาง การเงิน*** (บาท)	ต้นทุนรวม (บาท)
1*	7,500	54,000	30,000	360,000	250	451,750
2*	10,000	54,000	30,000	360,000	250	454,250
3**	4,000	54,000	22,500	66,000	50	146,550
4**	2,000	48,000	25,000	22,000	25	97,025
5**	2,000	48,000	25,000	12,000	25	87,025
6**	1,000	48,000	5,000	2,400	5	56,405
7**	1,500	50,000	25,000	11,000	40	87,540
8**	2,000	54,000	7,500	4,000	7.5	67,508
9**	2,000	54,000	25,000	6,000	50	87,050
10**	1,500	54,000	10,000	18,000	10	83,510
11**	1,500	54,000	10,000	8,400	10	73,910
12**	1,500	30,000	5,000	6,000	10	42,510
13**	1,500	54,000	25,000	14,000	50	94,550
14**	1,500	54,000	25,000	8,400	50	88,950
15**	1,500	54,000	25,000	8,400	50	88,950

* โรงเรือนถาวร อายุการใช้งาน 20 ปี

** โรงเรือนชั่วคราว อายุการใช้งาน 5 ปี

*** ต้นทุนทางการเงินร้อยละ 0.01

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า ต้นทุนรวมของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจมีความแตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มที่ 2 มีต้นทุนรวมที่สูงที่สุด คือ 454,250 บาท โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) วัตถุดิบทางตรง ได้แก่ ดินที่ใช้เพาะปลูก ตะกร้า

เป็นต้น 2) ค่าแรงทางตรง ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน 3) ค่าใช้จ่ายในการผลิตคงที่ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์ต่างๆ ได้แก่ โรงเรือนที่ใช้ในการเพาะปลูก (คิดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง) เป็นต้น 4) ค่าใช้จ่ายในการผลิตผัน

8 วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2565

แปร ได้แก่ ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำ เป็นต้น และ 5) ต้นทุน
เงินทุน คือ ต้นทุนของเงินทุนคิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.01
สำหรับวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกล้วย

ตารางที่ 2 ลักษณะวิธีการปลูก สายพันธุ์ และผลผลิต

กลุ่มที่	วิธีการปลูก	สายพันธุ์	ผลผลิตใบ (กิโลกรัม)	ผลผลิตดอก (กิโลกรัม)
1	ปิดในอาคาร	ต่างประเทศ	9	17
2	ปิดในอาคาร	ต่างประเทศ	10	18
3	ปิดในอาคาร	ไทย	30	-
4	กรีนเฮาส์	ไทย	15	-
5	กรีนเฮาส์	ไทย	20	-
6	เปิดกลางแจ้ง	ไทย	12	-
7	กรีนเฮาส์	ไทย	19	-
8	กรีนเฮาส์	ไทย	15	-
9	กรีนเฮาส์	ไทย	18	-
10	กรีนเฮาส์	ไทย	15	-
11	ปิดในอาคาร	ไทย	15	-
12	ปิดในอาคาร	ไทย	10	-
13	กรีนเฮาส์	ไทย	18	-
14	ปิดในอาคาร	ไทย	18	-
15	ปิดในอาคาร	ไทย	18	-

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า วิธีการปลูก มี 3
รูปแบบ คือ แบบปิดในอาคาร แบบกรีนเฮาส์ และแบบ
เปิดกลางแจ้ง ซึ่งการปลูกแบบปิดในอาคารของกลุ่มที่ 1-
2 สามารถเก็บผลผลิต (ดอก) จำหน่ายได้โน ซึ่งโดยที่กลุ่ม
ที่ 3-15 นั้น ผลผลิตดอกจะต้องส่งเข้าโรงพยาบาลที่ทำ

สัญญากันไว้ อีกทั้งผลผลิต (ใบ) ที่แต่ละกลุ่มเก็บได้จะมี
ปริมาณที่แตกต่างกันออกไป โดยกลุ่มที่เก็บผลผลิต (ใบ
และดอก) ได้มากที่สุด คือ ปิดในอาคาร คือ ดอก 18
กิโลกรัม และใบ 30 กิโลกรัม

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน

กลุ่มที่	ราคาใบ/กิโลกรัม (บาท)	ราคาดอก/ กิโลกรัม (บาท)	รายได้ (บาท)	กำไรสุทธิ (บาท)	อัตรากำไรสุทธิ (%)
1	8,000	40,000	752,000	300,250	39.93
2	8,000	40,000	800,000	345,750	43.22
3	6,000	-	180,000	33,450	18.58
4	8,000	-	120,000	22,975	19.15
5	5,000	-	100,000	12,975	12.98
6	5,000	-	60,000	3,595	5.99
7	5,500	-	104,500	16,960	16.23
8	5,000	-	75,000	7,492	9.99
9	6,000	-	108,000	20,950	19.40
10	10,000	-	150,000	66,490	44.33
11	8,000	-	120,000	46,090	38.41
12	6,000	-	60,000	17,490	29.15
13	6,000	-	108,000	13,450	12.45
14	6,000	-	108,000	19,050	17.64
15	6,000	-	108,000	19,050	17.64

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า ราคาผลผลิต (ใบ) ที่แต่ละกลุ่มขายได้นั้นมีราคาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปริมาณสารสำคัญที่วัดได้ และขึ้นอยู่กับการเจรจาตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยกลุ่มที่สามารถขายได้ราคาที่สูงที่สุด คือ กลุ่มที่ 10 ปลูกแบบกรีนเฮาส์ โดยสามารถขายได้กิโลกรัมละ 10,000 บาท เมื่อพิจารณาถึงอัตรากำไรสุทธิของทั้ง 15 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแล้ว พบว่า 1) การปลูกแบบปิดในอาคาร กลุ่มที่ 2 มีอัตรากำไรสุทธิสูงที่สุด คือ ร้อยละ 43.22 2) การปลูกแบบกรีนเฮาส์ กลุ่มที่

10 มีอัตรากำไรสุทธิมากที่สุด คือ ร้อยละ 44.33 และ 3) การปลูกแบบเปิดกลางแจ้ง กลุ่มที่ 6 มีอัตรากำไรสุทธิที่ร้อยละ 5.99

อย่างไรก็ตาม ผลตอบแทนอัตรากำไรสุทธิของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นจะมีค่าที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับรูปแบบการปลูก การดูแลรักษาปริมาณผลผลิต คุณภาพสารที่สำคัญ และการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับราคาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เนื่องจากกัญชายังเป็นสินค้าที่มีราคาไม่แน่นอน

ตารางที่ 4 ความคุ้มค่าในแต่ละด้าน

ความคุ้มค่าด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การลงทุน	2.60	1.30	ปานกลาง
2. เศรษฐกิจ	3.24	0.93	ปานกลาง
3. สังคม	3.23	1.35	ปานกลาง
4. สิ่งแวดล้อม	3.65	0.99	มาก
รวม	3.18	1.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า ความคุ้มค่าในการปลูกกล้วยา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการลงทุน ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการควบคุมต้นทุนของการปลูกกล้วยาในจังหวัดบุรีรัมย์

จากการวิเคราะห์ต้นทุนและ ผลตอบแทนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกล้วยาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีอัตรากำไรสุทธิที่เป็นบวก (ได้กำไร) ซึ่งมีจำนวนที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับรูปแบบการปลูก การดูแลรักษา ปริมาณผลผลิต คุณภาพสารที่สำคัญ และการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับราคาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นมีความต้องการที่จะขายผลผลิตให้ได้ในระดับราคาที่สูง ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้แยกประเด็นข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบการปลูก แนะนำให้ใช้วิธีการปลูกแบบกรีนเฮาส์ เนื่องจากจะมีต้นทุนที่ต่ำ แต่การควบคุมสภาพแวดล้อมจะทำให้ยากกว่า จึงจำเป็นต้องใช้ทักษะองค์ความรู้ของผู้ปลูกค่อนข้างมาก ดังนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงควรได้รับการฝึกอบรมวิธีการเพาะปลูกอย่างถูกวิธี หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถเลือกรูปแบบการปลูกกล้วยาได้ตามศักยภาพของตนเอง แต่ต้องได้รับการ

ฝึกอบรมวิธีการเพาะปลูกอย่างถูกวิธี เพื่อให้ได้สารสำคัญที่อยู่ในผลผลิตสูง

2. ราคาขาย แนะนำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวมตัวกัน เพื่อกำหนดราคาให้ชัดเจนทั้งราคาขายส่ง และขายปลีกให้มีราคาในระดับเดียวกัน โดยใช้คุณภาพของสินค้าเป็นเกณฑ์ในการตั้งราคา เพื่อเป็นการผลักดันให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพ

การอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกล้วยาในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกล้วยาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า รูปแบบการปลูกแบบโรงเรือนกรีนเฮาส์จะให้ผลตอบแทนอัตรากำไรสุทธิที่สูงกว่าการปลูกแบบปิดในอาคาร และการปลูกแบบเปิดกลางแจ้ง อย่างไรก็ตาม ผลตอบแทนอัตรากำไรสุทธิที่แสดงออกมาของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นจะมีค่าที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับรูปแบบการปลูก การดูแลรักษา ปริมาณผลผลิต คุณภาพสารสำคัญในผลผลิต และการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับราคาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เนื่องจากกล้วยายังเป็นสินค้าที่มีราคาไม่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับ กองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสา

ธารณาสุข (2563) ที่พบว่า รูปแบบการปลูกกล้วยาแบบโรงเรือน (กรีนเฮาส์) จะมีข้อดี คือ ต้นกล้วยสามารถได้รับแสงธรรมชาติได้เต็มที่ต้นทุนการดำเนินการต่ำกว่าการปลูกในระบบปิด และสามารถคุมสภาพแวดล้อมและศัตรูพืชได้บางส่วน และยังสามารถคล้องกับศตวรรษที่ สร้อยฉาย (2565) ที่พบว่า การปลูกกล้วยาในโรงเรือนเพาะปลูกพืชกรีนเฮาส์เป็นแนวทางเหมาะสมที่สามารถแบ่งปันความรู้ให้กับเกษตรกรได้ในอนาคต อีกทั้งยังมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการปลูกแบบปิด อีกทั้งประเด็นความคุ้มค่านั้น พบว่าด้านการลงทุน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีรายได้สูงกว่าต้นทุน ระยะเวลาการคืนทุนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ รวมไปถึงการมีรายได้มาจุนเจือครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิสาข์ สุชาโต และคณะ (2564) ที่พบว่า ต้นทุนการผลิตในรูปแบบต่างๆ ของปลูกกล้วยาในประเทศไทย การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการลงทุนของการปลูกแบบในร่มแบบระบบแอร์-โพรนิคส์จะไม่คุ้มค่าการลงทุน เมื่อเปรียบเทียบกับปลูกแบบในร่มแบบใช้วัสดุดิน และสอดคล้องกับศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (2565) พบว่า แนวโน้มมูลค่าตลาดกล้วยาทั่วโลกจะมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องหรือคิดเป็นมูลค่ากว่า 103.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2567 แบ่งเป็น ตลาดกล้วยาเพื่อการแพทย์มีสัดส่วนราวร้อยละ 60 ของมูลค่าตลาดกล้วยาทั้งหมด และอีกร้อยละ 40 เป็นตลาดกล้วยาเพื่อการสันทานการ ส่วนด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ผลผลิตมีมูลค่าที่สูง ผู้ให้ความสนใจในการปลูกกล้วยา และผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิสาข์ สุชาโต และคณะ (2564) ที่พบว่า ความต้องการยากล้วยาของประเทศไทยมีปริมาณที่สูงขึ้น และในปี 2568 คาดว่าตลาดกล้วยาจะขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ สิริกร นามลาบุตร และชนิดา เพชรทองคำ (2563) ที่พบว่า ประชาชนให้ความสนใจการปลูกกล้วยา มีการลงทะเบียน โดยรวมเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งยังพบว่า ในด้านเศรษฐกิจนั้น กล้วยาเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้สูงมาก และด้านสังคม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางเกษตรสู่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวรรณ ทองสุข (2563) พบว่า การปลูกพืชกล้วยาที่ได้นั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมที่จะสามารถดำรงอยู่ถึงลูกหลานในอนาคต และสอดคล้องกับไทยรัฐ (2564) ที่กล่าวว่า การปลูกกล้วยาของกลุ่มวิสาหกิจ ทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพที่แน่นอน รายได้ที่มั่นคง เกิดความรักความสามัคคี สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตลอดทั้งด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เช่น มีความตระหนักถึงความสำคัญของระบบนิเวศในชุมชน มีการเผยแพร่การอนุรักษ์ และพัฒนา และมีส่วนช่วยในการดูแลรักษาระบบนิเวศในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกร นามลาบุตร และชนิดา เพชรทองคำ (2563) พบว่า ผู้นำชุมชนได้มีการนำความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยาที่ถูกต้องมาถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่มีความสนใจในการปลูกกล้วยาได้รับรู้ และยังคงสอดคล้องกับ วรวรรณ ทองสุข (2563) พบว่า การปลูกพืชกล้วยาที่ได้นั้นต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม และการอยู่ร่วมกัน พืชกล้วยาที่ปลูกนั้นควรเป็นไปในแนววิถีเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัย ไร้สารพิษ มีหลักการทำการเกษตรมีชื่อเรียกว่า “เกษตรยั่งยืน”

สำหรับการเสนอแนะแนวทางการควบคุมต้นทุนของการปลูกกล้วยาในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น คณะผู้วิจัยได้

แยกประเด็นข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) รูปแบบการปลูก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรใช้วิธีการปลูกแบบกรีนเฮาส์ เนื่องจากจะมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการปลูกแบบปิดในอาคาร แต่การควบคุมสภาพแวดล้อมจะทำให้ยากกว่า จึงจำเป็นต้องใช้ทักษะองค์ความรู้ของผู้ปลูกค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงควรได้รับการฝึกอบรมวิธีการเพาะปลูกอย่างถูกวิธี หรือสามารถเลือกรูปแบบการปลูกกัญชาได้ตามศักยภาพของตนเอง แต่ต้องได้รับการฝึกอบรมวิธีการเพาะปลูกอย่างถูกวิธี เพื่อให้ได้สารสำคัญที่อยู่ในผลผลิตสูง ส่วนการปลูกแบบปิดในอาคารนั้น จะมีต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากจะต้องควบคุมระบบแสงและระบบปรับอากาศ เพื่อควบคุมคุณภาพการผลิตให้อยู่ในระดับที่ผู้ซื้อต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรวิศรสาข์ สุชาโต และคณะ (2564) และศตวรรษ สุริยฉาย (2565) ที่พบว่า การปลูกกัญชาในโรงเรือนเพาะปลูกพืชกรีนเฮาส์ เป็นแนวทางเหมาะสมที่สามารถแบ่งปันความรู้ให้กับเกษตรกรได้ในอนาคต อีกทั้งยังมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการปลูกแบบปิด และ 2) ด้านราคา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรรวมตัวกัน เพื่อกำหนดราคาให้ชัดเจนสำหรับราคาขายส่ง และขายปลีกให้มีราคาในเกณฑ์ระดับเดียวกัน โดยใช้คุณภาพของสินค้าเป็นเกณฑ์ในการตั้งราคา เพื่อเป็นการผลักดันให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพร วรฤทธิ์ และคณะ (2561) กล่าวว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการตั้งราคาสินค้าที่เป็นมาตรฐานของกลุ่ม และยังสอดคล้องกับพนารัช ปรีดากรณ์ และสุภาวดี เหล่าฤทธิ์รัตน์ (2561) ที่กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายธุรกิจอาจจำแนกเป็น 2 แนวทางที่สำคัญที่จะสามารถผลักดันให้ประสบความสำเร็จได้ คือ แนวทางห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain Approach) และแนวทางการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย (Cluster Approach)

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้องค์ความรู้ โดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านรูปแบบการปลูกกัญชาที่ได้ผลผลิตสูง (กรีนเฮาส์) ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่างๆ ที่ปลูกกัญชาควรมีการเรียนรู้วิธีการปลูกกัญชาในรูปแบบกรีนเฮาส์ทั้งจากเครือข่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเองและจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านราคา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรรวมตัวกันเพื่อกำหนดราคาให้ชัดเจนสำหรับราคาขายส่ง และขายปลีกให้มีราคาในระดับเดียวกัน โดยใช้คุณภาพของสินค้าเป็นเกณฑ์ในการตั้งราคา

ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นนี้จะเป็นการพัฒนาไปสู่ “วิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคม” ที่มีการต่อยอดประเด็นแห่งการพัฒนาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และการสร้างประสิทธิภาพการผลิตด้วยการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐบาลควรควบคุม ดูแล การปลูกกัญชาอย่างเป็นระบบ รวมถึงการออกใบอนุญาตการปลูก แปรรูป และจำหน่ายตามกฎหมาย โดยกำหนดให้กัญชาเป็นพืชประโยชน์ทางการแพทย์บนพื้นฐานตามหลักวิชาการ ด้านการแพทย์ที่เหมาะสมภายใต้การควบคุมดูแลของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. การปลูกกัญชาแบบกรีนเฮาส์ จะมีต้นทุนที่ต่ำและผลตอบแทนที่สูง แต่การควบคุมสภาพแวดล้อมจะทำให้ยากกว่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มวิสาหกิจ เพื่อให้เกิดทักษะและองค์ความรู้ในการปลูกที่ถูกต้อง และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรรวมตัวกัน เพื่อกำหนดราคาให้ชัดเจนทั้งราคาขายส่ง และขายปลีกให้มีราคาในระดับเดียวกัน โดยใช้คุณภาพของสินค้าเป็นเกณฑ์ในการตั้งราคา เพื่อเป็นการผลักดันให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชา ในกรณีที่มีการจำหน่ายผลผลิตประเภทดอกเหมือนกันทุกกลุ่ม

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่สนับสนุนทุนเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรในคณะฯ ได้มีโอกาสได้ทำการวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน รวมไปถึงการอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กัญญามาน อินทวง และคณะ. (2554). *การจัดการวิสาหกิจชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *ระบบสืบค้นข้อมูลสืบค้นใบอนุญาตสำหรับกัญชา*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2564 จาก http://hemp.fda.moph.go.th/fda_marijuana/staff/marijuana_report_public.
- กองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *คู่มือการขอรับอนุญาตปลูกกัญชาสำหรับเกษตรกร*. กรุงเทพฯ: อักษรกราฟิก แอนด์ดีไซน์.
- ฐิติพร วรฤทธิ์ และคณะ. (2561). *กลยุทธ์การตลาดสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหม 5 ดาว ในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อยกระดับสู่ความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์*. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 9 และการประชุมวิชาการระดับชาติ ปริณญาตรี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไทยรัฐ. (2564). *8 วิสาหกิจชุมชน เก็บช่อดอกกัญชาทางการแพทย์ 200 กก. ลอตแรกของกาญจนบุรี*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news/2233433>
- นิภาพร อามัสสา, วสันต์ ป้อมเสมา, สุมาลี ชัยสิทธิ์ และวิทยา พิมพ์ดา. (2563). *องค์ความรู้และความเชื่อสู่พฤติกรรมการใช้กัญชาทางการแพทย์ในมุมมองของชุมชนไทลาวและชุมชนไทโคราช จังหวัดนครราชสีมา*. รายงานการวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- พนารัช ปรีดากรณ์ และสุภาวดี เหล่าฤทธิ์รัตน์. (2561). *การสร้างเครือข่ายธุรกิจที่มีศักยภาพ: กรณีศึกษาเครือข่ายเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าในต่างประเทศ*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 5, 1-43.
- รวิสรักษ์ สุชาโต และคณะ. (2564). *ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเพาะปลูกกัญชาเพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจของไทย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม.
- วรวรรณ ทองสุข. (2563). *กัญชากับการศึกษาเกษตร*. *วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม*, 19(1), 144-154.

ศตวรรษ สิริฉาย. (2565). *อภัยภูเบศรแนะวิธีปลูกกัญชา*. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2565 จาก

https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_180612

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). “กัญชา” จะกลายเป็นพืชเศรษฐกิจไทย ได้หรือไม่?. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2565, จาก

<https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/pages/fb-cannabis-14-01-20.aspx>

สิริกร นามลาบุตร และชนิดา เพชรทองคำ. (2563). *การศึกษากรอบและติดตามประเมินผลนโยบายกัญชา ในจังหวัด*

หนองคาย. รายงานการวิจัยแผนงานศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) คณะแพทยศาสตร์. สงขลา:

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอ่างทอง. (2564). *เคล็ดลับการปลูกกัญชา กัญชง ที่ใครก็ทำได้*. สืบค้นเมื่อ 2

พฤศจิกายน 2564 จาก https://www.opsmoac.go.th/angthong-local_wisdom-preview-431491791822.

อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (2559). *การบัญชีต้นทุน (Cost Accounting)*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

Denzin, N. K. (1970). *The Research act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. Chicago: Aldine Publishing.

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จ

ในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์

The Relationship between Professional Faith and Job Success of Accountants in Buriram Province

สายฝน อุไร^{1*}

Sayfon Urai ^{1*}

Received: 20 April 2022

Revised: 13 June 2022

Accepted: 19 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ 3) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 181 คน โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี และประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี 2) สำนักงานบัญชีคุณภาพในจังหวัดบุรีรัมย์มีทุนจดทะเบียนส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 1,000,000 บาท จำนวนพนักงานต่ำกว่า 20 คน ระยะเวลาในการดำเนินงาน 3 – 6 ปี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสำนักงานบัญชี 300,000 – 400,000 บาท 3) นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านอยู่ใน

¹ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Lecturer, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

* Corresponding e-mail: sayfon03102533@gmail.com

ระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ และความจงรักภักดีในวิชาชีพ 4) นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ด้านความคุณภาพในการทำงาน ด้านความรู้ความสามารถ และด้านประสิทธิภาพในการบรรลุจุดหมาย 5) ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยรวม (JSB) ได้แก่ ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ (PDA2) และด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (PAA4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์

Abstract

This research aimed to 1) study professional faith of accountants in Buriram Province, 2) study job success of accountants in Buriram Province and, 3) examine the relationship between professional faith and job success of accountants in Buriram Province, by collecting data from 150 accountants in Buriram Province by questionnaire. Statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, multiple correlation analysis, simple regression analysis, and multiple regression analysis. The results revealed that 1) most accountants in Buriram Province were female with married status, age lower than 30 years, holding bachelor degree, being employee, and having working experience 5-10 years. 2) Most certified accounting practices in Buriram Province have registered capital less than 1,000,000 baht, the number of employee less than 20 people, the period of operation is 3-6 years, and the average monthly income of the firm is 300,000 – 400,000 baht. 3) The opinions of accountants in Buriram Province towards professional faith in overall and the aspects were in a most level; that is, the aspect of professional dedication, aspect of professional commitment, and aspect of professional loyalty. 4) The opinions of accountants in Buriram Province towards job success in overall and the aspects were in a most level; that is, the aspect of quality of work, aspect of competency, and aspect of the efficiency in achieving goal. 5) The professional faith has positive relationship with and effect on job success in the overall (JSB) in the aspect of professional dedication (PDA2) and positive attitudes towards professional (PAA4) with a statistical significant at 0.05 level.

Keyword: Professional Faith, Job Success, Accountants in Buriram Province

บทนำ

สภาพแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีประกอบการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ปรับตัวมุ่งสู่การค้าเสรีก่อให้เกิดผลกระทบไปยังภาคธุรกิจต่าง ๆ รวมไปถึงบุคลากรในวิชาชีพต้องเรียนรู้และให้ความสำคัญในการมุ่งพัฒนาการดำเนินงานและการบริหารจัดการอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้มีศักยภาพในการดำรงอยู่ วิชาชีพสอบบัญชีถือว่าเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไม่น้อยไปกว่าวิชาชีพกฎหมายวิศวกรรมหรือแพทย์เพราะการปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับความถูกต้องตามควรของรายงานทางการเงินและการประสานงานกับนักบัญชีตลอดจนผู้บริหารในหน่วยงานที่เข้าทำการตรวจสอบที่เข้าตรวจสอบเพื่อให้การตรวจสอบดำเนินไปได้ด้วยดี ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำคัญในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากจะมีองค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ทางวิชาชีพแล้วความศรัทธาในวิชาชีพบัญชียังนับว่าเป็นรากฐานหรือจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการทำงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ (สุมินทร เ้าธรรม, 2558)

ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี เป็นลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อ ความเลื่อมใสความรู้สึกลึกซึ้งที่จะอุทิศตนทุ่มเทกับงานในวิชาชีพและมอบความ

จงรักภักดีให้โดยปรารถนาอย่างแรงกล้า โดยไม่มีการบังคับและเชื่อมั่นในองค์ความรู้ที่ได้จากวิชาชีพที่เป็นแรงกระตุ้นและสร้างทัศนคติที่ดีต่อชีวิตการทำงานอันจะเกิดความเปลี่ยนแปลงในตนเองสู่ความสำเร็จหรือสู่เป้าหมายของวิชาชีพ เพื่อต้องการที่จะทำให้วิชาชีพบรรลุเป้าหมายเป็นข้อผูกมัดภายในจิตใจของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพ คือ มีความรู้สึกรักและเชื่อมั่นว่าวิชาชีพจะนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จ และมีความยึดมั่นที่จะปฏิบัติงานตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีจึงเป็นเหตุผลและหลักการเบื้องต้นในการปฏิบัติงานในก้าวต่อไป ดังนั้น หากบุคคลมีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ มีความจงรักภักดีในวิชาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ย่อมเป็นการประสานพฤติกรรมของสมาชิกกับเป้าหมายของวิชาชีพเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (พินยา พลแก้ว, 2560)

ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากความสามารถในการบริหารงานหรือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ประหยัดเวลา เกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด และบรรลุตามเป้าหมายหรือเกณฑ์ของความสำเร็จที่กำหนดไว้ และแสดงถึงความสำเร็จขององค์กรอีกทั้งจะทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการประกอบอาชีพอย่างมีเป้าหมายและมีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

เป็นที่พึงพอใจแก่ลูกค้าที่ใช้บริการตลอดจนบุคคลรอบข้างจนเป็นที่ยอมรับอันจะนำไปสู่การบรรลุในผลที่คาดหวังของความสำเร็จ ดังนั้น การวัดความสำเร็จในการประกอบอาชีพจึงสามารถประเมิน จากมุมมองที่หลากหลายประกอบด้วย ด้านประสิทธิภาพในการบรรลุจุดหมาย ด้านคุณภาพในการประกอบอาชีพ ด้านการปฏิบัติตามแนวการทำงาน ด้านศักยภาพด้านบุคลากรและระบบสารสนเทศ และด้านความรู้ความสามารถ (กานดา แซ่หลิว, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ในสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบอาชีพหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับทัศนคติในกระบวนการทำงานของนักบัญชีเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการประกอบอาชีพรวมถึงเป็นแนวทางสำหรับสถาบันวิชาชีพต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีให้เกิดกับสมาชิก ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

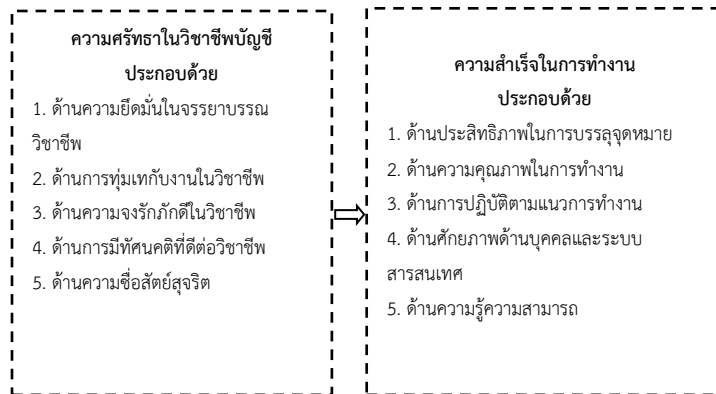
1. เพื่อศึกษาความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วยประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 326 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564: ออนไลน์) และกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 181 คน โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. ด้านสถานที่ใช้ในการวิจัย คือ สำนักงานบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ พუნจตะเหเบียน จำนวนพนักงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ มี

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 25 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ จำนวน 5 ข้อ ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ จำนวน 5 ข้อ ด้านความจงรักภักดีในวิชาชีพ จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ จำนวน 5 ข้อ และด้านความซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 25 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาความสำเร็จความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชี จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านประสิทธิภาพในการบรรลุจุดหมาย จำนวน 5 ข้อ ด้านคุณภาพในการทำงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านการปฏิบัติตามแนวการทำงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านศักยภาพด้านบุคคลและระบบสารสนเทศ

จำนวน 5 ข้อ ด้านความรู้ความสามารถ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำนึกในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัย และสมมติฐานในการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด เสนอผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา ปาโนรัมย์ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ รองศาสตราจารย์ ดร. สายใจ ทันการ ผู้ช่วยคณบดีคณะวิทยาการจัดการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตติพร วรฤทธิ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษา และครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญก่อนจะนำแบบสอบถามใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

5.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try – Out) กับนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแรก

5.2 การหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

5.3 การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Corrected Item – total Correlation

6. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพร้อมกับการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักบัญชี ในจังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 181 คน และได้กลับมาจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 82.87 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ และข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับบรรยายและสรุปผลการวิจัย

3. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ และการสร้าง

สมการพยากรณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไป

พบว่า นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 122 คน (ร้อยละ 81.33) สถานภาพส่วนใหญ่สมรส จำนวน 98 คน (ร้อยละ 65.33) อายุส่วนใหญ่ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 78 คน (ร้อยละ 52.00) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรีจำนวน 108 คน (ร้อยละ 72.00) ตำแหน่งงานส่วนใหญ่พนักงานจำนวน 133 คน (ร้อยละ 88.67) ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ 5-10 ปี จำนวน 78 คน (ร้อยละ 52.0)

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและเป็นรายด้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.64	0.38	มากที่สุด
2. ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ	4.64	0.39	มากที่สุด
3. ด้านความจงรักภักดีในวิชาชีพ	4.63	0.41	มากที่สุด
4. ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ	4.62	0.42	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและเป็นรายด้าน (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพ บัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
5. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.62	0.45	มากที่สุด
รวม	4.65	0.41	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและเป็นรายด้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการ ประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. ด้านประสิทธิภาพในการบรรลุจุดหมาย	4.63	0.39	มากที่สุด
2. ด้านความคุณภาพในการทำงาน	4.68	0.42	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติตามแนวการทำงาน	4.62	0.42	มากที่สุด
4. ด้านศักยภาพด้านบุคคลและระบบ สารสนเทศ	4.53	0.47	มากที่สุด
5. ด้านความรู้ความสามารถ	4.63	0.47	มากที่สุด
รวม	4.66	0.39	มากที่สุด

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยใช้ตัวแปรตามความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยรวม (JSB) ของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์

ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี	ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ		t	P- value
	โดยรวม (JSB)			
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.412	0.401	3.548	0.001*
1. ด้านความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ	0.150	0.091	1.644	0.102
2. ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ	0.181	0.089	2.045	0.043*
3. ด้านความจงรักภักดีในวิชาชีพ	0.112	0.087	1.293	0.198
4. ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ	0.191	0.086	2.214	0.028

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยใช้ตัวแปรตามความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยรวม (JSB) ของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ (ต่อ)

ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี	ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ		t	P-value
	โดยรวม (JSB)			
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
F = 13.740 p = 0.000 ^b Adjusted R2 = 0.299				

จากตาราง 3 พบว่า ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ (PDA2) และด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (PAA4) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยรวม (JSB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 และ 4 สำหรับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี ด้านความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ (CPA1) ด้านความจงรักภักดีในวิชาชีพ (PLA3) และด้านความซื่อสัตย์สุจริต (STA5) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

เมื่อนำความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ (PDA2) ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (PAA4) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยรวม (JSB) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (AdjR2) เท่ากับ 0.278 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$(JSB) = 1.888 + 0.292 (PDA2) + 0.308 (PAA4)$$

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ ด้านความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความจงรักภักดีในวิชาชีพ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชี ดังนั้น นักบัญชีต้องพึงคำนึงถึงความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีเพื่อเป็นเครื่องอีกอย่างหนึ่งที่ช่วย ในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานของนักบัญชี หรือการกระทำสิ่งใด ๆ ที่ส่งผลต่องานและองค์กร รวมถึงคำนึงถึงหลักความถูกต้องในการเพื่อรักษาและส่งเสริมปกป้องเกียรติคุณชื่อเสียงขององค์กร และผู้ร่วมงานในวิชาชีพเดียวกัน นักบัญชีต้องศรัทธาและ

ให้ความเชื่อมั่นในเรื่องการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินยา พลแก้วและคณะ (2560: บทคัดย่อ) พบว่า ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี ด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยรวมและเป็นรายด้าน ในด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น ในการสร้างความสำเร็จในการประกอบอาชีพผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องมีความศรัทธาในวิชาชีพบัญชี และรู้สึกเต็มใจที่จะประกอบวิชาชีพสอบบัญชี เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Solow and Broadus (2015: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม

ในการทำงาน และความสำเร็จในการทำงาน พบว่า จรรยาบรรณในการทำงานเกิดจากความขัดแย้งของความชอบธรรม และจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลกระทบของความสัมพันธ์จรรยาบรรณในการทำงาน และความสำเร็จในการศึกษาจากงานวิจัยเชิงลึกของจรรยาบรรณในการทำงานของความเชื่อทางศีลธรรม และแรงจูงใจสามารถให้คำอธิบายที่เป็นไปได้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันอย่างที่จัดทำขึ้นโดยมีมาตรการเชิงปริมาณต่าง ๆ จากผลงานวิจัยเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์

2. นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความคุณภาพในการทำงาน ด้านความรู้ความสามารถ ด้านประสิทธิภาพในการบรรลุจุดหมาย ด้านการปฏิบัติตามแนวการทำงาน และ

ด้านศักยภาพด้านบุคคลและระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก การทำงานให้บรรลุจุดหมายอย่างสมบูรณ์นั้น นักบัญชีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพที่จะปฏิบัติงานตามแนวการทำงานเพื่อให้งานนั้นเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความถูกต้องครบถ้วนและมีความโปร่งใสในเรื่องของเนื้อหางานที่ทำให้ได้มากที่สุด และต้องฝึกความรับผิดชอบ โดยตั้งใจทำงานให้สำเร็จลุล่วงมีความผิดพลาดให้น้อยที่สุด การทำงานด้านบัญชีจะต้องอาศัยจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานแล้ว นักบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ (2562: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า นักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุน้อยกว่า 30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี และประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 3 ปี นักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาความลับ ด้านความโปร่งใส ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเที่ยงธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดและด้านความรู้ความสามารถ และด้านความเป็นอิสระอยู่ในระดับมาก และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและด้านความรู้ความสามารถมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ด้านคุณภาพงาน ด้านความทันเวลา และด้านปริมาณงานอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ อภิวัฒน์ จันกัน (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของพนักงานธนาคารระดับหัวหน้างานที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงและต่ำ พบว่า การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองว่าพึงพอใจและวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้มาน้อยเพียงใด ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน ประสิทธิภาพการทำงาน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผลและทันเหตุการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานได้รับความเชื่อถือจาก ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานการพัฒนาตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต ความใส่ใจในระเบียบแบบแผน ความพึงพอใจของลูกค้าและความมุ่งมั่น เพื่อความสำเร็จของการประกอบอาชีพ

3. ความศรัทธาในวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวม (JSB) ได้แก่ ด้านการทุ่มเทกับงานในวิชาชีพ (PDA2) และด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (PAA4) เนื่องจากความศรัทธาในวิชาชีพบัญชียังส่งผลให้นักบัญชียึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีต่อวิชาชีพ รวมถึงการมีแรงใจและแรงกายที่พร้อมจะทุ่มเทให้กับการทำงาน เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงและมีคุณภาพมากที่สุด นักบัญชีทุกคนต้องมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีจรรยาบรรณและทัศนคติที่ดี ความซื่อสัตย์สุจริต ความอิสระตามมาตรฐานของ

วิชาชีพ มารยาทของวิชาชีพ ความสำนึกต่อความรับผิดชอบทางสังคม ความตั้งใจที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตระหนักถึงคุณค่าแห่งวิชาชีพและปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและวิชาชีพ และต้องมีความรู้สึกพอใจในวิชาชีพของตนเอง มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานด้วยความขยันอดทน ทุ่มเท ก้าวหน้า และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลบล คงไมตรี (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบทางการบัญชีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบทางการบัญชี ด้านความรู้ความสามารถ และด้านความเที่ยงธรรม มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ดังนั้น นักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กรอบจรรยาบรรณวิชาชีพทางการบัญชีและเที่ยงธรรม เพื่อให้ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพน่าเชื่อถือได้ และสอดคล้องกับ Bebi (2017: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลของอายุต่อความสำเร็จของนักบัญชีในแอลเบเนียเพื่อศึกษาบทบาทของอายุในการตัดสินใจด้านจริยธรรมในแอลเบเนียโดยเก็บรวบรวมข้อมูลพนักงานบัญชีในแอลเบเนียจำนวน 230 คนพบว่าอายุมีบทบาทสำคัญมากในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมส่วนใหญ่กลุ่มย่อยอายุ 30-35 ปีมีอิทธิพลมากที่สุดต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม บริษัท ในแอลเบเนียควรจ้างนักบัญชีที่มีความก้าวหน้าสูงกว่าผู้ที่เพิ่งเข้ามาทำงาน

ในช่วงเวลาที่บุคคลได้รับประสบการณ์มากขึ้นซึ่งจะทำให้เขามีความรับผิดชอบมากขึ้นในการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรมที่ดียิ่งขึ้นกับปัญหาที่พบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Andrew (2015: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมในการทำงานและความสำเร็จในการทำงานการศึกษาพบว่า จรรยาบรรณในการทำงาน เกิดจากความขัดแย้งของความชอบธรรม และจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลกระทบของความสัมพันธ์จรรยาบรรณในการทำงาน และความสำเร็จในการศึกษา จากงานวิจัยเชิงลึกของจรรยาบรรณในการทำงานของความเชื่อทางศีลธรรม และแรงจูงใจ สามารถให้คำอธิบายที่เป็นไปได้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันอย่างที่จัดทำขึ้นโดยมีมาตรการเชิงปริมาณต่าง จากผลงานวิจัยเชิงลึกโดยการให้สัมภาษณ์เสนอให้ความช่วยเหลือเพื่อเรียกร้องศีลธรรมในการทำงานเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานบัญชีเป็นแนวทางเพื่อวัดศักยภาพในการทำงานของนักบัญชี
2. นักบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการทำบัญชีเพื่อความถูกต้องครบถ้วนของงาน
3. ใช้ในการพัฒนาสำนักงานบัญชี โดยการส่งเสริมและให้ความสำคัญแก่นักบัญชีให้ปฏิบัติตาม

จรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและความน่าเชื่อถือของสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

นอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่นบ้าง เช่น การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่ตรงประเด็นและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ให้ได้มากที่สุด

ควรศึกษาเปรียบเทียบการทำงานของนักบัญชีในสถานประกอบการของรัฐบาล และหน่วยงานธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ องค์กรสาธารณะ เพื่อให้เห็นความแตกต่างว่าแต่ละหน่วยงานมีความศรัทธาในวิชาชีพกันอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสาขาวิชาการบัญชีคณะวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่สนับสนุนทุนเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษา ได้มีโอกาสได้ทำการวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณสำนักงานบัญชีในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยด้วยดี และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือ จนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). *ผู้ทำบัญชี (e- Accountant)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก https://www.dbd.go.th/more_news.php?cid=1589.
- กานดา แซ่หลิว.(2560). *ศักยภาพทางการบัญชีมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี (วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นิลบล คงไมตรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบทางการบัญชีกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(1), 117-127.
- พินยา พลแก้ว.(2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในวิชาชีพกับความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *รายงานการวิจัย*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุนิทร เป้าธรรม.(2558). ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกำลังใจและการพัฒนาตนเองที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีที่ทำงานอยู่ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(14), 159-172.
- อภิวัฒน์ จันกัน. (2559). *การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของพนักงานธนาคารระดับหัวหน้างานที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงและต่ำ (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Milson, A.J. (2015). *The Internet and Inquiry Learning: Integrating Medium and Method in a Sixth Grade Social Studies Classroom*. New York: Halt Rinchat and Winston.
- Solow, A.R., & Broadus, J.M. (1995). Issues in the Measurement of Biological Diversity. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 28(4), 695-702.

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตาม

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชี

ในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Relationship between Prospective Characteristics of Accountants and the Practice of Professional Ethics and Accounting Information Quality of Accountants in the Accounting Firms in the Northeast Region

ผกามาศ บุตรสาเลอี^{1*}, สุพัตรา รักษาราศิลป์¹ และ เอมอร แสงวโรตม์¹

Pakamat Butsalee^{1*}, Supatra Rakkarnsil¹, and Em-on Sawaengwarot¹

Received: 16 January 2022

Revised: 12 March 2022

Accepted: 15 March 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 181 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล F-test การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการบริหารจัดการองค์กร และด้านทักษะการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านเปรียบเทียบกันได้ และคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านทักษะการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงลบต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี ด้านความเข้าใจได้ และ 2) การปฏิบัติงานตาม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Assistant Professor, Dr., Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

* Corresponding e-mail: mon-noi@hotmail.com

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรักษาความลับ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านเปรียบเทียบกันได้

คำสำคัญ: คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง, การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี, คุณภาพข้อมูลทางบัญชี

Abstract

The aim of this study was to examine relationship between prospective characteristics of accountants and the practice of professional ethics and accounting information quality of accountants in the accounting firm in the Northeast Region. The data were collected from 181 accounting firms in the Northeast Region. Statistics used to analyze the data were F-test , multiple correlation analysis and multiple regression analysis. The results revealed that 1) qualifications of a prospective accountant in terms of professional knowledge, professional skills, interpersonal and communication, organization management and operational skills had a positive relationship towards accounting data quality in overall and each aspect which included understanding, decision making, reliability and comparable aspects. In addition, the prospective characteristics of an accountant regarding operational skills had a negative correlations and effects on the quality of accounting information in terms of understanding and 2) the practice in accordance with professional ethics in terms of confidentiality, knowledge and ability, honesty and performance standards had a positive relationship and impact on accounting information quality in overall and each aspect which included understanding, decision making, reliability and comparable aspects.

Keyword: Expected Characteristics of Accountants, the Practice of Professional Ethics, Accounting Information Quality

บทนำ

ปัจจุบันข้อมูลทางบัญชีถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารจะต้องนำข้อมูลทางการเงินบัญชีไปใช้ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ ข้อมูลทางบัญชีเป็นสิ่งที่สะท้อนให้ผู้บริหารทราบว่าการดำเนินงานของธุรกิจบรรลุตามแผนที่วางไว้หรือไม่ รวมทั้งทำให้ทราบถึงฐานะทางการเงินของกิจการ โดยผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชี มีทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารกิจการ เจ้าหนี้ นักลงทุน หน่วยงานของรัฐบาล และผู้มีส่วนได้เสียอื่น บุคคลเหล่านี้มีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีในทิศทางและมุมมองของประโยชน์ที่แตกต่างกัน เช่น ผู้บริหารของธุรกิจบางแห่งต้องการแสดงผลการดำเนินงานที่มีกำไรน้อยกว่าความเป็นจริง เพื่อที่จะได้เสียภาษีน้อยลง ตรงกันข้ามกับกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ต้องการให้แสดงข้อมูลตามความเป็นจริง เพื่อที่จะได้จัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้อง จะได้นำเงินจากภาษีที่จัดเก็บมาพัฒนาประเทศ (ชฎาพร ฐิฆาอุตมาร, 2561) ดังนั้นบุคคลที่มีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลเหล่านี้คือ นักบัญชี ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมากต่อการบริหารจัดการภายในองค์กร เนื่องจากเป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดทำและนำเสนองบการเงินของกิจการ ซึ่งสามารถสะท้อนภาพการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ และฝ่ายบริหารก็สามารถนำข้อมูลงบการเงินนั้นไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ นักบัญชีจึงต้องมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นตั้งใจในการ

ปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย และปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป (กานดา แซ่หลิว, 2560) ดังนั้น หน้าที่ของผู้ทำบัญชีไม่เพียงแต่ทำบัญชีและรายงานข้อมูลทางการเงินเท่านั้น แต่นักบัญชีต้องเป็นผู้รวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลของกิจการ ทั้งที่เป็นข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน และร่วมเป็นผู้วางแผนทางการเงินในการจัดทำรายงาน โดยยึดหลักมาตรฐานการบัญชีและใช้ทักษะวิชาชีพทางการเงินบัญชีในการทำงานภายใต้หลักของจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชี (อณัญญา จันทรเศษ และคณะ, 2560)

ซึ่งในการนำเสนอข้อมูลทางบัญชีที่มีประสิทธิภาพและถูกต้อง จะต้องอาศัยทักษะความสามารถของนักบัญชี ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชี เพื่อให้มีการจัดทำบัญชีและงบการเงินให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีส่งผลให้การทำบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ นักบัญชีควบคุมการปฏิบัติงาน ซึ่งจรรยาบรรณจะแสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ทำบัญชี หากผู้ทำบัญชีปฏิบัติงานโดยยึดถือหลักจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีอย่างเคร่งครัด ข้อมูลทางบัญชีก็必将มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้ หากผู้ทำบัญชีจัดทำบัญชีโดยขาดการยึดหลักจรรยาบรรณ อาจส่งผลถึงการนำเสนอเงินที่ผิดพลาด ซึ่งสร้างความเสียหายต่อกิจการและบุคคลที่ใช้ประโยชน์จากงบการเงิน (ประดินันท์ ประดับศิลป์ และลักษณา เกตุเดียน, 2557) ซึ่งจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันของนักบัญชีมีหลายปัญหา เป็นปัญหาที่มีผลกระทบโดยตรงกับตัว

นักบัญชีเอง และเกิดขึ้นกับผู้บริหารหรือองค์กร ผู้ว่าจ้างนักบัญชีให้เป็นผู้ทำบัญชีให้กับองค์กร ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี ดังนั้น นักบัญชีจึงถือเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะทาง และเรียนมาโดยตรง การประกอบวิชาชีพในสายงานบัญชีจะต้องผ่านการรับผิดชอบจนได้รับการยอมรับ วิชาชีพบัญชีมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองอาชีพนี้โดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 สำหรับนักบัญชี เป็นวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพทุกคนจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพโดยผ่านการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชีภาษีอากร และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต การปฏิบัติงานของนักบัญชี นอกจากความรู้ความสามารถที่มีแล้วจะต้องมีจรรยาบรรณของวิชาชีพควบคู่ไปด้วย เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือกำกับการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและมีบทลงโทษที่ชัดเจน หากนักบัญชีไม่มีความรู้ความสามารถ ไม่มีความชำนาญทางวิชาชีพ รวมถึงไม่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนก็จะก่อให้เกิดปัญหาขึ้น ทั้งการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด การทุจริต ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาใหญ่ในวิชาชีพ และมีผลเสียโดยตรงทั้งต่อตัวนักบัญชี ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงผลเสียที่สะท้อนถึงสภาวิชาชีพบัญชี และต่อสังคมประเทศชาติ (วาริพร อยู่เย็น, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการ

พัฒนาคุณลักษณะของนักบัญชี รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานของนักบัญชีตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักบัญชีให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการจัดทำบัญชีและนำเสนอข้อมูลที่ต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาในการดำเนินงาน และจำนวนพนักงานแตกต่างกัน
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง และการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพ

ข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่

1.1 คุณลักษณะของนักบัญชี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการบริหารจัดการองค์กร และด้านทักษะการปฏิบัติงาน

1.2 จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาความลับ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความโปร่งใส และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

1.3 คุณภาพข้อมูลทางบัญชี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านเปรียบเทียบกันได้

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักบัญชีในสำนักงาน

บัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 253 คน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักบัญชีตอบกลับมาทั้งหมด จำนวน 181 คน

3. ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ สำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. ขอบเขตด้านเวลา ได้แก่ ปีงบประมาณ 2563 (1 ตุลาคม 2562 - 30 กันยายน 2563)

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชี (Desirable Accountants)

คุณลักษณะของนักบัญชี ถือเป็นลักษณะเฉพาะของนักบัญชีทั้งด้านปฏิบัติงานทางบัญชีด้วยความรู้ทางวิชาชีพ และทักษะทางวิชาชีพ ซึ่งแสดงออกมาโดยสร้างผลการปฏิบัติงานให้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งความรู้และความสามารถของนักบัญชีจะต้องประกอบด้วย 1) ความรู้ในวิชาชีพ (Knowledge) ได้แก่ ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน การตลาด บัญชี กฎหมาย 2) ทักษะทางวิชาชีพ (Skill) ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ ทักษะด้านเทคนิค การปฏิบัติงาน ทักษะด้านบุคคล ทักษะด้านความสัมพันธ์ และทักษะด้านองค์กร 3) คุณค่าแห่งวิชาชีพ (Professional Values) ได้แก่ การปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ 4) จรรยาบรรณ (Ethics) และ 5) ทศนคติ (Attitudes) (นิภาพรรณ ดุลนีย์ และปรียาณัฐ เอียบศิริเมธี, 2562) ดังนั้นคุณลักษณะที่จำเป็นที่สถานประกอบการต้องการสำหรับนักบัญชีจึงประกอบไปด้วย ความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการ

สื่อสาร การบริหารจัดการองค์กร และทักษะการปฏิบัติงาน (วริยา ปานปรุง และคณะ, 2561; นิภาพรณ ดุลนีย์ และปรียาณัฐ เอื้อยศิริเมธี, 2562; สันทนา สุขใจ และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล, 2562 และชลิดา ลีนิจ, กนกมณี หอมแก้ว และสุภาพร บุญเอี่ยม, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี (Accounting Professional Ethics)

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีเป็นประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานของสมาชิก เพื่อให้ได้รับความเชื่อถือจากสังคม จรรยาบรรณคือ ข้อควรประพฤติที่พึงมา สำหรับสมาชิกในวิชาชีพข้อควรประพฤตินี้ ถ้าเราฝ่าฝืนจะเกิดโทษ จึงเป็นมาตรฐานความประพฤติและพิจารณาตามทางศีลธรรมและวิชาชีพที่เป็นกฎเกณฑ์หรือแบบแผนของความประพฤติสำหรับยึดถือเป็นแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับบรรทัดฐานแห่งสังคม (2562) ที่กล่าวว่าจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีเป็น ข้อปฏิบัติอันดีงามที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความประพฤติอันดีงาม หลักปฏิบัติดังกล่าวจะถูกกำหนดโดยสมาคมวิชาชีพ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการอิงอาศัยหลักธรรม ความถูกต้อง จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีจึงเป็นมาตรฐานความประพฤติและพิจารณาตามทางศีลธรรม และวิชาชีพที่เป็น กฎเกณฑ์ ถ้าผู้ประกอบการวิชาชีพฝ่าฝืนจะเกิดโทษ ซึ่งในการปฏิบัติงานของนักบัญชีจำเป็นต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อการรักษาไว้ซึ่งเกียรติคุณ

และศักดิ์ศรีแห่งกาประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย การรักษาความลับ ความรู้ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน (สมินทร เป้าธรรม และดวงฤดี อุ๋, 2559)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชี (Accounting Qualitative)

คุณภาพข้อมูลทางบัญชี ถือเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ เป็นข้อมูลที่สะท้อนให้ผู้บริหารทราบว่าการดำเนินงานของธุรกิจบรรลุผลตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งทำให้ทราบถึงฐานะทางการเงินของกิจการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ผู้มีส่วนได้เสียในการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี อาจรวมไปถึงนักบัญชี ผู้บริหารกิจการ เจ้าหน้าที่ นักลงทุน หน่วยงานของรัฐบาล หรือผู้มีส่วนได้เสียอื่น ข้อมูลที่มีคุณภาพสูงจะเกิดประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจจะต้องประกอบไปด้วย ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และเปรียบเทียบกันได้ (จิรภัทร มั่นคง, 2561; ชญาพร ธิมาอุตมากร, 2561; สุทธาทิพย์ บุญเรือง, ปรีชญา ชุมศรี และมัทนชัย สุทธิพันธ์, 2562 และศรีศรินทร สุขสุทธิ และณัฐธยาน์ อธิรัฐจิรัชย์, 2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงาน

ตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทาง
บัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการ
วิจัย ดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นัก
บัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ จำนวน 253 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า,
2563, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 253 คน โดยมีผู้ตอบ

แบบสอบถามที่เป็นนักบัญชีตอบกลับมาทั้งหมด
จำนวน 181 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม
(Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง/
หน้าที่ในองค์กร และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ประเภทของสถานประกอบการ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาในการดำเนินงาน และจำนวนพนักงาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการบริหารจัดการองค์กร และด้านทักษะการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ด้านการรักษาความลับ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความโปร่งใส และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านเปรียบเทียบกันได้

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามมีการหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.903-0.962 การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีค่าอำนาจจำแนกอยู่

ระหว่าง 0.745-0.963 และคุณภาพข้อมูลทางบัญชีมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.924-0.984 ซึ่งสอดคล้องกับ Rovinelli and Hambleton (1977) แสดงให้เห็นว่า ค่าอำนาจจำแนกมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ารายข้อของแบบสอบถามมีความสอดคล้องกันระหว่างรายข้อของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอน บาค (Cronbach) ซึ่งคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.929-0.956 การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.823-0.945 และคุณภาพข้อมูลทางบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.942-0.983 ซึ่งสอดคล้องกับ Hair and others (2006) แสดงให้เห็นว่า ค่า Alpha มากกว่า 0.7 เป็นค่าที่ยอมรับได้ สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนก และการหาค่าความเชื่อมั่น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 253 แห่ง และได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 181 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.54 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 253 ฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar and Day (2001) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ว่ามีขนาดตัวอย่างที่ได้มีความเหมาะสม และเพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และ
ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. ดำเนินการนำแบบสอบถามที่มีความ
ครบถ้วน และสมบูรณ์มาวิเคราะห์และประมวลผล
ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติพื้นฐานใน
การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และแสดงผล
เป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
การวิเคราะห์ค่า F-test (ANOVA และ MANOVA)
การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple
Correlation Analysis) การวิเคราะห์การถดถอย
อย่างง่าย (Simple Regression Analysis) และการ
วิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple
Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
อายุ 40-51 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่ง/
หน้าที่ในองค์กรสมุห์บัญชี/พนักงานบัญชี และ
ประสบการณ์การทำงาน 16-20 ปี สำนักงานบัญชีใน
เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจังหวัดที่ตั้งของ
สำนักงานส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา
ประเภทของสถานประกอบการเป็นห้างหุ้นส่วน
สามัญ/ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทุนจดทะเบียน 500,000-
1,000,000 บาท ระยะเวลาในการดำเนินงาน 10-15
ปี และจำนวนพนักงาน 11-15 คน

2. นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง การปฏิบัติงาน
ตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีและคุณภาพข้อมูลทาง
บัญชี นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง การ
ปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และคุณภาพข้อมูลทางบัญชี

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี	4.06	0.74	มาก	2
2. ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี	4.13	0.72	มาก	1
3. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	4.02	0.65	มาก	4
4. ด้านการบริหารจัดการองค์กร	4.04	0.73	มาก	3
5. ด้านทักษะการปฏิบัติงาน	4.02	0.75	มาก	4
รวม	4.00	0.77	มาก	
1. ด้านการรักษาความลับ	4.22	0.73	มาก	1
2. ด้านความรู้ความสามารถ	4.08	0.77	มาก	5
3. ด้านความซื่อสัตย์	4.15	0.75	มาก	3

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และคุณภาพข้อมูลทางบัญชี (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
4. ด้านความโปร่งใส	4.12	0.69	มาก	4
5. ด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	4.19	0.72	มาก	2
รวม	4.15	0.77	มาก	
1. ด้านความเข้าใจได้	4.15	0.71	มาก	1
2. ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	4.10	0.71	มาก	2
3. ด้านความเชื่อถือได้	4.02	0.70	มาก	3
4. ด้านเปรียบเทียบกันได้	3.91	0.75	มาก	4
รวม	3.93	0.76	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.72) ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.74) และด้านการบริหารจัดการองค์กร ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.73) นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการรักษาความลับ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.73) ด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.19$,

S.D. = 0.72) และด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.75) และนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความเข้าใจได้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.71) ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.71) และด้านความเชื่อถือได้ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.70)

3. สำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นกิจการเจ้าของคนเดียว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง โดยรวมมากกว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ/ห้างหุ้นส่วนจำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. สำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยรวม มากกว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีระยะเวลาในการดำเนินงาน 10-15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. สำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 5 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาความลับ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความโปร่งใส และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มากกว่า

นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจำนวนพนักงาน 11-15 คน และนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 5 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความโปร่งใส มากกว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจำนวนพนักงานมากกว่า 15 คน และ 5 - 10 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวม (QTA) นำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวม (QTA) ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คุณลักษณะของนักบัญชีที่ คาดหวัง	คุณภาพข้อมูลทางบัญชีโดยรวม (QTA)			
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน	t	p-value
ค่าคงที่ (a)	0.211	0.188	1.120	0.264
ด้านความรู้ทางวิชาชีพ (PKL)	0.575	0.061	9.392	0.000*
ด้านทักษะการปฏิบัติงาน (TFS)	0.343	0.062	5.497	0.000*
F = 203.367 p = 0.000 Adjusted R ² = 0.692				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความรู้ทางวิชาชีพ (PKL) และด้านทักษะการปฏิบัติงาน (TFS) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีโดยรวม

(QTA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อนำคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความรู้ทางวิชาชีพ (PKL) และด้านทักษะการปฏิบัติงาน (TFS) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพข้อมูลทางบัญชี

โดยรวม (QTA) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์
ปรับปรุง (AdjR²) เท่ากับ 0.692 โดยได้สมการ
พยากรณ์ ดังนี้

$$QTA = 0.211 + 0.575(PKL) + 0.343(TFS)$$

7. การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
บัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อ
คุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวม (QTA) นำเสนอใน
ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับ
คุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวม (QTA) ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คุณลักษณะของนักบัญชีที่ คาดหวัง	คุณภาพข้อมูลทางบัญชีโดยรวม (QTA)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.514	0.250	2.056	0.041*
ด้านการรักษาความลับ (DFT)	0.272	0.089	3.070	0.002*
ด้านความรู้ความสามารถ (PFC)	0.302	0.087	3.484	0.001*
ด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน (PFS)	0.247	0.084	2.952	0.004*
F = 65.651 p = 0.000 Adjusted R ² = 0.519				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การปฏิบัติงานตาม
จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรักษาความลับ
(DFT) ด้านความรู้ความสามารถ (PFC) และด้าน
มาตรฐานในการปฏิบัติงาน (PFS) มีความสัมพันธ์
และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี
โดยรวม (QTA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อ
นำการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้าน
การรักษาความลับ (DFT) ด้านความรู้ความสามารถ
(PFC) และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน (PFS) ไป
สร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพข้อมูลทางบัญชี

โดยรวม (QTA) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์
ปรับปรุง (AdjR²) เท่ากับ 0.519 โดยได้สมการ
พยากรณ์ ดังนี้

$$QTA = 0.514 + 0.272(DFT) + 0.302(PFC) + 0.247(PFS)$$

การอภิปรายผล

1. สำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ

แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง โดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสกลพร พิบูลย์วงศ์ (2559: บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีทุนจดทะเบียน และระยะเวลาในการดำเนินงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกันในทุกด้าน สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีประเภทธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกันยกเว้นทักษะด้านการจัดการบุคคลไม่แตกต่างกัน

2. สำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของตรีทิพย์ อนันต์ (2556) พบว่า นักธุรกิจ SMEs ในจังหวัดสงขลา ที่มีลักษณะของธุรกิจ SMEs ได้แก่ รูปแบบ ประเภท จำนวนพนักงาน จำนวนทุนจดทะเบียนเริ่มต้นกิจการ และระยะเวลาในการดำเนินกิจการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพแตกต่าง และนักธุรกิจ SMEs ในจังหวัดสงขลาที่มีลักษณะของธุรกิจ SMEs ได้แก่ รูปแบบ ประเภท จำนวนพนักงาน จำนวนทุนจดทะเบียนเริ่มต้นกิจการ และระยะเวลาในการดำเนินกิจการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน และการปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพและประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตรวจสอบ

บัญชีในทัศนะของนักธุรกิจ SMEs ในจังหวัดสงขลา ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. สำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามจำนวนพนักงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยรวม และเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาความลับ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความโปร่งใส และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของประดินันท์ ประดับศิลป์ และลักษณะ เกตุเตียน (2557, บทคัดย่อ) พบว่า ขนาดของสำนักงานบัญชีที่มีขนาดเล็ก (มีผู้ทำบัญชีน้อยกว่า 5 คน) ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ขนาดของสำนักงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 2 ด้าน คือ ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ทำบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีมีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเป็นอิสระ และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ ความสามารถ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ทำบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ

4. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการบริหารจัดการองค์กร และด้านทักษะการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านเปรียบเทียบกันได้ และคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านทักษะการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงลบต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี ด้านความเข้าใจได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธาทิพย์ บุญเรือง, ปรีชญา ชุมศรี และมัทนชัย สุทธิพันธ์ (2562) พบว่าระดับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีและประสิทธิภาพการตัดสินใจอยู่ในระดับสูงสุด นอกจากนั้น คุณภาพข้อมูลทางบัญชีด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา

5. การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรักษาความลับ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านเปรียบเทียบกันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอมร โททำ (2561) พบว่า 1) ความรู้ความสามารถทาง

วิชาชีพบัญชี ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านคุณค่าทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน และ 2) จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านความโปร่งใส ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ และด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ดังนั้น ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี และจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจำกัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ได้ข้อค้นพบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี และการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรักษาความลับ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อจากผลการวิจัย

1. สำนักงานบัญชีและนักวิชาชีพบัญชีใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของนักบัญชีเพื่อให้มีศักยภาพทางการปฏิบัติงานนำมาซึ่งความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ

2. สำนักงานบัญชีและนักวิชาชีพบัญชีใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐาน ถูกต้อง และสร้างคุณภาพการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

3. นักบัญชีใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านคุณลักษณะและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพและความรู้ความสามารถเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไป

ต่อไป

1. ควรศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง และการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีในขอบเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาทำการเปรียบเทียบว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

2. ควรศึกษาโดยเพิ่มปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง การปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และคุณภาพข้อมูลทางบัญชี

3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่น เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-Interview) เพื่อให้ผลการศึกษาสะท้อนผลการศึกษาที่แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กานดา แซ่หลิว. (2560). ศักยภาพทางการบัญชีมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษาระดับบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีปทุม.
- จิรภัทร มั่นคง. (2561). ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชี กรมการเงินทหารบกที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงิน (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษาระดับบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชฎาพร ธีษาดุมาร. (2561). การใช้ข้อมูลทางบัญชีสำหรับนักกฎหมายในประเทศไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 7(2), 8-18.
- ชลิดา ลีนิจ, กนกมณี หอมแก้ว และสุภาพร บุญเยี่ยม. (2563). ความรู้และทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย. *วารสารศิลปการจัดการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 4(1), 34-45.
- ตรีทิพย์ อนันต์. (2556). การปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีและประสิทธิผลการทำงานของผู้ตรวจสอบบัญชีในทัศนะของนักธุรกิจ SMEs ในจังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาโท). สงขลา:มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- นิภาพรรณ คุณิณี และปรียานัฐ เอื้อยศิริเมธี. (2562). ความรู้ความสามารถที่คาดหวังกับสมรรถนะทางการบัญชีที่คาดหวังสำหรับนักบัญชีขององค์กรภาครัฐในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 25(1), 149-163.
- ประดินันท์ ประดับศิลป์ และลักขณา เกตุเตียน. (2557). จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ปฏิบัติงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครต่อการจัดทำบัญชีและนำเสนองบการเงินที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรเทพ เวียงแก. (2562). จรรยาบรรณวิชาชีพตามแนวพุทธศาสตร์ : ศิล 5. *วารสารแสงอีสานขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*, 16(1), 230-242.
- วาริพร อยู่เย็น. (2563). รูปแบบการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเชิงพุทธบูรณาการ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(2), 318-330.
- วริยา ปานปรุ่ง และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีต่อคุณลักษณะของนักบัญชีในยุคไทยแลนด์ 4.0. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 “Graduate School Conference 2018” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (น. 694-703) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศรีศรีรินทร์ สุขสุทธิ และณัฐยาน์ อธิรัฐจิรัชย์. (2563). อิทธิพลของข้อมูลทางการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้จัดการโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการเซาท์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา*, 6(1), 15-18.
- สกลพร พิบูลย์วงศ์. (2555). ความคิดเห็นของนักบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทางเลือกเพื่อการลงทุนเกี่ยวกับการวางแผนระบบควบคุมภายใน และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี (รายงานการวิจัย). วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สนทนา สุขใจ และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล. (2562). คุณลักษณะของนักบัญชีในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลยุติธรรม (วิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาโท) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุทธาทิพย์ บุญเรือง, ปรีชญา ชุมศรี และมันทนชัย สุทธิพันธ์. (2562). คุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 11(1), 77-94.

สุมินทร เบ้าธรรม และดวงฤดี อุ๋. (2559). จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี : มุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ*, 8(2), 141-156.

อณัญญา จันทรเศษ, สมชาย เลิศภิรมย์สุข และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย. (2560). ทักษะและจรรยาบรรณทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีในมุมมองของนักบัญชี เขตหนองแขม. *รายงานสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 9, 777-789.

Aaker, D. A., Kumar, V. & Day, G. S. (2001). *Marketing Research*. (7thed). New York: John Wiley & Sons.

Hair, J. F. and others. (2006). *Multivariate Data Analysis*. (6thed). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1997). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Journal of Educational Research*, 2, 49-60.

**การชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์
ความรับผิดชอบเปรียบเทียบกรณีประเทศไทยกับอังกฤษ**
**Compensation for damages from using public health services
without proving liability in Thai-English comparison**

พรเทพ อ่อนรัตน์^{1*} บุญชนะ ยี่สารพัฒน์² และสุชชาติ เลิศวุฒิรักษ์¹

Porntap Aonrat^{1*}, Boonchana Yeesarapat², and Sukchart Lertwuthirak¹

Received: 20 January 2022

Revised: 29 March 2022

Accepted: 2 April 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบกรณีประเทศไทย-อังกฤษ เนื่องจากแต่เดิมประเทศอังกฤษใช้การฟ้องร้องทางศาลเป็นช่องทางหลักของผู้ป่วยที่ได้รับความเสียหายที่จะใช้เป็นช่องทางในการเรียกร้องการชดเชยเช่นเดียวกับประเทศไทย เพื่อดูข้อเด่นข้อด้อยนำมาปรับใช้กับการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบของไทยจึงมีการศึกษาเปรียบเทียบการสร้างกลไกในการจัดการรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการสาธารณสุขเพื่อเป็นแนวทางในการตรา แก้ไข กฎหมายที่เกี่ยวข้องการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบที่เกิดจากการใช้บริการสาธารณสุข โดยผู้เขียนบทความได้กำหนดประเด็นเปรียบเทียบการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบไทย-อังกฤษ ดังนี้ 1) แนวคิดและหลักการบริการสาธารณสุข 2) กลไกการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุข และ3) ระบบการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบ

¹ ดร. นักวิชาการอิสระ

¹ Dr., Independent Scholar

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Assistant Professor, Dr., Faculty of Law, Rajabhat Maha Sarakham University

* Corresponding e-mail: porntap3200@gmail.com

คำสำคัญ: การชดเชยโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด ความเสียหาย บริการสาธารณสุข

Abstract

The objective of this research was to study compensation for damages from using public health services without proving liability in Thai-English comparison. Previously, the patients in England who got damages would use the litigation as a main channel to claim from compensation the same as in Thailand. In order to consider strengths and weaknesses and adopt to compensation for damages from using public health services without proving liability in Thailand, the comparison of building mechanisms to deal with the impacts of using public health services will be investigated as a guideline for enacting and amending laws related to compensation for damages from using public health services without proving liability. The author specifies the issues of compensation for damages from using public health services without proving liability in Thai- English comparison as follows: 1) The concept and principles of public health Services, 2) The mechanisms of compensation for damages from using public health services; and 3) The compensation system for damages without proving liability.

Keyword: compensation without proving liability, damages, public health services

บทนำ

ปัจจุบันในหลายประเทศได้มีการนำระบบชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด (No – fault compensation system) มาใช้ เพื่อยุติความเสียหายอันเกิดจากการใช้บริการสาธารณสุขมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยเหตุที่ระบบการเยียวยาความเสียหายโดยใช้กลไกทางศาลนั้น ยังมีข้อบกพร่องทั้งในส่วนของการค่าใช้จ่าย และระยะเวลาการดำเนินคดีที่ยืดเยื้อ การชดเชยความเสียหายเบื้องต้นที่เกิดจากการใช้บริการสาธารณสุขไม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อแก้ไขความเสียหาย

อย่างเร่งด่วน นิวซีแลนด์เป็นประเทศแรกที่ได้นำระบบชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด (ลันตา อุตมะโกคิน, 2554, 59) นำมาชดเชยความเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุข ระบบชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดได้ขยายไปยังประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น สวีเดน นอร์เวย์และเดนมาร์ก อังกฤษ โดยแต่ละประเทศ ดังกล่าวได้มีวิธีการชดเชยค่าเสียหายที่อาจแตกต่างกันไปบ้างตามระบบสาธารณสุข ระบบสวัสดิการ สังคม ตลอดจนลักษณะทางสังคมของประเทศนั้น ๆ สำหรับประเทศไทย มี

แนวความคิดที่จะนำระบบชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบมาใช้ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติพ.ศ. 2545 มาตรา 41 บทบัญญัติที่ว่า “ในกรณีที่ผู้รับบริการได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการโดยหาผู้กระทำผิดมิได้หรือหาผู้กระทำผิดได้แต่ยังไม่ได้รับค่าเสียหายภายในระยะเวลาอันสมควร” แสดงให้เห็นถึงการนำระบบชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบ (No – fault compensation system) มาใช้ในกฎหมายไทยเป็นครั้งแรกเพื่อเยียวยาความเสียหายที่ผู้ใช้บริการหรือผู้ป่วยได้รับความเสียหายที่เกิดจากการใช้บริการสาธารณสุข

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม การวิจัยภาคสนามดำเนินการโดยใช้การสนทนากลุ่มระดมสมอง ประชากรประกอบด้วยประชากรสัมภาษณ์ เป็นตัวแทนจากกลุ่มประชาชนที่ใช้บริการแล้วได้รับความเสียหายจากการใช้บริการจากการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพในสาขาต่างที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข

ผลการวิจัย

ประเทศไทย

1. แนวคิดและหลักการบริการสาธารณสุข

ประเทศไทยได้มีการรับรองสิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข ซึ่งได้กำหนดให้การบริการสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือเป็นการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขของไทยเป็นครั้งแรก และได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 51 จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ใน “มาตรา 47 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงสาธารณสุข

ทำให้ประชาชนชาวไทยสามารถเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้นและประกอบกับเทคโนโลยีทางการแพทย์ของประเทศได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่อย่างไรก็ตามหากผู้ใช้บริการสาธารณสุขได้รับความเสียหายจากบริการนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ใน “มาตรา 61 รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ของผู้บริโภคด้านต่างๆ ไม่ว่า

จะเป็นด้านการรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรม ในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใด อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค” การฟ้องร้องผู้ให้บริการทั้งทางแพ่งและทางอาญาเป็นคดีความขึ้นสู่ศาลเป็นกลไกหนึ่งในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการสาธารณสุข ในแต่ละปีมีการฟ้องคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยวิธีการรักษาพยาบาลที่มีความซับซ้อนและมีความเสี่ยงสูง ทำให้โอกาสที่จะมีความผิดพลาดในการดูแลรักษาพยาบาลเกิดมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาเมื่อเกิดความผิดพลาดหรือความเสียหาย ผู้เสียหายก็จะดำเนินการเพื่อขอรับค่าชดเชยจากผู้ให้บริการสาธารณสุข

2. กลไกการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุข

ประเทศไทยมีกลไกการชดเชยความเสียหาย โดยการใช้การฟ้องร้องทางแพ่งในการชดเชยความเสียหายที่ผ่านมานอกเหนือจากนี้มีการดำเนินคดีอาญาและคดีปกครองเพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิต ร่างกาย และจิตใจ ผู้เสียหายก็มักจะนำคดีไปฟ้องต่อศาลเป็นคดีแพ่งหรือคดีละเมิดเพื่อให้ได้รับการเยียวยาความเสียหาย โดยการฟ้องร้องทางศาลถือเป็นช่องทางหลักของผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการรับบริการสาธารณสุข นอกเหนือจากการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม โดยจากสถิติการฟ้องร้องทางการแพทย์ย้อนหลัง 20 ปี (2539 - 31 ตุลาคม 2560) พบว่ามีการฟ้องร้องคดีฟ้องแพ่ง จำนวน 287 คดี คดีผู้บริโภค จำนวน 168 คดี คดีปกครอง 3 คดี รวมเป็น 499 คดี พบทรัพย์ที่ฟ้องรวมประมาณ 3,192 ล้านบาท จากคดีทั้งหมดที่ฟ้องร้อง มีคดีที่ศาล

ตัดสินถึงที่สุดแล้ว 66 คดี กระทั่ง 164 คดี (อิทธิพลสูงแข็ง,ออนไลน์,2019) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการฟ้องร้องทางศาลจะสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้ง และสามารถ ลงโทษผู้ให้บริการทางการแพทย์ที่ประมาทเลินเล่อได้แต่กระบวนการต่อสู้ทางศาลก็อาจสร้างภาระ ให้แก่ผู้เสียหายหลายประการ ทั้งในเรื่องของภาระค่าใช้จ่ายระยะเวลาการดำเนินคดีที่ยาวนาน ตลอดจน ความยากลำบากในการพิสูจน์พยานหลักฐานเพื่อหาสาเหตุของความเสียหายหรือเพื่อยืนยันความ ผิดพลาดของผู้ให้บริการ ดังนั้น เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาดังกล่าว ในปีพ.ศ. 2551 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้บริโภคหรือโจทก์สามารถฟ้องคดีต่อศาลด้วยวาทะ และแม้ไม่มีพยานความก็สามารถดำเนินคดีได้โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของศาล เป็นผู้ช่วยเหลือรวมทั้งยังได้มีการนำระบบไต่สวนมาใช้ทำให้ศาลมีอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐาน ได้เองและนอกจากนี้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ยังได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และให้บริการแก่ผู้บริโภคมีภาระการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่อยู่ใน ความรู้เห็นของผู้ประกอบธุรกิจโดยเฉพาะอันเป็นการช่วยเหลือให้ผู้เสียหายสามารถเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมได้สะดวกขึ้น แต่กระนั้นก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่าการต่อสู้ตามกระบวนการทางศาลนั้นต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ซึ่งอาจทำให้ค่าชดเชยที่ควรจะได้รับนั้นกลายเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเข้าไปในการดำเนินคดี เช่น ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าทนายความ

3. ระบบการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด

ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขจะได้รับการได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ได้นำระบบการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด (No – fault compensation system) มาใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก โดยได้กำหนดให้จัดตั้ง “กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุน และส่งเสริมการจัดการบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ (พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 39) ตลอดจนได้กำหนดให้กันเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อเป็น “เงินช่วยเหลือเบื้องต้น” ให้แก่ผู้รับบริการซึ่งได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลของผู้ให้บริการสาธารณสุข แม้ว่าจะหาผู้กระทำผิดมิได้หรือหา ผู้กระทำผิดได้แล้ว แต่ยังไม่ได้รับค่าเสียหายภายในระยะเวลาอันสมควร (พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 41) อย่างไรก็ตามระบบการชดเชยตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติดังกล่าวนี้จะให้การชดเชยแต่เฉพาะผู้เสียหายที่มีสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือผู้เสียหายที่มีบัตรทองเท่านั้นซึ่งมีอยู่ประมาณ 48.26 ล้านคน ของประชากรไทยทั้งสาธารณสุข ชน 45 คติ แพ้ 21 คติ และมีการถอนฟ้องด้วยการไกล่เกลี่ยได้จบในชั้นศาล (ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา, 2019) ซึ่งปัจจุบันมีประชากรประมาณ

66.56 - 67.2 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กระทรวงแรงงาน, 2563) โดยไม่คุ้มครองครอบคลุมไปถึงผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม ตลอดจนข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

ประเทศอังกฤษ

1. แนวคิดและหลักการบริการสาธารณสุข

อังกฤษระบบการดูแลสุขภาพของประเทศอังกฤษอยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรสำนักงานการสาธารณสุขแห่งชาติ (National Health Service- NHS) ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐภายใต้ ระบบดังกล่าวคนอังกฤษสามารถใช้บริการสุขภาพได้ฟรีโดยใช้เงินภาษีจากรัฐ NHS กำเนิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1948 และขยายใหญ่โตจนเป็นระบบสุขภาพที่รัฐเป็นดูแลที่ใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นระบบที่ถือว่ามีประสิทธิภาพ มีความครอบคลุมและเอื้ออาทรมาก ที่สุดระบบหนึ่งของโลก NHS เกิดขึ้นจากปรัชญาว่าบริการดูแลสุขภาพควรมีให้กับทุกคนโดยไม่จำกัดฐานะ หรือรายได้บริการสุขภาพที่มีให้ภายใต้ระบบนี้โดยส่วนใหญ่เป็นบริการฟรี (ยกเว้นยาบางชนิดบริการทันตกรรมและจักษุ) ปัจจุบันครอบคลุมประชากรประมาณ 60 ล้านคนทั้งในอังกฤษ ไอร์แลนด์เหนือ สกอตแลนด์ และเวลส์ให้บริการครอบคลุมตั้งแต่บริการ การฝากครรภ์ การรักษาโรคทุกชนิด การผ่าตัด อุบัติเหตุและภาวะฉุกเฉินจนถึงการดูแล ในภาวะสุดท้ายของชีวิต การคลังของ NHS จ่ายด้วยเงินที่มาจากภาษีของประเทศส่วนระบบบริการใน ไอร์แลนด์เหนือ สกอตแลนด์ และเวลส์ แม้จะมีความต่างจากระบบใหญ่เล็กน้อยแต่โดย หลักการทั้งหมดเป็นระบบเดียวกันปัจจุบัน NHS มีเจ้าหน้าที่ทำงานกว่า

1,700,000 คน (เป็นแพทย์ในโรงพยาบาลราว 120,000 คน แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป 40,000 คน โรงพยาบาลราว 400,000 คน และเจ้าหน้าที่รถฉุกเฉิน 25,000 คน) จึงเป็นระบบที่ใหญ่ที่สุด และให้ บริการประชาชนราว 51 ล้านคน NHS ให้บริการกับผู้ป่วยจำนวนมากในทุก ๆ หนึ่งนาทียจะมีผู้ป่วยใช้บริการ 463 คนหรือ 1 ล้านคนในทุก ๆ 36 ชั่วโมงและทุกสัปดาห์จะมีผู้ป่วยรับบริการด้านทันตกรรม 700,000 คนอีก 3,000 คนได้รับการผ่าตัดหัวใจสำหรับแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป 1 คน โดยเฉลี่ยแล้วรักษาผู้ป่วยสัปดาห์ละ 140 คน ปัจจุบัน NHS ได้รับงบประมาณปีละกว่าแสนล้านปอนด์ (ปี 2008/2009) เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ปีละ 4% เมื่อเทียบกับ 60 ปีที่ผ่านมาราว 60% ของงบประมาณทั้งหมดเป็นเงินเดือน บุคลากรทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่งบประมาณของ NHS มาจากภาษีโดยตรงประมาณว่าประชาชนของ สหราชอาณาจักรแต่ละคนต้องจ่ายเงินให้กับระบบสุขภาพราวปีละ 1,980 ปอนด์ในเชิงโครงสร้างการบริหาร NHS อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงสาธารณสุข (Department of Health) ที่มีรัฐมนตรีเป็นผู้นำกับกระทรวงสาธารณสุขควบคุมดูแล หน่วยงานที่เรียกว่า Strategic Health Authorities-SHA ซึ่งมีทั้งหมด 10 แห่ง และมีหน้าที่กำกับดูแลกิจกรรมการบริการทั้งหมดภายใต้ NHS ขณะที่ในไอร์แลนด์เหนือ สกอตแลนด์ และเวลส์ จะมีการแยกการบริหารออกไปต่างหากการดำเนินงานของ NHS จะบริหารจัดการด้วยกลไกที่เป็นองค์กรอิสระ (self-governing trust) ที่อยู่ในระดับภาคหรือท้องถิ่นในเชิงหลักการ NHS จะแบ่งเป็นสองส่วนครอบคลุมทั้งบริการสุขภาพปฐมภูมิและทุติยภูมิโดยมีองค์กรที่ทำ

หน้าที่ดูแลการให้บริการภายใต้ระบบของ NHS จะมีกลไกการทำงานอยู่สองแบบ คือ ทำหน้าที่ผู้ซื้อและผู้ขายบริการ (purchaser/provider roles) กลไกแรกเรียกว่า Commissioning trusts มีหน้าที่ประเมินความต้องการของท้องถิ่นเจรจาต่อรองกับผู้ขายบริการเพื่อจัดหาบริการสุขภาพ ตามความต้องการของท้องถิ่นขณะที่กลไกที่สอง คือ Provider trusts ซึ่งเป็นส่วนงานของ NHS ทำหน้าที่จัดบริการสุขภาพเอง Commissioning trusts จะทำหน้าที่เจรจาต่อรองกับกับหน่วยงานที่มีบทบาทด้านการบริการที่อาจเป็นหน่วยของ NHS หรือสถานบริการเอกชนในปัจจุบัน Commissioning trusts ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด คือ Primary Care Trust-PCT ที่ดูแลงบประมาณของ NHS ถึง 80% โดยทำหน้าที่ดูแลการให้บริการปฐมภูมิและเป็นผู้ซื้อบริการทุติยภูมิ ปัจจุบัน PCT ดูแลแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปราว 37,000 คนและทันตแพทย์อีก 21,000 คน บริการสุขภาพที่ซื้อโดย Commissioning Trusts เหล่านี้ คือ บริการทางการแพทย์ (โดยแพทย์ที่ส่วนใหญ่เป็นแพทย์เอกชนที่ทำสัญญาโดยตรงกับ NHS) พยาบาลชุมชน คลินิกท้องถิ่นและบริการสุขภาพจิตบริการสุขภาพสำหรับคนส่วนมากเป็นบริการในหน่วย บริการปฐมภูมิอย่างไรก็ดี การซื้อบริการอาจซื้อจากแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปที่สามารถ ทำงานตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพของท้องถิ่นขนาดเล็กการบริการสุขภาพในระดับ ปฐมภูมิให้บริการโดยผู้ให้บริการที่เป็นคู่สัญญาอิสระกับ NHS หลายประเภท เช่น แพทย์ เวชปฏิบัติทั่วไป ทันตแพทย์ เภสัชกรร้านยาและจักษุแพทย์ สำหรับบริการทุติยภูมิของ NHS อาจเป็นบริการที่เกินจากบริการปฐมภูมิหรือเป็นบริการการแพทย์

ฉุกเฉินซึ่งผู้ให้บริการอาจเป็นของ NHS หรือเป็นของภาคเอกชน (แต่บริการส่วนมากให้โดยสถานบริการที่เป็นหน่วยงานของ NHS)

การดำเนินงานของ NHS ที่ผ่านมามีได้สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนค่อนข้างมากโดยสะท้อนมาจากผลการสำรวจผู้ใช้บริการหลายครั้งและพบว่าหากจะมีการเปลี่ยนแปลง ระบบบริการสุขภาพของอังกฤษไปสู่ระบบตลาดเหมือนระบบของประเทศสหรัฐอเมริกา น่าจะถูกปฏิเสธจากประชาชนสำหรับบริการสุขภาพภาคเอกชนของอังกฤษนั้นมีขนาดเล็กและมีบทบาทน้อยกว่า NHS มากบริษัทเอกชนขนาดใหญ่บางแห่งที่สนับสนุนให้เกิดบริการภาคเอกชนขึ้นก็เพื่อ เป็นการประกันสุขภาพหรือเป็นสิทธิประโยชน์ให้กับลูกจ้างบทบาทของระบบบริการภาค เอกชนส่วนใหญ่ คือ การรับการส่งต่อในกรณีของการให้บริการเฉพาะทางระบบสุขภาพของอังกฤษ มีการจัดทำธรรมนูญที่ระบุวัตถุประสงค์สิทธิและความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตลอดจนกำหนดหลักการหรือปรัชญาเพื่อเป็นแนวทาง กำกับการดำเนินงาน (Guiding principles) ไว้อย่างชัดเจน เช่น NHS จะให้บริการสุขภาพแบบเบ็ดเสร็จเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีขีดจำกัดในเรื่องอายุ เพศ เชื้อชาติ ความพิการ ศาสนา และโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นมนุษย์ของทุกคนประการสำคัญก็คือ กรณีที่มีการร้องเรียน (Complaints) หรือการขอรับการชดเชย NHS ถือว่าเป็นสิทธิของผู้ป่วยที่ ก) คำร้องเรียนเกี่ยวกับบริการของ NHS ของผู้ป่วยจะถูก จัดการอย่างมีประสิทธิภาพและสอบสวนอย่างเหมาะสม ข) จะรู้ผลของการสอบสวนข้อ

ร้องเรียน ค) จะนำข้อร้องเรียนยื่นต่อกลไกตรวจสอบอิสระ เช่น Health Service Ombudsman หากผลการพิจารณาคำร้องเรียนไม่เป็นที่พอใจ ง) จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการยุติธรรมอื่น ๆ ถ้าหากเห็นว่าได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำหรือการ ตัดสินใจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของกลไกใด ๆ ของ NHS และจะได้รับการชดเชยเมื่อ ถูกทำให้ได้รับการบาดเจ็บเสียหายจากการรักษาที่บกพร่อง (negligence treatments) NHS ยังถือเป็นข้อผูกมัดว่าในระหว่างการดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนถือเป็นสิทธิของผู้ป่วยจะได้รับการปฏิบัติด้วยการเอื้อเฟื้อและสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเต็มที่รวมทั้งประกัน ว่าการร้องเรียนจะไม่มีผลกระทบทางลบต่อการได้รับการบริการสุขภาพในภายหลัง หากพบว่าเกิดความผิดพลาดขึ้นในการให้บริการ NHS ถือเป็นข้อสัญญาที่จะยอมรับข้อผิดพลาดจะมีการขอโทษผู้เสียหายการให้คำอธิบายถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและแก้ไขให้ถูกต้องโดยเร็วและอย่างมีประสิทธิภาพ NHS ยังถือเป็นข้อสัญญาว่า องค์กรจะถือเอาการร้องเรียนในความผิดพลาดเสียหาย เหล่านั้นเป็นการเรียนรู้และจะใช้ประโยชน์จากบทเรียนนั้นเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของ บริการของ NHS ต่อไป

2. กลไกการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุข

อังกฤษได้มีการเยียวยาความเสียหายได้นิยามความเสียหายไว้ว่า “อันตรายแก่ชีวิตและร่างกายซึ่งมีวิธีการเยียวยาทาง” (Consumer Protection Act 1987, Section 5(1)) “เอควิตี” (Equitable

remedies are generally discretionary) ผู้เสียหายจะมีสิทธิได้รับการเยียวยาหากข้อเท็จจริงในคดีนั้นตรงตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้เกี่ยวกับการเยียวยานั้น ๆ แม้ว่าทำให้การเยียวยานั้น ๆ อาจไม่เป็นธรรมกับอีกฝ่าย เมการีและเบเคอร์ (Megarry and Baker) (สุรชดา ธีรี, 2562) ได้อธิบายไว้ว่า หลักการพื้นฐานการเยียวยาของประเทศอังกฤษขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล โดยจะพิจารณาด้วยเหตุผลต่าง ๆ ว่าผู้เสียหายนั้นจะได้รับการเยียวยาหรือไม่มีศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจมีข้อพิจารณา คือ ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการเยียวยา (Inadequacy of common law remedy) และผู้เสียหายเป็นผู้กระทำการขัดกับบทบัญญัติ (Maxims) ต่าง ๆ แม้มูลคดีเป็นเหตุของการร้องขอการเยียวยาทางเอควิตี ศาลก็สามารถปฏิเสธการเยียวยาด้วยหลักการที่ว่า การเยียวยาไม่ใช่เป็นเรื่องของสิทธิแต่เป็นเรื่องของดุลพินิจ และการเยียวยาทางเอควิตีเป็นการเยียวยาที่มีขอบเขตอำนาจต่อบุคคล (Remedy in Personam) โดยมีวิธีการเยียวยาทางเอควิตี 5 วิธีดังต่อไปนี้

2.1 การบังคับชำระหนี้โดยจำเพาะเจาะจง (Specific performance) มีลักษณะเป็นคำสั่งศาลเหนือบุคคล (in personam) หากบุคคลใดฝ่าฝืนไม่กระทำตามจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

2.2 คำสั่งของศาลให้ห้ามหรือหยุดการกระทำ (Injunction) คือคำสั่งห้ามของศาลต่อบุคคลใดหรือกลุ่มใดมิให้กระทำการอันใดอันหนึ่ง

2.3 การเลิกนิติกรรม (Rescission) คือการที่ผู้ทำนิติกรรมฝ่ายเดียวหรือคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกนิติกรรมนั้น โดยมุ่งให้ตนเองกลับสู่สถานะเดิมทำให้นิติกรรมนั้น ๆ หดผลไป

2.4 การแก้ไขข้อผิดพลาด (Rectification) คือวิธีการเยียวยาซึ่งให้อำนาจแก่ศาลในกรณีที่ศาลมีดุลพินิจเห็นสมควรสั่งให้มีการแก้ไขเอกสารของนิติกรรมต่าง ๆ ที่มีข้อผิดพลาดเพื่อให้เอกสารนั้นเป็นไปตามความตั้งใจของผู้ทำเอกสาร

2.5 การให้ค่าเสียหายแทนการเยียวยาทางเอควิตี (Award of damages in lieu equitable remedies) คือการให้ค่าเสียหายแทนคำสั่งของศาลให้ห้ามหรือหยุดการกระทำหรือการให้เสียค่าปรับแทนการชำระหนี้โดยจำเพาะเจาะจง ผู้ที่มีสิทธิได้รับการเยียวยาเป็นค่าเสียหายทางเอควิตีแบบอื่น ๆ จะต้องเป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับการเยียวยาในแบบนั้น ๆ เสียก่อนศาลจึงสามารถใช้อำนาจพิจารณาให้การเยียวยาเป็นค่าเสียหายแทนได้ ผู้ที่ไม่มีสิทธิได้รับการเยียวยาใด ๆ มาตั้งแต่แรกจะมาร้องขอค่าเสียหายแทนกันไม่ได้ตามหลักการเยียวยาเอควิตี

แต่เดิมนั้นการฟ้องร้องทางศาลคือ ช่องทางหลักของผู้ป่วยที่ได้รับความเสียหายที่จะใช้ เป็นช่องทางในการเรียกร้องการชดเชยจึงมีการสร้างกลไกในการจัดการและรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกลไกหนึ่งที่ สำคัญ คือ National Health Service Litigation Authority-NHSLA ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ NHS ขณะที่อีกด้านหนึ่งเป็นกลไกของกลุ่มวิชาชีพที่มีรากฐานทางประวัติศาสตร์มายาวนานกว่า NHS ขณะที่ระบบการชดเชยโดยไม่พิสูจน์ถูกผิดถูกนำมาพิจารณากันหลายครั้ง แต่ยังเป็นเพียงการขับเคลื่อนที่ไม่มีผลเป็นกลไกที่เป็นรูปธรรม National Health Service Litigation Authority-NHSLA จัดตั้งขึ้นในปี 1995 ในฐานะองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ได้ตอบและจัดการกับ การฟ้องร้องรัฐในกรณีความผิดพลาด

ทางการแพทย์โดยเป็นกลไกของ NHS ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการการฟ้องร้องอันเนื่องมาจากความผิดพลาดทางการแพทย์ที่เกิดขึ้นกับแพทย์และหรือหน่วยงานของ NHS รวมทั้งมีหน้าที่พัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยงในหน่วยงานของ NHS NHSLA ยังมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการการฟ้องร้องที่ไม่เกี่ยวกับความผิดพลาดทางการแพทย์ (non-clinical liabilities) การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างผู้ซื้อบริการสุขภาพกับหน่วยบริการปฐมภูมิในพื้นที่ (Primary Care Trusts) การให้คำปรึกษาด้านข้อกฎหมายแก่ NHS และดูแลการจ่ายค่าชดเชยในนามของ NHS อีกด้วยพันธกิจสำคัญของ NHSLA คือ การบริหารจัดการกรณีการร้องเรียนหรือฟ้องร้องที่มีต่อ NHS ด้วยหลักการว่า "ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพ ประชาชนเผชิญกับการร้องเรียนที่ไม่มีเหตุผลหรือไม่ชอบธรรมอย่างจริงจังตรงไปตรงมาหาข้อยุติกับข้อร้องเรียนที่ชอบธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้มีมาตรการการป้องกันมากขึ้น" เป้าหมายของ NHSLA คือ จัดการข้อเรียกร้องให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และส่งเสริมให้หน่วยงานภายใต้ NHS ให้คำอธิบายและกล่าวคำขอโทษต่อผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ผลการดำเนินงานของ NHSLA พบว่า มีการร้องเรียนเพียงร้อยละ 4 ที่ต้องจบลงที่ศาล

ในจำนวนนี้รวมการร้องเรียนที่มีการยอมความแต่ศาลต้องอนุมัติจำนวนหนึ่งด้วย NHSLA ทำหน้าที่บริหารแผนในการจัดการกับการฟ้องร้องกับหน่วยงานภายใต้ NHS ทั้งหมด 5 แผนงาน (Schemes) โดย 3 แผนงานแรก (The Clinical

Negligence Scheme for Trusts - CNST, The Existing Liabilities Scheme -ELS, The Ex-RHA Scheme-Ex-RHAS) เป็นเรื่องเกี่ยวกับ Clinical Claims แผนงานที่สี่ (The Liabilities to Third Parties Scheme-LTPS) ดูแลเกี่ยวกับ non-clinical claims สำหรับแผนงานสุดท้าย (Property Expenses Scheme-PES) ดูแลเกี่ยวกับความเสียหายของทรัพย์สิน NHSLA มีตัวแทนจากสำนักงานกฎหมายต่าง ๆ จำนวน 13 แห่งเป็นที่ปรึกษาในการพิจารณากรณีที่เกิดจากความผิดพลาดทางการแพทย์และตัวแทนจำนวน 9 แห่งสำหรับกรณีที่ไม่ใช่ความผิดพลาดทางการแพทย์ (NHSLA 2004a; NHSLA 2004c) โดยมีการบริหารจัดการแผนงาน ดังนี้

แผนที่ 1 งบประมาณแผนการชดเชยความผิดพลาดจากการรักษาทางการแพทย์ (clinical negligence medical negligence) มีสามแผน คือ Existing Liability Scheme (ELS), Clinical Negligence Scheme for Trusts (CNST) และ EX-RHAs โดยที่ ELS และ EX-RHAs ได้รับ งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลทั้งหมดและ CNST ใช้เงินที่เรียกเก็บจากสมาชิกที่เป็น คู่สัญญากับผู้ให้บริการ (Primary Care Trusts และ NHS Trusts) เงินสมทบ (Premium) ที่เก็บจากสมาชิกหรือ Trusts ต่าง ๆ ขึ้นกับประเภทความแตกต่างของ Trusts ในปี 1996-97 CNST จะเก็บเงินสมทบตั้งแต่ 2,000 ปอนด์ สำหรับ Trusts เล็ก ๆ ไปจนถึง 60,000 ปอนด์ สำหรับโรงพยาบาลใหญ่สังกัด NHS Trusts (Towse and Danzon 1999) การคำนวณอัตราการเก็บนั้นใช้การ

คำนวณตามความเสี่ยงและอัตราตามประสบการณ์ จากนั้นจึง พิจารณาส่งลดจากระดับการจัดการ ความเสี่ยงในแต่ละ Trusts ปี 2004-2005 มี ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ 410 ล้านปอนด์ที่จะต้องเก็บ จาก trusts โดยการคำนวณจากประมาณการของ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในแต่ละ Trusts แล้วเรียก เก็บ ตามอัตราเสี่ยงที่คำนวณได้สำหรับ Trusts ที่มี การบริหารจัดการความเสี่ยงได้ดีจะได้รับ อัตรา ส่วนลดของเงินที่จะเรียกเก็บโดยพิจารณาจากเกณฑ์ 2 ประการ ประการแรกคือ Risk Management Discount (RMDs) เป็นมาตรฐานที่ตั้งขึ้นสำหรับ ประเมิน Trusts มีการกำหนดมาตรฐาน 12 ข้อ (NAO 2001) และมีอัตราส่วนลดเป็น ร้อยละ 10 ร้อยละ 20 และร้อยละ 30 สำหรับ Trusts ที่ผ่าน มาตรฐานในระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3 ตามลำดับ ประการที่สองใช้เกณฑ์อัตราตามประสบการณ์ (experience rating) มาเป็นตัวกำหนด (NHSLA, 2003)

แผนที่ 2 การจัดการกับการร้องขอการชดเชย ก่อนปี 2000 ELS จะรับผิดชอบคำร้องที่เกิด ก่อนวันที่ 1 เมษายน 1995 ที่ยังไม่สิ้นสุดอย่างไรก็ ตามเมื่อการร้องเรียนสิ้นสุดลง Trusts จะต้อง รับผิดชอบรายจ่าย 10,000 ปอนด์ แรกส่วนที่เหลือ ELS จะเป็นผู้จ่ายแต่หลังจากปี 2000 เป็นต้นมา ELS เป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งหมด (Towse and Danzon 1999, NAO 2001; Fenn; Gray, and Rickman 2003) สำหรับการร้องขอชดเชยที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 1995 เป็นต้นมาจะอยู่ในความรับผิดชอบ ของ CNST ในกรณีนี้ Trusts จะต้องตกลงจำนวนเงิน เป็นเพดานสูงที่สุดกับ NHSLA และสามารถเลือก

จำนวนวงเงินโดยอิสระ (NAO, 2001) ชิดจำกัดวงเงิน ดังกล่าว แตกต่างกันในแต่ละ Trusts ขึ้นกับ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ผ่านมาจะอยู่ในช่วงประมาณ 10,000-500,000 ปอนด์ (NHSLA 2004c) ถ้าเป็น การร้องเรียนที่มีมูลค่าไม่เกินเพดานที่กำหนด Trusts จะเป็นผู้จ่ายเงินชดเชยทั้งหมดเมื่อมูลค่าของการ ร้องเรียนสูงกว่าเพดาน Trusts จะต้องจ่ายค่าชดเชย ทั้งหมดสำหรับการร้องเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างปี 1995- 1998 ส่วนกรณีที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 1998 เป็นต้นมา (และ มีมูลค่าสูงกว่าเพดานที่กำหนด) Trusts จะต้อง จ่ายเงินชดเชยในวงเงินสูงสุดที่ตกลงกันได้และอีกร้อย ละ 20 ของส่วนเกิน ที่เหลือจากนั้น จะใช้งบประมาณ จาก CNST (Towse and Danzon 1999, NAO 2001, Fenn and others 2003) แต่มีการทบทวน พบว่า การบริหารจัดการกรณีที่มีมูลค่าต่ำโดย Trusts เองนั้นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการจะสูงมากทำให้ ไม่มีประสิทธิภาพหลังจากปี 2002 NHSLA จึงเข้ามา รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและการบริหารจัดการทั้งหมด (NHSLA 2004c)

แผนที่ 3 ขั้นตอนการเรียกร้องขอการชดเชย มีกระบวนการร้องเรียนต่อ NHS 3 ขั้นตอนดังนี้

(1) Local Resolution ผู้ที่ได้รับ ความเสียหายจากการรักษาพยาบาลสามารถร้องเรียนด้วย วาจาในระดับสถานบริการหน่วยงานระดับต้นจะเป็น ผู้คลี่คลายเรื่องราว

(2) Management Resolution ถ้า การ ร้องเรียนไม่ได้รับการแก้ไข หรือคลี่คลายในระดับต้น ผู้เสียหายจะต้องเสนอเรื่องเป็นลายลักษณ์ อักษรต่อ Chief Executive เรื่องจะได้รับการจัดการภายใน 2 วันทำการและจะต้องมีการสอบสวนหาสาเหตุความ

ผิดพลาดและจะหาข้อสรุป ชี้แจงต่อผู้เสียหายภายใน 21 วัน

(3) Appeals ถ้าผู้เสียหายยังไม่พอใจจากการเสนอเรื่องในระดับ Management Resolution

จาก Chief Executive สามารถอุทธรณ์ได้ภายใน 21 วันหลังจากที่รับเรื่องชี้แจงจาก Chief Executive ในกรณีนี้ NHSLA จะนำเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการอิสระเพื่อพิจารณา เรื่องจะดำเนินการสิ้นสุดภายใน 21 วัน

(4) สิทธิที่ผู้เสียหายจะได้รับจากแผนการชดเชยสิทธิที่ผู้เสียหายจะได้รับ คือ การชดเชยการบาดเจ็บ (pain and suffering) การสูญเสียรายได้ และรายจ่ายในการดูแลที่ผ่านมารวมทั้งการสูญเสียรายได้และรายจ่ายในการดูแลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นการจ่ายเงินชดเชยในกรณีการบาดเจ็บจากการรักษาทางการแพทย์จะมีความซับซ้อนกว่าการบาดเจ็บกรณีอื่น ๆ เนื่องจากผู้ที่ได้รับความเสียหายจะมีการเจ็บป่วยมาก่อนแล้ว จึงเข้ารับการรักษากรณิดังกล่าว ในบางกรณีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายได้แก่ ค่าชดเชยการบาดเจ็บ ความเจ็บป่วยและการสูญเสียคุณภาพชีวิต ค่าใช้จ่ายในการดูแลประจำวัน 24 ชั่วโมง ค่าใช้จ่ายในการทำกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสุขภาพ ค่าดูแลบุตร ค่าการช่วยเหลืออื่น ๆ ในบ้านที่เกี่ยวข้อง ค่ารักษาพยาบาลต่อเนื่อง ค่าใช้จ่ายในการดูแลในอนาคต เครื่องมือ อุปกรณ์ช่วยในการดูแล ค่าชดเชยการสูญเสียรายได้ค่าเสียหายอื่น ๆ

(5) ผลการดำเนินงาน

(5.1) จำนวนกรณีการร้องขอรับการชดเชยใน

ภาพรวมช่วงปลายทศวรรษ 1970 มีการร้องขอค่าชดเชยทั้งหมดประมาณ 700 รายต่อปี รวมทั้งแพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร หลังจากนั้นในช่วงปีค.ศ. 1983-1987 กรณีการร้องขอค่าชดเชยเพิ่มขึ้นประมาณสองเท่า แต่ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากกว่าสองเท่า (DoH,2003) ต่อมาข้อมูลจากปี 1990 ถึงปี 1998 พบมีการร้องขอค่าชดเชยเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 72 (NAO 2001) ระหว่างปี ค.ศ.1996-2003 กรณีการร้องขอค่าชดเชยที่เกิดขึ้น NHSLA เพิ่มขึ้นประมาณ 15 เท่า (DoH,2003) ในปี 2001-2002 มีการร้องขอค่าชดเชยจำนวน 7,054 รายเพิ่มขึ้นเป็น 7,798 รายในปีถัดมา (2002-2003) (NHSLA 2004c) จากข้อมูลของ DoH ในปี 2003 มีการร้องขอค่าชดเชยประมาณ 6,797 รายต่อปี (DoH,2003) ล่าสุดในช่วงปี 2003-04 NHSLA ได้รับเรื่องร้องขอค่าชดเชยที่เป็นความผิดพลาด ทางกายภาพบำบัดทั้งหมด 6,251 รายและในเดือนมีนาคม 2004 มีเรื่องที่กำลังดำเนินการ ทั้งสิ้นจำนวน 19,706 รายโดยเฉลี่ยกรณีการร้องขอค่าชดเชยสิ้นสุดภายใน 1.36 ปี(NHSLA 2004c) จำนวนการร้องขอค่าชดเชยจากความผิดพลาดที่เกิดในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ร้อยละ 7 ต่อปี (Fenn; Diacon; Gray; Hodges,and Rickman 2000) และการร้องเรียน ต่อผู้ให้บริการเวชปฏิบัติทั่วไปมีประมาณ 300-400 รายต่อปี (DoH, 2003) การร้องเรียน ส่วนใหญ่ในโรงพยาบาล คือ การตายและการเจ็บปวดที่ไม่จำเป็นส่วนสาเหตุของการ ร้องเรียนในสถานบริการปฐมภูมิคือการวินิจฉัย

ผิดพลาดและการจ่ายยาผิด (The Royal College of Pathologists 2004) NHSLA มีการรวบรวมรายงานและจัดทำวารสารเผยแพร่เพื่อประกอบการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพขึ้นในวารสารดังกล่าวได้รวมถึงกรณีการร้องเรียนที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในสถานบริการด้วย (Towns, 2001)

(5.2) ค่าใช้จ่ายในการร้องขอค่าชดเชยจากรายงานของ NHSLA พบว่า รายงานการชดเชยกรณีความผิดพลาดทางการแพทย์ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากปี 1996-1997 มีรายจ่ายประมาณ 6 ล้านปอนด์ และเพิ่มสูงสุดในปี 2000-2001 เป็นเกือบ 900 ล้านปอนด์ หลังจากนั้นแนวโน้มลดลงมาอยู่ที่ประมาณ 400 ล้านปอนด์ในปี 2003-2004 (NHSLA 2004b) โดยที่รายจ่ายทั้งค่าชดเชยและค่า บริหารจัดการทางกฎหมายในแผนการชดเชยความผิดพลาดทางคลินิก สูงถึง 446.2 ล้านปอนด์ในปี 2002-2003 และลดลงเป็น 422.5 ล้านปอนด์ในปี 2003-2004 คาดว่ารายจ่ายทั้งหมดรวมกรณีที่ไม่มียารายงานมีประมาณ 7.78 พันล้านปอนด์ สำหรับกรณีการ ร้องเรียนจากความผิดพลาดทางการแพทย์ (NHSLA 2004c) ร้อยละ 80 ของค่าใช้จ่ายในแผนงานเกิดจากการบาดเจ็บทางสมอง จากกรณีร้องขอ ค่าชดเชยร้อยละ 26 ซึ่งเป็นสาขาที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด (NAO 2001) ร้อยละ 60-70 ของการร้องขอค่าชดเชยจะสิ้นสุดในการดำเนินการระยะแรก (Local Resolution) จากการพูดคุยกับที่ปรึกษาทางกฎหมายและจากข้อมูลบันทึกทางการแพทย์ สำหรับรายที่มีการดำเนินการต่อเนื่องนั้นร้อยละ 95 สิ้นสุดโดยการดำเนินการของ NHSLA โดยไม่ต้องเข้าสู่ระบบกฎหมาย สำหรับในรายที่เข้าสู่

ระบบกฎหมายและได้รับการชดเชย ร้อยละ 78 (DoH, 2003) ข้อมูลจาก NHSLA พบว่าในปี 1995 ร้อยละ 35 ยุติโดยผู้ร้องเอง ร้อยละ 43 ยุตินอกศาล และร้อยละ 1.5 สิ้นสุดในศาลโดยผู้ร้องเรียนได้รับเงินชดเชยร้อยละ 0.5 สิ้นสุดในศาลโดย NHS เป็นผู้ชนะคดีและร้อยละ 20 ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ (NHSLA 2004c) ส่วนข้อมูลล่าสุดในปี 2004 โดยรายงานของ NHSLA นั้นพบว่ามีกรณียุติเรื่องร้องเรียนโดยเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณา (Management Resolution) มากกว่าร้อยละ 40 ถัดมาเป็นการยุติโดยผู้เสียหายเองประมาณร้อยละ 30 และต้องเข้าสู่ระบบศาลประมาณร้อยละ 2 เท่านั้น (Dott, 2003)

3. ระบบการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบ

การชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ผิดในอังกฤษเริ่มเป็นประเด็นพิจารณาในทางสาธารณะด้วยเหตุที่ผลกระทบเชิงลบของการใช้กลไกการฟ้องศาลปรากฏชัดและเป็น ที่วิตกมากขึ้น มีการถกเถียงกันว่าระบบการฟ้องศาลมีข้อดีในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยเฉพาะการลงโทษบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำที่ประมาทเลินเล่อจนทำให้เกิดการบาดเจ็บเสียหายกับผู้ป่วยในทางทฤษฎีแล้วการฟ้องศาลจึงเป็นการปกป้องผู้ป่วยอย่างไรก็ตามพบว่าระบบการฟ้องศาลมีข้อบกพร่องอย่างมากไม่ว่าจะเป็นกระบวนการ การที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมากใช้เวลานานและเงินชดเชยที่ได้รับไม่คุ้ม (ข้อมูลจาก National Consumer Council พบว่า โดยเฉลี่ย 85% ของเงินชดเชยที่ผู้เสียหายได้รับหมด ไปกับค่าใช้จ่ายกระบวนการฟ้องร้อง) ฯลฯ เป็นต้น

ข้อบกพร่องของระบบการฟ้องศาลที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์มากขึ้นนี้เองเป็นส่วนหนึ่งของการนำไปสู่การพิจารณาหาทางเลือกในการใช้ระบบการชดเชยโดยไม่พิสูจน์ถูกผิดในปี 1973 รัฐบาลอังกฤษได้แต่งตั้งคณะกรรมการมาธิการ ชื่อ Royal Commission on Civil Liability and Compensation for Personal Injury หรือ The Pearson Commission คณะกรรมการดังกล่าวใช้เวลา 5 ปี ในการศึกษาปัญหาและมีข้อเสนอแนะหลายประการ หนึ่งในนั้นคือการไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการใช้ระบบศาลในการตัดสินให้การชดเชย ผู้ป่วยที่เสียหาย คณะกรรมการดังกล่าว ยังเสนอว่ากรณีของเด็กที่บาดเจ็บหรือพิการอย่างรุนแรงควรได้รับการชดเชยโดยไม่ต้องคำนึงว่าความพิการนั้นมาจากความผิดพลาดของใคร ข้อเสนอแนะที่ถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่นำไปสู่ทิศทางของการแสวงหาทางออกโดยระบบการชดเชยโดยไม่พิสูจน์ความผิด ซึ่งแม้ว่าข้อเสนอของคณะกรรมการชุดนี้ จะไม่ เห็นด้วยกับการใช้ระบบนี้กับการชดเชยความเสียหายจากความผิดพลาดทางการแพทย์ แต่ก็มองเห็นคุณค่าประโยชน์ และได้เสนอแนะให้รัฐบาลอังกฤษศึกษาประสบการณ์ของระบบชดเชยโดยไม่พิสูจน์ความผิดในประเทศสวีเดนและนิวซีแลนด์เพื่อนำบทเรียนมาปรับใช้ ประมาณ 10 ปีต่อมา สมาคมแพทย์แห่งอังกฤษ (British Medical Association) ประกาศให้ การสนับสนุนแนวคิดนี้และในเดือนธันวาคม 1999

รัฐบาลอังกฤษโดยคณะกรรมการที่ชื่อ Health Select Committee ได้แสดงความสนใจกับการใช้ระบบการชดเชยความเสียหายแบบนี้ โดยเรียกร้องให้กระทรวงสาธารณสุข มีการศึกษาทบทวนและจัดพิมพ์ เผยแพร่ข้อมูลในเรื่องนี้ในปี 1999 ในการประชุมของสมาคมแพทย์อังกฤษที่เมืองเบลฟาสต์ได้มีรายงานว่าทั้งผู้ป่วยที่เป็นเหยื่อของความเสียหายและแพทย์ และระบบดังกล่าวได้นำมาใช้เฉพาะการจ่ายเงินช่วยเหลือความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์

การอภิปรายและข้อสรุป

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขถึงแม้จะมีการนำระบบชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด (No – fault compensation system) มาใช้ในกฎหมายไทยแต่การเยียวยาในกรณีต่างๆยังไม่ครอบคลุมและมีข้อจำกัดในการพิจารณาเงินชดเชยให้แก่ผู้เสียหายที่เกิดจากการใช้บริการสาธารณสุขบทความนี้ จึงทำการศึกษาและเปรียบเทียบการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดไทย-อังกฤษ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบ การชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบ
เปรียบเทียบไทย-อังกฤษ

ประเด็นเปรียบเทียบ	ไทย	อังกฤษ
1.แนวคิดและหลักการบริการสาธารณสุข	✓	✓
1.1 การจัดบริการสาธารณสุขเป็นหน้าที่ของรัฐ	✓	✓
- รับบริการสาธารณสุขฟรี	✓	✓
1.2 องค์กรรับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณสุข	✓	✓
- สำนักงานการสาธารณสุขแห่งชาติ/กระทรวงสาธารณสุข	✓	✓
2.กลไกการชดเชยความเสียหายเบื้องต้นจากการใช้บริการสาธารณสุข	✓	✓
2.1 ฟ้องศาลแพ่ง	✓	✓
2.2 ฟ้องศาลอาญา	✓	✓
2.3 ฟ้องศาลปกครอง	✓	✗
3.ระบบการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบ	✓	✓
3.1 กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	✓	✗
3.2 นำไปใช้ในการชดเชยความเสียหายในกรณีอื่น	✓	✓
- การชดเชยการบาดเจ็บในโรงงาน (Industrial Injuries Scheme)	✗	✓
- การชดเชยการบาดเจ็บจากอาชญากรรม (Criminal Injuries Compensation Scheme)	✗	✓
- การชดเชยกรณีประสบภัยจากรถ	✓	✗

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบเปรียบเทียบไทย-อังกฤษจะเห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยนาระบบดังกล่าวทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายได้รับการชดเชยในระดับหนึ่งแต่ความเสียหายที่เกิดจากการรับบริการสาธารณสุขยังมีข้อจำกัดบทความนี้ผู้เขียนจึง

ทำการศึกษาเปรียบเทียบการชดเชยความเสียหายจากการใช้บริการสาธารณสุขโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดชอบไทย-อังกฤษ เพื่อจะได้นำระบบดังกล่าวไปปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมเหมาะสมกับกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น การชดเชยจากการรักษาผิดพลาดจากภาวะโรคระบาด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ลันตา อุดมะโกนิน. (2554). ระบบชดเชยความเสียหาย จากการรับบริการสาธารณสุข โดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด: การปฏิรูประบบบริการสาธารณสุขของไทย. *จุลนิติ*, 8(3), 59-65.
- ลือชัย ศรีเงินยวง, นฤพงศ์ภักดี, จิราพรชมศรี, และจเร วิชชาไทย (2553). ประสบการณ์ต่างแดน: ระบบชดเชยความเสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- สุรัชดา ธีศรี.(2562). *เอควิตี้ หลักแห่งความยุติธรรมในกฎหมายอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา. (2019). *การจัดสรรงบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติปี 2563 สปสช. และกระทรวงสาธารณสุข (สธ.)* จาก <https://www.hfocus.org/content/2019/07/17366>
- อิทธิพล สูงแข็ง. (2019). *บรรยายพิเศษเรื่องการบริหารจัดการความขัดแย้งในหน่วยบริการในการประชุมพัฒนาศักยภาพศูนย์บริการหลักประกันสุขภาพในหน่วยบริการ ซึ่งจัดโดย สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 7 ขอนแก่น*. จาก <https://www.hfocus.org/content/2019/01/16725>
- Antos, J.R. (2003). Reforming health insurance: realistic options and hard choices. *Health affairs*, 8(1), 212-215.
- Gallagher, T.H., Waterman, A.D., Ebers, A.G., Fraser, V.J., & Levinson, W. (2003). Patients' and physicians' attitudes regarding the disclosure of medical errors. *JAMA*, 289(8), 1001-1007.
- Gaine, W.J. (2003). No fault compensation systems, Experience elsewhere suggests it time for the UK introduce a pilot scheme. *BMJ*, 326, 997.
- Gilmour, J.M. (2006). *Patient Safety, Medical Error and Tort Law: An International Comparison*. Canada: York University.
- Horwitz, J., & Brennan, T.A. (1995). No-fault compensation for medical injury: A case study *Health Affairs*, 14(4), 164-179.

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

Model Law on Green House Gas Emission Trading

คุณาชา ไชยชุมพร^{1*} และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Kunacha Chaichumporn^{1*}, and Sunee Mallikamarl²

Received: 30 January 2022

Revised: 28 February 2022

Accepted: 3 April 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีวิธีวิทยาการวิจัยในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีพันธกรณีตามความตกลงปารีส (COP21) และตามการประชุม COP 26 โดยประกาศที่จะบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี ค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ได้ในปี ค.ศ. 2065 (พ.ศ. 2608) แต่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยระบบอนุญาต รวมถึงไม่มีมาตรการในการตรวจวัด รายงาน หรือติดตามตรวจสอบปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่จะนำไปสู่การซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย คณะกรรมการกำกับดูแลระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสำนักงานกำกับดูแลระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การให้ใบอนุญาต การตรวจวัดและจัดทำรายงาน การซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มาตรการส่งเสริม ค่าธรรมเนียม และบทกำหนดโทษ ซึ่งจะเป็นกลไกทางกฎหมายที่จะช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกตามที่ได้ให้สัญญาไว้กับสหประชาชาติ การวิจัยเสนอแนะให้มีการนำร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขาย

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Ph.D. student, School of Law, Sripatum University

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Professor Dr., School of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: art.kunacha@gmail.com

สิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ไปตราเป็นกฎหมายเพื่อให้มีการจำกัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และให้มีระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามโครงสร้างกฎหมายจากการวิจัยนี้

คำสำคัญ: ก๊าซเรือนกระจก พันธกรณี สิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การซื้อขายสิทธิ กฎหมายต้นแบบ

Abstract

The objective of this research was to develop a model law on the trading of greenhouse gas emission rights. The research method used in data collection and analysis is qualitative research. It consisted of Documentary research; In- depth interview; Participatory Design, Co - Design; and Hearing. The results of research showed that Thailand has an obligation according to the Paris Agreement (COP21) and the COP 26 Conference, by declaring carbon neutrality target by 2050 and net zero greenhouse gases emissions target by 2065 (B.E. 2608). However, Thailand does not have a law that restricts the rights to greenhouse gas emission through permission system, and no rules for operators to measure, report or examine the amount of greenhouse gases emission, which will lead to the trading of greenhouse gas emission rights, as well. Therefore, it is necessary to establish a model law on trading of greenhouse gas emission rights. The structure of law shall consist of Greenhouse Gas Emission Trading System Supervision Committee and Office to administer and supervise the trading system of greenhouse gas emission rights; licensing; measuring and reports; sell and purchase of rights; supporting measures; fees; and penalties, which will be an important legal mechanism in helping Thailand to achieve its greenhouse gas reduction targets as per the obligations declared with United Nations. The research suggests that the draft of law governing the trading of greenhouse gas emission rights shall be adopted in order to limit the amount of greenhouse gas emission and to have a system for trading greenhouse gas emission rights according to the legal structure derived from this research.

Keyword: greenhouse gas, obligations, greenhouse gas emission rights, trading of rights, model law

บทนำ

ปัญหาภาวะโลกร้อนที่เกิดจากภาวะเรือนกระจกส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศซึ่งมีผลกระทบอย่างมากในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างร้ายแรงมากดังมีปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก เช่น แผ่นดินไหว พายุไซโคลน พื้นดินเคลื่อนตัว คลื่นยักษ์ ความร้อนที่เพิ่มมากขึ้นบนพื้นผิวโลก โดยมีสาเหตุมาจากการพัฒนาประเทศของกลุ่มประเทศพัฒนาและตามมาด้วยการพัฒนาของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมแม้จะสร้างรายได้ให้แก่ประเทศแต่ก็เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและที่มีผลทำให้เกิดภาวะโลกร้อน เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ 7 ประเภท คือ คาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide : CO₂) มีเทน (Methane: CH₄) ไนตรัสออกไซด์ (Nitrous Oxide: N₂O) ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (Hydrofluorocarbon: HFCs) ซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ (Sulphur Hexafluoride: SF₆) เพอร์ฟลูโอคาร์บอน (Perfluocarbons: PFC) และและไนโตรเจนไตรฟลูออไรด์ (Nitrogen Trifluoride: NF₃)

ปัญหาภาวะโลกร้อนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นชัดเจนเป็นรูปธรรมทำให้สหประชาชาติมีอาจจะนึ่งนอนใจได้จึงได้มีการจัดประชุมเพื่อหาข้อตกลง

ร่วมกันในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศลดน้อยลง และได้ข้อตกลงในการประชุมครั้งนั้น คือ กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และมีการประชุมประเทศภาคีอีกหลายครั้งเรียกว่า Conference of Parties (COP) เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในการกำหนดบทบาทให้แก่ประเทศภาคีได้มีส่วนร่วมดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยการประชุมครั้งสำคัญ คือ COP 21 จัดขึ้นที่กรุงปารีส ได้ข้อตกลงร่วมกัน คือ ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามในความตกลงดังกล่าว และได้ยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างมีเป้าหมายต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นทางการ โดยมีเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ (Nationally Determined Contribution: NDC) ลงร้อยละ 20 ถึง 25 ในทุกภาคส่วน (Economy-Wide) เมื่อเทียบกับระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินงานตามปกติ หรือ BAU (Business as Usual) ภายในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, 2561, หน้า 5) และล่าสุดในการประชุม COP 26 ที่กรุงกลาสโกว์ (Glasgow) ณ ประเทศราชอาณาจักรสกอตแลนด์ ผลการประชุมทำให้แต่ละประเทศ รวมทั้งประเทศไทย มีข้อตกลงผ่านการแสดงเจตจำนงว่าจะดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์

จันทร์โอชา ได้ประกาศเจตนารมณ์ของประเทศไทย โดยผ่านถ้อยแถลงต่อที่ประชุมระดับผู้นำ COP26 ว่า ประเทศไทยพร้อมจะยกระดับการแก้ไขปัญหา ภูมิอากาศอย่างเต็มที่ด้วยทุกวิถีทาง และจะ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทาง คาร์บอน ภายในปี ค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) และ เป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ได้ ในปี ค.ศ. 2065 (พ.ศ. 2608) และด้วยการสนับสนุน จากความร่วมมือระหว่างประเทศ และกลไกภายใต้ กรอบอนุสัญญา UNFCCC ประเทศไทยจะยกระดับ NDC ตามความตกลงปารีสขึ้นเป็นร้อยละ 40 ได้ ภายในปีค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) ด้วยเห็นว่าประเทศไทยมีความพร้อม และมีศักยภาพจากการดำเนินการ มาก่อนหน้านี้แล้ว เนื่องจากประเทศไทยมีเทคโนโลยี ในระดับหนึ่งที่จะดำเนินการได้ และหากมีการ สนับสนุนจากความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้ กรอบอนุสัญญา UNFCCC ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุน ด้านเทคโนโลยี หรือด้านการเงินจากประเทศพัฒนา แล้ว ประเทศไทยก็จะสามารถยกระดับ NDC ของ ประเทศขึ้นเป็นร้อยละ 40 ได้ ถ้อยแถลงของ นายกรัฐมนตรี ประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงเป็นพันธกรณี ที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการ

ประเทศไทยก็ถือเป็นประเทศที่มีการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกเป็นปริมาณมาก เป็นอันดับที่ 25 จาก 186 ประเทศทั่วโลก (ข้อมูล ณ ปีพ.ศ. 2563) และได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อนสูงเป็นอันดับ 10 ของโลก แต่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดย

เข้าร่วมลงนามในกรอบอนุสัญญา UNFCCC พิธีสาร เกียวโต (Kyoto Protocol) และความตกลงปารีส รวมถึงการประชุมนานาชาติที่สำคัญทุกครั้ง และใน การดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีนั้น หลังจาก ประเทศไทยได้มีการลงนามให้สัตยาบันในพิธีสาร เกียวโต เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2545 ประเทศไทยก็ เข้าร่วมการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้ กลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism : CDM) บนพื้นฐานของภาคความสมัคร ใจ โดยริเริ่มโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทต่าง ๆ ในภาคความสมัครใจผ่านกลไกการพัฒนาที่สะอาด มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 และเริ่มมีการพัฒนาตลาด คาร์บอนภายในประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ภายใต้การดำเนินงานขององค์การบริหารการจัด การณ์ก๊าซเรือนกระจก (Thailand Greenhouse Gas Management Organization: TGO) ซึ่งเป็น องค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก พ.ศ. 2550 และหลังจากมีการจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซ เรือนกระจกขึ้นก็มีโครงการลดก๊าซเรือนกระจก ประเภทต่าง ๆ รวมถึงมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิด การดำเนินโครงการคาร์บอนเครดิต และการซื้อขาย คาร์บอนเครดิต ไม่ว่าจะเป็นการจัดสัมมนาให้ความรู้ แก่ผู้พัฒนาโครงการลดก๊าซเรือนกระจก หรือกลุ่ม อุตสาหกรรมต่าง ๆ การจับคู่เชิงธุรกิจให้เกิดการซื้อขาย อีกทั้ง มีการเผยแพร่ข้อมูลด้านตลาดคาร์บอน ผ่านสื่อต่าง ๆ โดยโครงการที่ประเทศไทยดำเนินการ ในระยะแรกได้แก่โครงการ CDM ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไก

ภายใต้พิธีสารเกียวโตที่กำหนดกลไกช่วยเหลือให้ประเทศพัฒนาทั้งหลายดำเนินกิจกรรมของตนต่อไปได้โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีของตน กลไกดังกล่าว ได้แก่ 1) กลไกการดำเนินการร่วม (Joint Implementation: JI) 2) กลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism: CDM) และ 3) กลไกการซื้อขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Emission Trading: ET)

กลไกดังกล่าวเป็นกลไกยืดหยุ่น (Flexible Mechanisms) ที่จะทำให้ประเทศภาคผนวกที่ 1 บรรลุเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกได้ง่ายขึ้น โดยให้ประเทศนอกภาคผนวกที่ 1 ที่ไม่มีข้อผูกพันในการลดก๊าซเรือนกระจกตามข้อตกลงเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เนื่องจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนานั้นยังมีข้อจำกัดในเรื่องของปัญหาการเงินกับเทคโนโลยี แต่มีข้อได้เปรียบในด้านลักษณะของภูมิประเทศที่ยังไม่มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ จึงมีพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดการกักเก็บคาร์บอน (Carbon sink) และมีการพัฒนาโครงการพัฒนาที่สะอาดโดยรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากประเทศพัฒนาแล้วซึ่งจะทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ จึงมีแนวคิดที่จะใช้วิธีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันด้วยการจัดทำโครงการลดก๊าซเรือนกระจกด้วยความร่วมมือกัน เช่น โครงการพัฒนาที่สะอาดต่าง ๆ และนำปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ผ่านการรับรองว่าลดได้ซึ่งเรียกว่าคาร์บอนเครดิตมาซื้อขายกันในตลาดคาร์บอน ซึ่งในส่วนนี้เป็นส่วนที่ประเทศไทยได้มีการดำเนินการในช่วงแรกของพิธีสารเกียวโต

ต่อมาองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกได้พัฒนาโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจ

ตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program) ขึ้นเรียกว่า T-VER คือ กลไกลดก๊าซเรือนกระจกภายในประเทศที่พัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นกลไกที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ผลิตและใช้พลังงานหมุนเวียน ภาคอุตสาหกรรมที่มีกิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน การจัดการของเสีย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่มีศักยภาพลดก๊าซเรือนกระจก การจัดการในภาคขนส่ง รวมถึงการปลูกต้นไม้และการอนุรักษ์พื้นที่ป่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นอกจากจะช่วยกักเก็บก๊าซเรือนกระจกได้แล้วยังสามารถรักษาและสร้างสมดุลของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยโครงการ T-VER จะมีองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก เป็นผู้ให้การขึ้นทะเบียนโครงการ และรับรองปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดหรือกักเก็บได้จากโครงการ T-VER โดยปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดหรือกักเก็บที่คำนวณได้จะเป็นคาร์บอนเครดิตสำหรับเจ้าของโครงการ ทั้งนี้ การดำเนินภายใต้โครงการนี้ เป็นการดำเนินการภาคสมัครใจ และไม่ได้มีกฎหมายบังคับแต่อย่างใด

ในการศึกษาวิจัยพบว่า การดำเนินการการซื้อขายคาร์บอนเครดิตที่ได้มาจากโครงการลดก๊าซเรือนกระจกของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมขององค์การบริหารก๊าซเรือนกระจกเป็นเพียงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มธุรกิจที่มีความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อมเท่านั้น เนื่องจาก

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่จะทำให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ มีหน้าที่ที่จะต้องลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามปริมาณที่ถูกกำหนด รวมถึงไม่มามาตรการที่กำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการตรวจวัด และจัดทำรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่คงเหลือ การซื้อขายคาร์บอนเครดิตในประเทศไทยจึงยังไม่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และยังไม่มีความชัดเจนจะทำให้ประเทศไทยเดินไปสู่เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศที่วางไว้ นอกจากนี้ ปัจจุบันกลุ่มประเทศพัฒนาที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง เช่น กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป หรือ EU เริ่มมีการออกมาตรการทางการค้ากดดันประเทศที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนแฝงสูงกว่าสินค้าที่ผลิตใน EU โดยการเรียกเก็บภาษีสินค้าที่จะส่งออกไปยัง EU จากผู้ประกอบการประเทศส่งออก ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกตามเจตจำนงที่ได้แสดงไว้ต่อสหประชาชาติตามการประชุม COP 26 และเตรียมการรับมือกับมาตรการทางการค้า หรือพันธกรณีระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลดก๊าซเรือนกระจก โดยให้มีการจำกัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกผ่านระบบใบอนุญาต การกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ตรวจวัด และจัดทำรายงาน

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกยื่นต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ได้รู้ว่าก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยอยู่ ณ ปัจจุบันมีปริมาณเพียงใด และมีปริมาณการปล่อยน้อยหรือมากกว่าสิทธิที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ โดยให้สิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่คงเหลือสามารถที่นำมาใช้ประโยชน์ทางธุรกิจผ่านระบบการซื้อขาย ซึ่งแนวทางดังกล่าวเรียกว่า การซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยนี้

จากสภาวะการณ์ปัญหาดังกล่าวทำให้การวิจัยมีแนวคิดในการจัดทำโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกตามที่ได้ให้สัญญาไว้กับสหประชาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ให้เป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายต้นแบบที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กับการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ด้วยปัญหาภาวะโลกร้อนทำให้ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ประกอบประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับการลดก๊าซเรือนกระจกตามที่ได้แสดงเจตจำนงไว้ต่อ

สหประชาชาติในการประชุม COP 26 และความตกลงปารีสที่ประเทศไทยเป็นภาคี ซึ่งการที่จะดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการชัดเจน และมีวิธีการดำเนินการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การจัดทำกฎหมายเพื่อให้เกิดการใช้บังคับเกี่ยวกับการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกได้ การทำวิจัยจึงมีแนวคิด คือ การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อทำให้การลดก๊าซเรือนกระจกในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ โดยนำเอาทฤษฎี หลักการ และแนวคิด ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ คือ ทฤษฎีอำนาจรัฐ และการใช้อำนาจรัฐ ทฤษฎีการจัดองค์กร ทฤษฎีสิทธิในสิ่งแวดล้อม หลักความรับผิดชอบ หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักความได้สัดส่วน หลักเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม หลักการตรวจสอบ หลักจริยธรรมสิ่งแวดล้อม หลักการซื้อขาย หลักกลไกการพัฒนาที่สะอาด หลักสิทธิประโยชน์ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบปกรอง หลักความได้สัดส่วน แนวคิดระบบนิเวศเป็นศูนย์กลาง แนวคิดสิทธิของผู้เสียหาย แนวคิดระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และแนวคิดการซื้อขายคาร์บอนเครดิต เพื่อให้ได้โครงสร้างองค์ประกอบของกฎหมาย และจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary research) ที่เป็นกฎหมายต่างประเทศ คือ กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย และประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศสิงคโปร์, การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ นักวิชาการ และผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง, การมีส่วนร่วมออกแบบ ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co – Design) เป็นวิธีวิทยาการวิจัยวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยที่มุ่งให้ได้คำตอบที่เป็นต้นแบบในเรื่องนั้น ๆ โดยให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) จำนวน 16 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน คือ เจ้าหน้าที่รัฐ องค์การสิ่งแวดล้อม นักวิชาการ และผู้ประกอบการ มาร่วมกันหารือ และอภิปรายผลการหารือ โดยจะมีการแบ่งประชากรเป็นกลุ่มเฉพาะในภาคเข้า และกลุ่มผสมในภาคบ่าย เพื่อให้มีการร่วมออกแบบโดยตรงซึ่งจะทำให้ได้คำตอบที่เกิดจากความต้องการของประชากรที่มีส่วนได้เสียกับเรื่องนั้น ๆ และเมื่อได้วิเคราะห์ผลที่ได้จากการมีส่วนร่วมออกแบบ ร่วมออกแบบแล้ว ก็จะมีการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งจะนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) (สุนีย์ มัล

ลิกะมาลย์, 2560) จากประชากรที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะไปสู่การวิเคราะห์ปรับปรุงคำตอบเพื่อให้เป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

ประเทศไทยมีพันธกรณีในการดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้แสดงเจตจำนงไว้กับสหประชาชาติตามความตกลงปารีส (COP 21) และการประชุม COP 26 แต่เนื่องจากกลไกที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีคำตอบชัดเจนจะทำให้ประเทศไทยสามารถจะบรรลุเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกได้ ดังนั้น การซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้ระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ชัดเจน นอกเหนือไปจากมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนโครงการลดก๊าซเรือนกระจกต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมีการดำเนินการอยู่แล้ว จะทำให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศได้อย่างไรก็ตาม ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกนี้เป็นเรื่องใหม่ และมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่จะเข้าร่วม โดยเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างหนึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่มาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 32 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนั้น หากจะมีการดำเนินการในเรื่องนี้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายออกมาใช้บังคับ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น คำตอบที่ได้เพื่อแก้ปัญหา คือ การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

ประเด็นการจัดตั้งองค์กร ให้มีการจัดตั้งองค์กร เรียกว่า สำนักงานคณะกรรมการสำหรับกำกับดูแลระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยให้มีคณะกรรมการเรียกว่า คณะกรรมการกำกับดูแลระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แยกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) โดยตำแหน่ง ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง และ 2) โดยการแต่งตั้ง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญสาขาที่เกี่ยวข้อง และให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานของระบบซื้อขายสิทธิ ออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนด รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การตรวจวัด การรายงาน และการตรวจสอบปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แบบของสัญญาซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การคำนวณค่าปรับ และการออกใบรับรองที่เกี่ยวข้องปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น

ส่วนสำนักงานให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำระบบการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในแต่ละปีของผู้ถือครองใบอนุญาต

ข้อมูลสิทธิคงเหลือที่ได้จากการลดก๊าซเรือนกระจกของผู้ถือครองใบอนุญาต และข้อมูลการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงการรับขึ้นทะเบียนผู้ถือครองใบอนุญาต และผู้ตรวจสอบ และการถอดถอนทะเบียน ออกใบอนุญาต และใบรับรองจัดเก็บค่าธรรมเนียมและกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตาม และดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลที่กระทำความผิดตามกฎหมาย

ประเด็นการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก คือ ต้องจัดให้มีใบอนุญาตปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มีการระบุข้อกำหนดและเงื่อนไขให้ชัดเจนในใบอนุญาตเพื่อที่ผู้ถือครองใบอนุญาตจะได้รับทราบและปฏิบัติตาม โดยเฉพาะข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในรอบปีดำเนินการ และการจัดทำรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกประจำปีเพื่อยื่นต่อสำนักงานตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้เป็นแบบรวมศูนย์ คือ ผู้ถือครองใบอนุญาตจะต้องตรวจวัดและจัดทำรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกส่งให้แก่สำนักงานภายใน 90 วัน หลังจากสิ้นปีดำเนินการ โดยให้รายงานมีการรับรองจากผู้ตรวจสอบที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้สำนักงานได้มีข้อมูลว่ามีปริมาณสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกคงเหลือเท่าไรในระบบ และมีผู้ถือครองใบอนุญาตที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินกำหนดในใบอนุญาตที่ราย คิดเป็นปริมาณก๊าซเรือนกระจกจำนวนกี่ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าจำนวนเท่าใด เพื่อให้ผู้ถือครองใบอนุญาตที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินจำนวนปริมาณที่กำหนดไว้ใน

ใบอนุญาต สามารถซื้อสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่คงเหลือจากผู้ถือครองใบอนุญาตอื่นใด โดยการซื้อขายจะต้องดำเนินการจดทะเบียนกับสำนักงาน และให้มีการบันทึกข้อมูลการซื้อขายในระบบของสำนักงานเพื่อไม่ให้เกิดการนำสิทธิที่ซื้อขายไปใช้ชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซ้ำซ้อน โดยให้สิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ผู้ถือครองใบอนุญาตไม่ได้นำออกจำหน่ายสามารถนำมาหักกลบกับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในถัดไปได้ และหากไม่มีสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพียงพอในระบบ ก็ให้ผู้ถือครองใบอนุญาตนำคาร์บอนเครดิตจากโครงการลดก๊าซเรือนกระจกตามมาตรฐานขององค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก หรือมาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับ มาชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ ทั้งนี้ ผู้ถือครองใบอนุญาตมีหน้าที่

ประเด็นมาตรการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ คือ จัดให้มีมาตรการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์แก่ผู้ถือครองใบอนุญาต เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้ในกำไรสุทธิจากการขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การลดหย่อนภาษีจากค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของผู้ถือครองใบอนุญาตในการจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามที่กรมสรรพากร หรือคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นใดกำหนดแล้วแต่กรณี เพื่อเป็นการส่งเสริม และเป็นสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการที่ต้องดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกตามกฎหมายให้มีแรงจูงใจในการดำเนินการ เนื่องจากผู้ประกอบการจะได้รับผลกระทบจากการจำกัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และอาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการ

จัดทำมาตรการและเทคโนโลยีมาใช้ในการลดก๊าซเรือนกระจกให้เป็นไปตามปริมาณที่ใบอนุญาตกำหนด

ประเด็นค่าธรรมเนียม โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดค่าธรรมเนียมในการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการ การออกใบอนุญาตแก่ผู้ถือครองใบอนุญาต การซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการออกใบรับรองต่าง ๆ เพื่อให้สำนักงานจัดเก็บรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในการบริหารจัดการสำนักงานให้ดำเนินการไปได้ตามวัตถุประสงค์และอีกส่วนหนึ่งเพื่อให้ตกเป็นรายได้ของประเทศ

ประเด็นบทกำหนดโทษ โดยกำหนดให้เป็นโทษปรับเท่านั้น บังคับกับกรณีที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ในรูปแบบอัตราก้าวหน้าให้ได้สัดส่วนกับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินจำนวนที่กำหนดในใบอนุญาต นอกจากนี้ โทษปรับให้บังคับใช้กับกรณีไม่จัดส่งรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามกำหนดการจัดทำรายงานอันเป็นเท็จ และการรายงานผลการตรวจสอบอันเป็นเท็จของผู้ตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดบทลงโทษไว้ในกฎหมาย

ในกระบวนการต่าง ๆ ตามประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จำเป็นที่จะต้องมียกกฎหมายรองรับซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายออกมาใช้บังคับ ดังนั้น คำตอบที่ได้จากการวิจัย คือ รูปแบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อย

ก๊าซเรือนกระจกซึ่งคำตอบที่ได้นำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อให้เป็นต้นแบบของกฎหมาย ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศจะได้นำไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติศาสตร์ ซึ่งจะเป็อีกแนวทางที่จะช่วยเสริมให้ประเทศไทยสามารถที่จะดำเนินการตามพันธกรณี COP26 ให้สำเร็จตามเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะเข้าร่วมในระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยความสมัครใจ สามารถที่จะเข้าร่วมในระบบได้โดยยื่นขอใบอนุญาตกับสำนักงาน และขอรับมาตรการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของกฎหมาย เพื่อให้การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกและการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยเป็นไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้มากขึ้น

2. ควรให้มีการจำกัดระยะเวลาในการให้ผู้ประกอบการได้รับการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย เนื่องจากผู้ประกอบการที่เข้าข่ายต้องมีการจำกัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ และมีศักยภาพในการรับรองค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการลดก๊าซเรือนกระจกอยู่แล้ว

3. ในระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ควรกำหนดให้มีการซื้อขายสิทธิในการ

ปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคธุรกิจเดียวกันก่อน หาก
ไม่เพียงพอจึงอนุญาตให้มีการซื้อขายกันข้ามภาค
ธุรกิจได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2563). *คู่มือกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ*.
กรุงเทพฯ: ปาฝน เนกซ์สเตป.
- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ. (2552). *ความรู้เรื่องตลาดการค้าคาร์บอนเครดิต*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2562). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นพดล ปิ่นสุภา. (2561). *ผลกระทบของการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ 21 (COP 21) ต่อแผนบูรณาการพลังงานระยะยาวของไทย*.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- นัทธมน คงเจริญ. (2561). *กฎหมายกับสิ่งแวดล้อม*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภวิทย์ พ่วงสุวรรณ และพินัย ฦ นคร. (2563). *มาตรการทางกฎหมายเพื่อการส่งเสริมการซื้อขายคาร์บอน
เครดิต*. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(35), 193-204.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2533). *หลักความได้สัดส่วน*. *วารสารนิติศาสตร์*, 20(4), 99-109.
- สมยศ เชื้อไทย. (2558). *นิติปรัชญาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2542). *การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อาทิตยาเนย์.

การพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก The Law Development for the Protection of the Human Dignity of Children

ณยศ วิจารณ์ภูธร^{1*} และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Nayot Vichanpootorn^{1*}, and Sunee Mallikamarl²

Received: 10 February 2022

Revised: 5 March 2022

Accepted: 7 April 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายให้มีการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยมีวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า เด็กเป็นกลุ่มเปราะบางที่ถูกละเมิดสิทธิของเด็กหลายประการแม้จะได้มีกฎหมาย คุ้มครองเด็กหลายฉบับแต่ก็ไม่ได้มีการบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ทั้ง ๆ ที่มีการกระทำความผิดต่อเด็กแฝงด้วยการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กอยู่ด้วย จึงทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดในความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ การจะคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้ จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายหลักที่ใช้บังคับ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ให้มีบทบัญญัติที่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีโครงสร้างกฎหมายที่ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติม ประกอบด้วย คำนิยาม องค์ประกอบของความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก มาตรการในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก มาตรการในการฟื้นฟูและเยียวยาเด็ก

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Ph.D. student, School of Law, Sripatum University

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Professor Dr., School of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: nayotv@gmail.com

ที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และบทกำหนดโทษ การวิจัยเสนอแนะให้นำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่มีบทบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กจากผลการวิจัยนี้ไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเพื่อที่จะทำให้ผู้ละเมิดได้รับโทษ

คำสำคัญ: ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ละเมิด การคุ้มครองเด็ก กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย

Abstract

The objective of this research was to amend and add the provisions of law on the protection of the human dignity of children. The research methodology in data collection and analysis is qualitative research consisting of documentary research; In-depth interview; Participatory Design, Co-Design; and Hearing. The results of the research found out that children are a vulnerable group whose rights are violated in many respects. Even if there are many child protection laws, but there is no provisions to protect the human dignity of children. In spite of the offense against the child also be a violation of the human dignity of children for which the violator cannot be punished. To protect the human dignity of children, it is imperative to amend and add the provisions to the core child protection act which is the Child Protection Act, B.E. 2546 by providing the provisions to protect the child's human dignity in order to effectively prevent and solve the problem of violation of the human dignity of children. The revised and additional legal provisions including: definitions, elements of offenses against the human dignity of children, measures to protect the human dignity of children, measures to rehabilitate and heal children whose dignity is violated, and penalties. The research recommends the Child Protection Act, B.E. 2546, which contains the revised provisions to protect the human dignity of children according to the results of this research, to be enacted as a law under the legislative process so that the children shall be protected their human dignity and the violators shall be punished for their offense.

Keyword: human dignity of children, child abuse, child protection, law, law enforcement

บทนำ

มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีที่แสดงถึงความเป็นมนุษย์ตามปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติที่เห็นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ต้องได้รับการเคารพที่มีความเสมอภาคกันโดยมิต้องคำนึงถึงสถานะใดในสังคมของมนุษย์นั้น ๆ คำว่า “มนุษย์” ใน ความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่รู้จักใช้เหตุผล สิ่งมีชีวิตที่มีจิตใจสูง ซึ่งในนัยแห่งความหมายนี้ย่อมแสดงว่ามนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ ความเป็นมนุษย์จึงทำให้ทุกคนในทุกสถานภาพต่างก็มีคุณค่าในตัวเองที่เหมือน ๆ กัน ซึ่งก็เป็นปรัชญาที่เป็นที่ยอมรับของทุกประเทศเป็นสากลว่า มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่โดยเหตุที่แนวคิดนี้เป็นนามธรรมที่ยากจะจับต้องได้ว่ามันคืออะไร ดังนั้นจึงมีข้อตกลงร่วมกันจากการประชุมระหว่างประเทศว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือ Human Dignity เป็นรากฐานให้แก่สิทธิมนุษยชนหรือสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ไปจนกระทั่งสิทธิและเสรีภาพ ถือเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนมาตั้งแต่กำเนิด โดยไม่เลือกกว่าผู้นั้นจะมีเชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ แหล่งกำเนิด สีผิว ศาสนา ภาษา หรือสถานภาพทาง เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมใด ๆ ทุกคนย่อมต้องได้รับการเคารพในสิทธิของความเป็นคนโดยเสมอภาคกัน ซึ่งก็เป็นข้อตกลงในรูปแบบกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) (Declaration on Human Rights, 1948) สำหรับประเทศไทยนั้น

เป็นภาคีสมาชิกสหประชาชาติได้ร่วมลงมติในสมัชชาสหประชาชาติเพื่อรับรองประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2546) ประเทศไทยจึงนำหลักการดังกล่าวมาอนุวัติการกฎหมายสูงสุดของประเทศ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ได้มีการบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 และแม้จะมีการตรารัฐธรรมนูญใหม่ในปีพุทธศักราช 2550 และฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ยังคงมีบทบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 4 ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” ทำให้คนไทยทุกคนได้รับการปกป้องและคุ้มครองอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประกอบด้วยรากฐานสำคัญ 2 ประการคือ “สิทธิในชีวิตและร่างกาย” และ “สิทธิในความเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะมีสถานะใดในสังคม” ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการรับรอง ปกป้องและคุ้มครอง ดังนั้นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงไม่อาจทำได้ในทุกกรณี การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการไม่ยอมรับสถานะความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์อันเป็นคุณค่าอันสูงสุดถูกลดค่าลงโดยไม่จำกัดในวิธีกระทำ อาจเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำใด ๆ รวมตลอดไปถึง การทรมาน การทำร้าย

หรือการแบ่งแยกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งแล้วปฏิบัติให้แตกต่างกันเพราะเหตุแห่งความแตกต่างแล้วทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเดือดร้อน อับอายหรือเกียรติของเขาลดลง ทำให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ โดยไม่คำนึงว่าผู้ถูกกระทำละเมิดนั้นจะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม ความเป็นมนุษย์ที่พึงจะได้รับควมคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชนนั้น ตามกฎหมายทั่วไปจะเริ่มต้นเมื่อมีสภาพบุคคลตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในกรณีของประเทศไทยเริ่มนับสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 คือเมื่อมีการคลอดจากครรภ์มารดาและอยู่รอดเป็นทารก แต่จุดเริ่มต้นของความเป็นมนุษย์นั้นมีแนวคิดที่ต่างกััน กล่าวคือ ในทางการแพทย์คำนึงถึงโอกาสในการอยู่รอดเป็นทารกที่พร้อมจะมีชีวิตเป็นคนต่อไป ซึ่งคือระยะเวลาที่ตัวอ่อนที่เกิดจากการปฏิสนธิได้ทำการฝังตัวในผนังมดลูกของผู้เป็นมารดาคือช่วงเวลาประมาณ 14 วันนับแต่มีการปฏิสนธิ ส่วนในทางศาสนาพุทธศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามนั้นความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นเมื่อมีการปฏิสนธิเกิดขึ้นและมีดวงวิญญาณมาจุติหรือสถิตในตัวอ่อน สำหรับปรัชญาของจีนนั้นแม้จะไม่ได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของความเป็นมนุษย์ว่ามีจุดเริ่มต้น ณ เวลาใด แต่ความเชื่อที่ว่าชีวิตในครรภ์มารดานับเป็นหนึ่งชีวิตเพราะเมื่อเด็กทารกได้คลอดจากครรภ์มารดาแล้วก็มีอายุได้ 1 ปีนับตั้งแต่การคลอด ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเท่ากับยอมรับว่าทารกในครรภ์มารดาถือเป็นมนุษย์คนหนึ่งเช่นกัน การสิ้นสุดของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นจะไม่สิ้นสุดลงเมื่อตายแต่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นยังคงอยู่โดยไม่บุคคล

ใดจะมากะทำการละเมิดต่อความมีคุณค่าของมนุษย์จนถูกลดทอนลงไปเสมือนเป็นสิ่งของได้แต่อย่างใด

ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ณ 31 ธันวาคม พ.ศ.2563) ประเทศไทยมีเด็กอายุตั้งแต่ 0-17 ปี จำนวนทั้งสิ้น 13,606,547 คน จากจำนวนประชากรทั้งประเทศจำนวน 66,186,727 คน คิดเป็นร้อยละ 20.56 ของประชากรทั้งหมด ประชากรที่เป็นเด็กซึ่งมีจำนวนมากนี้ล้วนกำลังเติบโตขึ้นมาทดแทนผู้ใหญ่และจะเป็นกำลังอันสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศชาติ หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและไม่ได้รับความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนที่เหมาะสม เด็กเหล่านี้ก็จะกลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่ไม่มีคุณภาพแก่สังคมในชาติและเป็นภาระต่อความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของประเทศ ประกอบกับเด็กมีสภาพทางกายและจิตใจที่เปราะบาง เป็นผู้ไร้เดียงสา อ่อนด้อยทั้งวัยวุฒิและประสบการณ์ มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นในลักษณะของการพึ่งพิงเพื่อให้ได้รับความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ส่งผลให้เด็กไม่มีความสามารถในการต่อสู้หรือช่วยเหลือตนเองให้พ้นจากภัยอันตรายที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่นได้เพียงพอเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้กระทำคามผิดส่วนใหญ่จึงมุ่งที่จะกระทำความผิดต่อเด็กซึ่งกระทำความผิดสำเร็จได้ง่าย เด็กจึงมักตกเป็นเหยื่อของการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเสมอ ประเทศไทยพบการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในหลายรูปแบบและมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาทิ การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากบุคคลใน

ครอบครัวซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เด็กต้องพึ่งพิง การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้านการทำร้ายร่างกายหรือการละเลยทอดทิ้งเด็ก ไม่จัดหาอาหารเครื่องนุ่งห่ม ไม่ดูแลด้านสภาพความเป็นอยู่ ความปลอดภัยให้เด็ก ไม่ให้เด็กได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้านการทำร้ายทางจิตใจ เช่น การบังคับ ขู่เข็ญ การด่าทอ การกักขังหน่วงเหนี่ยว จำกัดเสรีภาพ การกลั่นแกล้งซึ่งรวมถึงการกลั่นแกล้งผ่านพื้นที่ออนไลน์ หรือ Cyberbullying การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้านเพศ ได้แก่ การทำอนาจาร การล่วงเกินทางเพศ การข่มขืนเด็ก ตลอดจนการบังคับหลอกลวงเด็กให้มีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือบังคับให้เด็กขายบริการทางเพศ การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้านการใช้แรงงานโดยไม่เป็นธรรมบังคับใช้แรงงานอย่างทารุณโหดร้ายหรือถูกใช้แรงงานเยี่ยงทาส การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้านการค้ามนุษย์ เป็นการมองเด็กเป็นเพียงสินค้าในการซื้อขายเพื่อนำไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ทั้งนำเด็กไปค้าประเวณี นำไปผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก นำไปเป็นทาส นำไปขอทาน การดัดดองวัยเด็กเพื่อการค้า ซึ่งสังคมโลกมีความกังวลในสถานการณ์ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในประเทศไทยดังกล่าว ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย ดังจะเห็นได้ทั้งจากการมีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ผลิตสินค้าที่มีเหตุผลเชื่อได้ว่าทำการผลิตสินค้าด้วยการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ปี พ.ศ.2563 (List of Goods Produced by Child

Labor or Force Labor 2020 หรือ TVPRA List) ในบัญชีประเทศผู้ผลิตสินค้าที่มีการใช้แรงงานเด็กบังคับหรือแรงงานเด็กขัดหนี้ ปี พ.ศ.2562 (List of Products by Forces or Indentured Child Labor 2019 หรือ E.O.List) ของกระทรวงแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานการค้ามนุษย์ หรือ Trafficking in Persons Report ประจำปี 2564 (TIP Report 2021) โดยได้จัดระดับประเทศไทยอยู่ในระดับ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2) Watch List ซึ่งเป็นลำดับที่แย่งลงจากเดิมที่ประเทศไทยเคยอยู่ในระดับ 2 (Tier 2) และในรายงานด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี พ.ศ. 2563 ของสหรัฐอเมริกาก็ยังระบุว่าการค้าประเวณีเด็กยังคงเป็นปัญหาของประเทศไทย โดยประเทศไทยยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก

ผลกระทบของการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กจะส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจไปตลอดชีวิต และยังทำลายโครงสร้างการพัฒนาการทางสมองของเด็ก เด็กจะมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางร่างกายที่ผิดปกติ มีผลต่อสุขภาพในระยะยาว อีกทั้งอาจเป็นสาเหตุของโรคทางจิตเวช มีภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมการทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่นหรือฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ยังอาจส่งผลให้มีพฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และอาจส่งผลให้เด็กเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ใช้ความรุนแรง พฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคม หรือกลายเป็นพ่อแม่ที่ทำร้ายลูกของตน นอกจากนี้

ผลกระทบจากการถูกละเมิดทางเพศ อาจเกิดโรคทางเพศสัมพันธ์หรือตั้งครรภ์ได้ และยังเสี่ยงต่อการมีอาการผิดปกติทางเพศ โดยแสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ส่วนหนึ่งเมื่อเติบโตขึ้นจะถูกชักจูงไปขายบริการ เด็กผู้ชายจำนวนหนึ่งพัฒนามาเป็นผู้กระทำที่จะทำร้ายทางเพศกับผู้อื่นต่อไป ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับเด็กไม่ว่ารูปแบบใดย่อมกระทบต่อตัวเด็ก ทำให้ทรัพยากรบุคคลของประเทศในอนาคตไม่มีคุณภาพ

ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหลายฉบับ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ได้บัญญัติการกระทำ ความผิดสำหรับการกระทำละเมิดต่อเด็ก โดยมีเจตนารมณ์ หลักการและเหตุผลที่แตกต่างกัน แต่ไม่มีบทบัญญัติใดที่มีเจตนารมณ์ที่แสดงถึงการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นเมื่อมีการละเมิดต่อเด็ก ผู้ละเมิดจะรับผิดชอบตามลักษณะความผิดของกฎหมายที่มีการบัญญัติไว้แล้วเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่การกระทำความผิดเหล่านั้น ผ่งไปด้วยการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กอยู่ด้วย ส่งผลให้ในปัจจุบันผู้กระทำละเมิดจึงรับโทษเพียงความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น แต่กลับไม่ต้องรับโทษจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก เนื่องจากไม่มีกฎหมายคุ้มครองการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กบัญญัติไว้ จึงไม่ปรากฏการให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักการสำคัญเบื้องต้นที่จะได้รับการคุ้มครองตามหลักสากลและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ได้บัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปวงชนชาวไทยไว้อย่างชัดเจน

การวิจัยจึงมีแนวคิดในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อให้มีความเหมาะสมสำหรับการลงโทษผู้ที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและมีการมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ให้เป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัญหาที่เด็กได้รับในปัจจุบันคือการถูกละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กที่ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองทำให้ผู้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กไม่มีกฎหมายลงโทษได้ แนวคิดของการวิจัยจึงได้นำเอาหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิของเด็กมาจัดทำเป็นกฎหมาย โดยการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติบางมาตรา เพื่อให้เป็นกฎหมายที่สามารถบังคับใช้กับผู้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ควบคู่ไปกับการกระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเด็กประการอื่นด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพและมีความชัดเจน

เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ดุลพินิจตามอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนซึ่งรวมถึงผู้ปกครองของเด็กและตัวเด็กเองที่จะได้ทราบถึงความชัดเจนในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก การเพิ่มความเชื่อมั่นของต่างประเทศและการลดการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ต่อประเทศไทยจากเหตุของการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการมีกฎหมายต้นแบบที่สามารถนำไปใช้เป็นกฎหมายหรือเป็นแนวทางสำหรับการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้ต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology) เพื่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร ทั้งจากตำรา รายงานวิชาการ บทความวิชาการ และเอกสารอื่น ๆ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ที่เป็นปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ คือ ปรัชญากฎหมาย ธรรมชาติ แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม แนวคิดสัญญาประชาคม ทฤษฎีการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ หลักความเสมอภาค และหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก กฎหมายระหว่างประเทศ คือ ปฏิญญาแห่งกรุงเจนีวาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1924 (พ.ศ.

2467) (The Geneva Declaration of the Rights of The Child, 1924) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ.2491) (Universal Declaration of Human Rights, 1948) ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) (The Declaration of the Rights of the Child, 1948) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1959 (พ.ศ.2502) (The Declaration of the Right of the Child, 1959) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 (พ.ศ. 2532) (The Convention of the Rights of the Child, 1989) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำ ค.ศ. 1973 (พ.ศ.2516) (Minimum Age Convention, 1973 (No. 138)) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันที เพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ค.ศ. 1999 (พ.ศ.2542) (Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182) และกฎหมายต่างประเทศ คือ พระราชบัญญัติเด็ก (Children Act, 2004 (พ.ศ. 2547)) ของประเทศอังกฤษ รัฐธรรมนูญแห่งประเทศนอร์เวย์ (Constitution of Norway) และพระราชบัญญัติผู้ปกครองและเด็ก (Parent and Child Act, 1981 (พ.ศ.2524)) ของราชอาณาจักรนอร์เวย์ พระราชบัญญัติการป้องกันการทารุณกรรมเด็ก (Child Abuse Prevention Act, 2000 (พ.ศ.2543) และพระราชบัญญัติสวัสดิการเด็ก (Child Welfare Act, 1947 (พ.ศ.2490)) ของประเทศญี่ปุ่น และ

กฎหมายเด็กและเยาวชน (Children and Young Persons Act) ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ รวมทั้งกฎหมายไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยการสัมภาษณ์โดยตรงตามประเด็นสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้โดยมีประชากรสัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก คือ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ กรรมการสิทธิมนุษยชน นักวิชาการ ตัวแทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน ตัวแทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และตัวแทนมูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก

การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) ซึ่งเป็นเทคนิคทางการตลาดเพื่อสังคมนาชุมชน (Market Base Community) ที่นำมาประยุกต์ใช้กับการวิจัยให้เป็น

วิธีวิทยาการวิจัยวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยที่มุ่งให้ได้คำตอบที่เป็นต้นแบบในเรื่องนั้น ๆ โดยให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับเรื่องนั้นได้มีส่วนร่วมในการออกแบบคำตอบโดยตรง ซึ่งจะเป็นคำตอบที่เกิดจากความต้องการของประชากรที่มีส่วนได้เสียกับเรื่องนั้น ๆ จำนวน 16 คน ทำให้ได้คำตอบที่เป็นข้อค้นพบสุดท้ายของการวิจัยอันจะเป็นต้นแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และเมื่อได้วิเคราะห์จนกระทั่งพัฒนาเป็นกฎหมายในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กแล้วจะนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) ซึ่งเป็นขั้นตอนในการนำเอาคำตอบที่ได้จากการวิจัยมานำเสนอให้ประชากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการรับฟังและวิพากษ์ (Comment) ผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์และพิจารณาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าเด็กเป็นกลุ่มเปราะบางที่ยังไม่มีความสามารถที่จะดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากพิษภัยต่าง ๆ รอบตัวได้จึงมีโอกาที่จะถูกล่วงละเมิดและทำร้ายจากผู้ปกครองที่มีหน้าที่ดูแลและบุคคลอื่น แม้ว่าจะได้มีกฎหมายหลายฉบับที่ให้การคุ้มครองเด็กและมีบทลงโทษสำหรับการล่วงละเมิดเด็ก แต่ก็ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กที่จะส่งผลให้ผู้ถูกล่วงละเมิดต้องรับโทษทั้ง ๆ ที่การละเมิดสิทธิของเด็กในรูปแบบอื่นจะแฝง

การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ด้วย จึงทำให้มีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่เนื่อง ๆ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้น การวิจัยจึงหาคำตอบที่จะคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหา โดยการใช้กฎหมายเป็นกลไกในการลงโทษผู้ละเมิด และกฎหมายที่จะให้มีบทบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กก็คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มเติมและแก้ไขคำนิยาม โดยแก้ไขคำว่า “เด็ก” ให้หมายความว่า เด็กเล็กและเด็กวัยรุ่นตามพระราชบัญญัตินี้ จากเดิมที่บัญญัติให้หมายความว่า “บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส” และเพิ่มเติมคำนิยาม “เด็กเล็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุไม่เกิน 13 ปีบริบูรณ์ “เด็กวัยรุ่น” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 13 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก” หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์อันสูงสุดของเด็กทุกคน โดยคุณค่าดังกล่าวไม่สามารถยินยอมให้บุคคลอื่นมากระทำการใดอันเป็นการละเมิดได้ “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก” หมายความว่า การไม่ยอมรับสถานะความเป็นมนุษย์ของเด็ก ทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์อันเป็นคุณค่าอันสูงสุดถูกลดค่าลงโดยไม่จำกัดในวิธีการทำ อาจเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำใด ๆ รวมตลอดไปถึง การทรมาณ การทำร้าย หรือการแบ่งแยกเด็กแล้วปฏิบัติให้

แตกต่างกันเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทาง ความเชื่อ ศาสนา เชื้อชาติ ฐานะ รูปร่าง หรือเหตุอื่นใด ทำให้เด็กผู้ถูกระงับได้รับความเดือดร้อน อับอาย หรือลดเกียรติของเขาลง ทำให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ โดยไม่คำนึงว่าเด็กผู้ถูกระงับละเมิดนั้นจะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม “การละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเด็ก” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ โดยไม่จำกัดในวิธีการทำ อาจเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำใด ๆ อันเป็นการละเมิดหรือรบกวนสิทธิของเด็กเกินสมควรในสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิต สิทธิในการศึกษาหาความรู้ สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เสรีภาพในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เสรีภาพในการนับถือศาสนา และสิทธิและเสรีภาพอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” “สิทธิส่วนบุคคล” หมายความว่า สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและครอบครัว ในเคหสถานหรือในการสื่อสาร รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งหากมีการเปิดเผยอาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าว ได้รับความเดือดร้อน อับอาย หรือได้รับความทุกข์ทรมานใจ “ผู้ที่เด็กต้องพึ่งพิง” หมายความว่า บุคคลที่เด็กต้องพึ่งพิงในการดำรงชีวิต และหากบุคคลดังกล่าวไม่ดูแลหรือเลี้ยงดูเด็กซึ่งพึ่งพิงตนจะส่งผลให้เด็กเกิดอันตรายแก่ชีวิตหรือสุขภาพอนามัยอย่างร้ายแรง “องค์กรภาคประชาสังคม” หมายความว่า องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะมีสถานะ เป็นนิติบุคคล หรือไม่ก็ตาม จัดตั้งขึ้นโดย

มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของชุมชน ท้องถิ่น สังคม หรือส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกขององค์กรไม่น้อยกว่าสามคน แต่ไม่รวมถึงนิติบุคคล องค์กรหรือคณะบุคคลที่จัดตั้งหรือดำเนินการ โดยพรรคการเมือง หรือดำเนินกิจกรรมในลักษณะ การแสวงหาอำนาจรัฐ หรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง “กฎหมายอื่น” หมายความว่า กฎหมายที่บัญญัติบทลงโทษสำหรับการกระทำที่เป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

2. เพิ่มเติมสิทธิของเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเพิ่มฐานความผิด 2 ฐานความผิด คือ

2.1 การกระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยบัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำใด ๆ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในลักษณะของการไม่ยอมรับสถานะความเป็นมนุษย์ของเด็ก อันเป็นเหตุให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ของเด็กถูกลดค่าลง หรือการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ที่เป็นเหตุให้เด็กผู้ถูกระงับได้รับความเดือดร้อน อับอาย หรือลดเกียรติของเด็กผู้ถูกระงับลง โดยเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม เป็นความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการกล่าวด้วยวาจาของผู้ปกครองหรือบิดามารดาของเด็กที่เป็นถ้อยคำที่ใช้กันโดยทั่วไปตามวิถีชีวิตหรือตามประเพณีวัฒนธรรม”

2.2 การกระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเด็ก โดยบัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำใด ๆ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ อันเป็นการละเมิดหรือ

รบกวนสิทธิของเด็กเกินสมควรในสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกาย สิทธิในการศึกษาหาความรู้ สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เสรีภาพในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เสรีภาพในการนับถือศาสนา และสิทธิและเสรีภาพอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เป็นการกระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเด็ก ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการกล่าวด้วยวาจาของผู้ปกครองหรือบิดามารดาของเด็กที่เป็นถ้อยคำที่ใช้กันโดยทั่วไปตามวิถีชีวิตหรือตามประเพณีวัฒนธรรม”

3. เพิ่มเติมมาตรการในการป้องกันการล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยกำหนดมาตรการในเชิงการคุ้มครอง ดังนี้ การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ มีการให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อสร้างความตระหนักในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิและเสรีภาพของเด็ก เป็นหน้าที่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม มีการแทรกแซงอำนาจปกครองเด็กจากผู้ที่มีอำนาจปกครองได้ในกรณีผู้ปกครองเป็นผู้ละเมิด การแจ้งหรือรายงานเพื่อให้มีการเข้าคุ้มครองเด็กและเมื่อผู้แจ้งได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งทางอาญา และทางปกครอง กำหนดอำนาจและหน้าที่แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือประชาชนในการเข้าไปช่วยเหลือเด็ก ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กหรือผู้ปกครองที่อาจทำให้เกิดความเสื่อมเสียและเสียหายต่อเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต ให้สามารถมีการดำเนินคดีแทนโดยองค์กร

ภาคประชาสังคมหรือสภานายความโดยนำเงินจากกองทุนคุ้มครองเด็กมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายได้ มาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิดโดยกำหนดให้ในกรณีการกระทำละเมิดต่อเด็กเล็กไม่สามารถยกข้อต่อสู้เรื่องความไม่รู้อายุของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิด และมีการรับโทษหนักขึ้นในกรณีการกระทำละเมิดที่ทำให้เด็กได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย การกระทำละเมิดต่อเด็กที่เป็นผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาและมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล บุคคลซึ่งต้องพึ่งพาตน ลูกเลี้ยง บุตรบุญธรรม การกระทำผ่านอุปกรณ์โทรคมนาคม ระบบคอมพิวเตอร์ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ นอกจากนี้มีการกำหนดให้มีค่าสินไหมทดแทนพิเศษโดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษ (Punitive Damage) และศาลสามารถกำหนดมาตรการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรได้ มาตรการในเชิงเยียวยา และฟื้นฟูสภาพกายและจิตใจเด็ก โดยให้เด็กที่ถูกกระทำละเมิดได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพจากรัฐ ได้รับการรักษาและฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ

4. เพิ่มเติมน้ำที่แก่องค์กรคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการ 2 ประเภท คือ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี กำหนดนโยบาย วางระเบียบเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้คำปรึกษา แนะนำและประสานงาน

แก่อนุวัยางนของรัฐและเอกชน และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ กำหนดนโยบายในพื้นที่ วางระเบียบเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้คำปรึกษา แนะนำและประสานงานแก่อนุวัยางนของรัฐและเอกชนในพื้นที่ โดยข้อเสนอแนะของผู้วิจัยคือการกำหนดหน้าที่เพิ่มเติมให้คณะกรรมการทั้ง 2 ประเภท ดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กต้องคำนึงถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก” และให้มีการเพิ่มเติมนองค์กรคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก คือ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีอำนาจหน้าที่ เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด กำหนดนโยบายในพื้นที่ วางระเบียบเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้คำปรึกษา แนะนำและประสานงานแก่อนุวัยางนของรัฐและเอกชนในพื้นที่ ป้องกันและคุ้มครองเด็กในพื้นที่ โดยการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กต้องคำนึงถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก”

ข้อเสนอแนะ

1. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่มีบทบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กจากผลการวิจัยไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความ

เป็นมนุษย์ของเด็กและเพื่อที่จะทำให้ผู้ละเมิดได้รับโทษ

2. ให้มีการศึกษาและวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตัวอ่อนมนุษย์ (embryo)

กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สำหรับเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาเป็นการเฉพาะ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการกองทุนคุ้มครองเด็กให้มีประสิทธิภาพ และกฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กที่จะนำไปกำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เอกสารอ้างอิง

กุลพล พลวัน. (2538). *พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

กุลพล พลวัน. (2547). *สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2562). “คุณค่าของความเป็นมนุษย์ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” *รวมบทความวิชาการ เนื่องในโอกาส 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์*. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2564). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

จรัญ โฆษณานันท์. (2544). *รัฐธรรมนูญ 2540: จาก "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สู่ธำมรงค์สิทธิมนุษยชน"*.

กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

จิตติมา ชูใหม่. (2559). การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย. *วารสารหัวหินสุขใจไกลกังวล*, 1(2), 18-33.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). *หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2556). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูปลัดสุวัฒนเมธาคุณ สืบกระพันซ์. (2558). พุทธศาสนา: ปรัชญาแห่งชีวิต. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 3(2), 25-36.

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2561). “แนวทางเบื้องต้นในการปรับใช้หลักประโยชน์สูงสุดในประเทศไทย” *ที่ระลึก 60 ปี พิธีใหญ่ ใจหาญ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2564). *ประวัติศาสตร์ความคิดนิติปรัชญา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อ่านกฎหมาย.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2550). *ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อาทิตยาเนย์.
- หยุด แสงอุทัย. (2556). *กฎหมายอาญา ภาค 2-3*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ

Development of Law on Conservation Management of National Park

นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ^{1*} และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Noppadon Theerawongpinyo^{1*}, and Sunee Mallikamarl²

Received: 12 January 2022

Revised: 20 February 2022

Accepted: 10 March 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ และกำหนดวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การจัดการอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 ในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดการปัญหาการบุกรุก ปัญหาขยะและน้ำเสียได้ ส่งผลให้อุทยานแห่งชาติได้รับผลกระทบต่อระบบนิเวศ ดังนั้นการวิจัยนี้ได้จัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยมีโครงสร้างกฎหมายที่ปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย คำนิยาม อำนาจหน้าที่คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติในการกำหนดนโยบายในการจัดการอุทยานแห่งชาติ การจัดการบุกรุก การจัดการขยะและน้ำเสีย ตลอดจนการกำหนดพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติเพื่อการจัดการขยะและน้ำเสีย การจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ และบทกำหนดโทษ การวิจัยเสนอแนะให้มีการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ จากการวิจัยไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อการใช้บังคับ ตามโครงสร้างกฎหมายจากการวิจัยนี้

คำสำคัญ: อุทยานแห่งชาติ การจัดการอุทยานแห่งชาติ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การพัฒนากฎหมาย

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Ph.D. student, School of Law, Sripatum University

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Professor Dr., School of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: boy-2524@windowslive.com

Abstract

The objective of this research is to amend and add the provisions of the law on conservation and management of national parks. The research method used in data collection and analysis is qualitative research. It consists of Documentary research; In- depth interview; Participatory Design, Co - Design; and Hearing. The result of research showed that the existing national park management is not able to fix the problem of encroachment, waste and wastewater, which affect the ecosystem in national park. Therefore, the National Park Act B.E. 2562 shall be amended with the legal structure consisting of Definitions, Powers and duties of the National Park Committee, National Park Management and Penalties. The research suggests that the National Parks Act B.E. 2562 (2019), Section 4, Section 16 (1) shall be amended and Title 1/1 - National Park Management - Sections 25/1 to Section 25/13, and the penalties under Section 46/1 and Section 46/2 shall be added as per the legal structure derived from this research.

Keyword: national park, national park management, law amendment

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติ มีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรม ที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติ หรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน การเป็นประเทศที่มีพื้นที่ราบลุ่ม ที่มีทั้งที่เป็นทรัพยากร-

ธรรมชาติทางบก และได้นำ ประกอบกับการไม่มีปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรงจึงทำให้เป็นประเทศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติโดยเฉพาะการใช้ความอุดมสมบูรณ์และทรัพยากรธรรมชาติจึงมีการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศไปเป็นจุดขายสำหรับการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดให้มีพื้นที่ที่เรียกว่าอุทยานแห่งชาติทางบกและทางน้ำ จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งสำหรับใช้เป็นที่ท่องเที่ยว แต่ที่เป็นปัญหาก็คือการมีอุทยานแห่งชาติก็หมายความว่าทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติจะต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกทำลายหรือทำให้ลดน้อยลงไปจึงจะเป็นพื้นที่ที่

ใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ที่กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นแนวคิดและหลักการสำคัญของการมีกฎหมายคุ้มครองอุทยานแห่งชาติ คือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยมีหลักการคือ การคุ้มครองและการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีการจัดการในการคุ้มครอง บำรุง ดูแล รักษา และการบริหารจัดการอุทยานระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ดังกล่าวให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนโดยมีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีอำนาจหน้าที่ดูแลพื้นที่ดังกล่าว แต่ถึงกระนั้นก็ตามแม้จะมีกฎหมายใช้บังคับเพื่อคงรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์และความสวยงามของธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติมากขึ้นทั้งที่มีลักษณะแบบไปวันเดียวแล้วกลับและแบบพักแรมส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของอุทยานแห่งชาติในด้านต่าง ๆ เช่น การบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสร้างที่พักและทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว ขยะมูลฝอย ที่มาจากนักท่องเที่ยว และน้ำเสียจากที่พักและร้านอาหารที่เปิดบริการนักท่องเที่ยว ที่ไม่มีกระบวนการบำบัดก่อนปล่อยน้ำเสียลงสู่ธรรมชาติ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ เกิดสีและกลิ่นที่น้ำรังเกียจไม่สามารถนำมาใช้อุปโภคบริโภคได้ เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทั้งในน้ำและบริเวณใกล้เคียง ทำให้เสียความสมดุลทางธรรมชาติเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม โดยปัจจุบันจะมีกฎหมายเฉพาะในการจัดการกับปัญหาขยะได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.

2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 เป็นต้น

ปัญหาน้ำเสีย ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ส่วนปัญหาการบุกรุกมีกฎหมายพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และกฎหมายอาญาเป็นต้น แต่กฎหมายดังกล่าวข้างต้นนี้อาจใช้แก้ไขปัญหานี้ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้เนื่องจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติอยู่ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีเพียงหมวดว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ การคุ้มครอง บำรุงรักษา รักษาอุทยานแห่งชาติ หมวดยุทยานแห่งชาติ หมวดยุทยานแห่งชาติ หมวด วนอุทยานแห่งชาติ หมวดค่าบริการ และหมวดกำหนดโทษ แต่ไม่มีหมวดว่าด้วยการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นการเฉพาะ จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่ใช้บังคับในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการที่แท้จริงจึงส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์ตามความหมายใน 2 ด้านคือการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ หากไม่มีการใช้วิธีการจัดการที่เหมาะสมโดยการมีมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการแล้วสิ่งที่เคยมีอยู่ในอุทยานแห่งชาติก็มีแนวโน้มว่าจะถูกกระทบและถูกทำลาย ลงไปจนกระทั่งความเป็นอุทยานแห่งชาติตามหลักการนั้น ๆ ก็จะหมดสิ้นไป

จากสถานการณ์การจัดการอุทยานแห่งชาติ ในปัญหาการบุกรุก การจัดการขยะและน้ำเสีย ดังกล่าวทำให้การวิจัยมีแนวคิดในการพัฒนากฎหมาย ว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ เพื่อ สร้างรูปแบบและกระบวนการวิธีการจัดการปัญหา การบุกรุก ขยะและน้ำเสียให้มีระบบและกระบวนการ ที่ชัดเจนซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์ตามนโยบายของการ คัดค้านและการใช้ประโยชน์ควบคู่กันซึ่งแนวคิดการจัดการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักการจัดการ สิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ให้เป็นแนวทางในการ พัฒนากฎหมายการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยาน แห่งชาติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการวิจัยคือการปรับปรุงแก้ไข กฎหมายอุทยานแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ จัดการอุทยานแห่งชาติในปัญหาการบุกรุก ขยะและ น้ำเสีย โดยมีกลไกในการจัดการและกระบวนการที่ ชัดเจนนำไปสู่การจัดการอุทยานแห่งชาติที่มีการ อนุรักษ์ตามนโยบายของการคัดค้านและการใช้ประโยชน์ ควบคู่กันซึ่งแนวคิดการจัดการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามหลักการจัดการสิ่งแวดล้อม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology) กำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัย เอกสาร (Documentary research) โดยการนำ หลักการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ หลักการ พัฒนาอย่างยั่งยืน หลักการอนุรักษ์ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการจำกัดสิทธิของ ประชาชน ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ รวมถึงกฎหมาย ระหว่างประเทศอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลาย ทางชีวภาพ ค.ศ. 1992 (Convention on Biological Diversity, 1992) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยอุทยานและ พื้นที่คุ้มครองทางมรดก (ASEAN Declaration on Heritage Parks and Reserves) กฎหมาย ต่างประเทศ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ กฎหมายของไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติอุทยาน แห่งชาติ พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติ ป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวน แห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติควบคุม อาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำ ไทย พุทธศักราช 2456 มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับ เอกสารอื่น คือ หนังสือ ตำรา วิจัย วิทยานิพนธ์ และ บทความวิชาการเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยตรงประชากรผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มีอำนาจตัดสินใจ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ นักวิชาการ ประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับการจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้ร่วมกันออกแบบตามประเด็นที่การวิจัยกำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันประเด็นที่เป็นโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบที่จะจัดทำและ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ โดยกำหนดประชากรที่เข้าร่วมทำการออกแบบ (Co-Design) คือ ประชากรจาก เจ้าหน้าที่รัฐ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และประชาชน รวม 16 คน ให้ร่วมกันหารือและอภิปรายผลการหารือใน การงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วม ออกแบบ-ร่วมออกแบบ โดยแบ่งประชากรเป็นกลุ่ม เฉพาะ 4กลุ่ม และ ประชากรกลุ่มผสม 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่การวิจัยกำหนดไว้ คำตอบที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560)

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วม ออกแบบ-ร่วมออกแบบ แล้วจะได้ร่างกฎหมาย

ต้นแบบว่าด้วยการจัดเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ จะนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จาก ประชากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดไว้ 30 คน เพื่อนำข้อ วิพากษ์และข้อเสนอแนะไปสู่การวิเคราะห์ปรับปรุง คำตอบเพื่อให้เป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์สำหรับ การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบโดยมีการตรวจสอบ ความสอดคล้องของร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการ จัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติกับรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 ตรวจสอบความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) และตรวจสอบความสอดคล้องกับ หลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายตามพระราชบัญญัติ หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผล สัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้ง 9 ด้าน 1) ต้อง สอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ 2) ต้อง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) 3) ต้องสอดคล้องกับหลักการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี 4) ต้องเป็นการยกเลิกหรือ ปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่ สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการ ดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการ กระทบประชาชน 5) ต้องไม่ใช่ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุ จำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือ ประชาชนหรือมีกรณีจำเป็นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ 6) ต้องไม่ใช่ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนด นโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์หรือเพื่อ การอื่นที่จำเป็น 7) หากจะให้มิมีบทบัญญัติที่กำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจในการออกคำสั่งทาง ปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ให้กระทำได้

เท่าที่จำเป็น 8) ในการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดใด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ว่า การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม หรือเป็นกรณีไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และ 9) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดแล้ว

ผลการวิจัย

สำหรับกฎหมายที่คุ้มครองอุทยานแห่งชาติในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ แต่ก็พบว่าไม่มีบทบัญญัติให้จัดการกับปัญหาการบุกรุก ปัญหาขยะ และปัญหาน้ำเสีย ที่มีอยู่อย่างชัดเจนและเหมาะสมเพื่อนำไปสู่การพิทักษ์รักษาอุทยานแห่งชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นหลักการที่ใช้หลักการจัดการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ จึงนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ให้มีบทบัญญัติในการจัดการกับปัญหาอุทยานแห่งชาติทั้ง 3 ปัญหา คือ ปัญหาการบุกรุก ปัญหาขยะ และปัญหาน้ำเสีย โดยการจัดทำเป็นกฎหมายในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในประเด็นที่จะเป็นโครงสร้างของบทบัญญัติในการ

จัดการกับปัญหาการบุกรุกอุทยานแห่งชาติ การจัดการขยะ และน้ำเสียในอุทยานแห่งชาติ

การวิจัยได้ข้อสรุปเป็นสาระสำคัญของโครงสร้างการพัฒนากฎหมายเพื่อจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติที่มีโครงสร้างกฎหมาย ประกอบด้วย 19 มาตรา แยกเป็นการปรับปรุงแก้ไข รวม 4 มาตราเพิ่มเติมบทบัญญัติ 15 มาตรา โดยเพิ่มหมวด 1/1 การจัดการอุทยานแห่งชาติ 13 มาตราและหมวด 6 บทกำหนดโทษ เพิ่มเติมบทบัญญัติ 2 มาตรา ซึ่งประกอบด้วย

การปรับปรุงแก้ไข เพื่อแสดงให้เห็นทราบถึงสาระสำคัญและขอบเขตในการใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัติ และการปรับปรุงวันบังคับใช้ เพื่อให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายหรือผู้ต้องถูกบังคับตามกฎหมายจำเป็นต้องแก้ไขหรือมีเวลาในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้เป็นพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงแก้ไข และบัญญัติขึ้นใหม่เพื่อให้มีการกำหนดนโยบายการจัดการการบุกรุก การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย และการกำหนดพื้นที่สำหรับการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเสียของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติให้มีความชัดเจนมากขึ้น

การเพิ่มเติมบทบัญญัติ

คำนิยามคำว่า “การบุกรุกอุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า การเข้าไปในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อทำลายหรือใช้ประโยชน์ การเกษตร ที่พัก ร้านค้า หรือประโยชน์อื่นใดในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ โดยมิได้รับ

อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ “ขยะ” หมายความว่า สิ่งของหรือเศษวัสดุเหลือใช้ หรือสิ่งไม่ต้องการใช้ ประโยชน์อีกและต้องการกำจัดทิ้ง “การจัดการขยะ” หมายความว่า การจัดการกับขยะโดยการคัดแยกขยะ ตามประเภทขยะที่กำหนดไว้ การนำขยะกลับมาใช้ ประโยชน์อีก หรือการนำขยะแปลงใช้ใหม่ หรือการ ลดปริมาณการใช้ประโยชน์ เพื่อให้เหลือสิ่งที่จะทิ้ง เป็นขยะจริงเพียงเท่าที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์อื่นใด ได้อีก “น้ำเสีย” หมายความว่า น้ำหรือของเหลวที่มีสิ่ง สกปรกเจือปนต่าง ๆ ในปริมาณสูงจนกระทั่งเป็นน้ำ ที่ไม่ต้องการ หรือเป็นที่น่ารังเกียจสำหรับคนทั่วไป เป็นมลพิษที่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม อุทยานแห่งชาติ “การจัดการน้ำเสีย” หมายความว่า การนำน้ำเสียมาจัดการโดยการบำบัดให้ได้มาตรฐาน ก่อนปล่อยออกสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือสู่แหล่งน้ำใน อุทยานแห่งชาติ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายความว่า การให้ประชาชนและภาคธุรกิจเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติ การจัดการ การบุกรุก การจัดการขยะและการจัดการน้ำเสีย และ “ผู้ประกอบการ” หมายความว่า เจ้าของหรือผู้ ประกอบธุรกิจ และร้านค้าในอุทยานแห่งชาติ วน อุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ เพื่อให้ การบังคับใช้กฎหมายมีความชัดเจน

เพิ่มหมวด 1/1 การจัดการอุทยานแห่งชาติ ขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความชัดเจนและเป็นแนวทางในการ จัดการอุทยานแห่งชาติ โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติ

การจัดการการบุกรุก

กำหนดภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้ บุคคลใดบุกรุกอุทยานแห่งชาติ เป็นการกำหนดหน้าที่ และข้อห้ามแก่ผู้เข้าใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ

และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการสั่งให้รื้อ ถอนบรรดาสิ่งปลูกสร้างที่บุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในกรณีที่เจ้าของไม่ยอมรื้อถอนภายในกำหนดให้ พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้จัดการรื้อถอนโดยมีการ ประเมินมูลค่าทรัพย์สินก่อนการรื้อถอน และใช้ความ ระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์ โดยเจ้าของจะ เรียกค่าเสียหายใด ๆ ไม่ได้ และเจ้าของต้องเป็นผู้ เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนนั้นเพื่อการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสั่งให้รื้อถอน บรรดาสิ่งปลูกสร้างที่บุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

การจัดการปัญหาขยะ

กำหนดให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าใช้ประโยชน์ ในอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่ทิ้งขยะในถุงหรือภาชนะที่ อุทยานแห่งชาติ มอบให้ก่อนเข้าท่องเที่ยวหรือ พักผ่อนในพื้นที่โดยนักท่องเที่ยวจะต้องจ่ายค่าถุงขยะ ก่อนเข้าพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และให้ทั้งขยะที่มีใน ระหว่างการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลงในถุงขยะที่มอบให้ พร้อมต้องนำถุงขยะนั้นคืนเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นจะถูก ปรับตามอัตราที่กำหนดโดยประกาศกระทรวง เป็น การกำหนดหน้าที่แก่นักท่องเที่ยวในการจัดการขยะที่ เกิดจากการท่องเที่ยว ให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่คัด แยกขยะตามประเภทขยะที่กำหนดโดยประกาศ กระทรวงที่ออกตามมาตรา นี้ และค่าธรรมเนียมใน การกำจัดขยะให้สถานประกอบการ มีหน้าที่ รับผิดชอบจ่ายค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะตาม อัตราที่กำหนดในประกาศกระทรวง การกำหนดให้ ผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการคัดแยกขยะตาม ประเภทขยะ ให้มีการกำหนดพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติ เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการฝังกลบ การเผาขยะหรือ กำหนดวิธีอื่นใดที่เหมาะสม ให้อุทยานแห่งชาติปฏิบัติ

ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะตามรูปแบบการจัดการขยะที่กำหนดไว้ เป็นการกำหนดหน้าที่แก่อุทยานแห่งชาติในการจัดการขยะ ให้ผู้ประกอบการบริการนำเที่ยว หรือบริการรับและส่งนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องดูแลรับผิดชอบมิให้มีการทิ้งขยะ หรือเศษอาหาร หรือสิ่งปฏิกูลอื่นใดลงในเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อกำหนดให้ผู้ประกอบการบริการนำเที่ยว มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการจัดการขยะ หรือสิ่งปฏิกูลอื่นในเขตอุทยานแห่งชาติ

การจัดการน้ำเสีย

กำหนดให้อุทยานแห่งชาติ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ เพื่อกำหนดให้เป็นหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติในการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ ให้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ โดยประกาศกระทรวง เพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ ให้ผู้ประกอบการ มีหน้าที่ จัดทำบ่อเกรอะบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัดยังระบบบำบัดน้ำเสียที่อุทยานแห่งชาติจัดทำขึ้น โดยต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำเสียตามอัตราที่กำหนดโดยประกาศกระทรวง เป็นการกำหนดหน้าที่แก่ผู้ประกอบการในการจัดการน้ำเสียเบื้องต้น และรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่าย

การกำหนดมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการปัญหาในอุทยานแห่งชาติ

กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศในเรื่องนั้น ๆ มีสิทธิได้รับการลดค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะ และการบำบัดน้ำเสียทั้งนี้ตามประกาศกำหนดเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่แก่อุทยานแห่งชาติในการจัดมาตรการส่งเสริมประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมจัดการกับปัญหาของอุทยานแห่งชาติ ให้อุทยานแห่งชาติส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในพื้นที่มีส่วนร่วมในการป้องกันการบุกรุก การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย ให้อุทยานแห่งชาติ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย การประชาสัมพันธ์การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย เพื่อเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติ ตามหลักการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

หมวด 6 บทกำหนดโทษเพิ่มเติมบทบัญญัติ

กำหนดโทษสำหรับผู้บุกรุกอุทยานแห่งชาติ และการกำหนดโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการจัดการขยะและน้ำเสีย

คำตอบจากการวิจัยจึงสรุปว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ จะเป็นกลไกทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการจัดการปัญหาการบุกรุกอุทยานแห่งชาติ การจัดการขยะ และน้ำเสีย เพื่อการอนุรักษ์คุ้มครองอุทยานแห่งชาติและการใช้ประโยชน์ควบคู่กันไป

การอภิปรายผล

หากมีการนำเอากฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติมาตราเป็นกฎหมายในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ จะทำให้การคุ้มครองอุทยานแห่งชาติและการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติ ตามกฎหมายในการอนุรักษ์ สงวนรักษาและคุ้มครองให้คงความอุดมสมบูรณ์ไว้ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะให้ใช้ประโยชน์ได้ควบคู่กัน

การพัฒนากฎหมายที่จัดทำขึ้นมานี้จะเป็นต้นแบบของกฎหมายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งฝ่ายนิติบัญญัติสามารถจะนำไปใช้เพื่อการจัดทำเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติได้อันจะทำให้

ให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขเพื่อการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์ไว้ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะให้ใช้ประโยชน์ได้ควบคู่กันตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองเฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติ

2. ให้มีการนำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติจากการวิจัยไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อให้มีการใช้บังคับ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2556). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จินตวีร์ เกษมสุข. (2557). *หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุมพล สายสุนทร. (2550). *กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเล*.

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ทรงธรรม สุขสว่าง. (2561). *ยุทธศาสตร์การจัดการอุทยานแห่งชาติสู่สากล*. กรุงเทพฯ: หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2540). *การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์กฎหมายและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : อาทิตยาเนี่ย.

สมศักดิ์ ไตรรักษา. (2552). *กฎหมายเพื่อคุ้มครองที่ดินของรัฐจากการบุกรุก* (ดุชนิพนธ์นิติศาสตรดุชนิพนธ์บัณฑิต).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์. (2553). *การป้องกันล่วงหน้า: การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม* (ดุชนิพนธ์นิติ

ศาสตรดุชนิพนธ์บัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุรพล นิธิไกรพจน์. (2546). *ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

กฎหมายต้นแบบว่าการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นความมนุษย์

Model Law on the Protection of Human Dignity

กมลยศ พันธุมาศโกมล^{1*} และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Kamolysod Phunthumaskomol^{1*}, and Sunee Mallikamarl²

Received: 20 February 2022

Revised: 25 March 2022

Accepted: 20 April 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นความมนุษย์ และกำหนดวิธีวิทยาการวิจัยในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ - ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนไทยมีการละเมิดมาโดยตลอดบางครั้งถูกละเมิดควบคู่ไปกับการละเมิดสิทธิอื่น เช่น การค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงาน แต่ที่เป็นปัญหาคือไม่สามารถจะลงโทษผู้กระทำความผิดละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงได้จัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นความมนุษย์เป็นกฎหมายใหม่ระดับพระราชบัญญัติ โดยมีโครงสร้างของกฎหมายประกอบด้วยคำนิยาม องค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ องค์ประกอบความผิดฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และบทกำหนดโทษ จะทำให้มีฐานความผิดที่จะลงโทษผู้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้และทำให้ผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การวิจัยเสนอแนะให้มีการนำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการวิจัยไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อให้มีการใช้บังคับ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Ph.D. student, School of Law, Sripatum University

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Professor Dr., School of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: kamolysod.p@gmail.com

คำสำคัญ: ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน สิทธิขั้นพื้นฐาน การคุ้มครอง กฎหมาย

Abstract

The purpose of this research was to establish a Model Law on the protection of Human Dignity. The research method used in data collection and analysis is qualitative research. It consisted of Documentary research; In-depth interviews and Participatory design, Co-design; and Hearing. The result of research found that the Human Dignity of the Thai people has always been violated along with other violations such as human trafficking or forced labor. The problem is that no specific law that could the Human Dignity violators. Therefore, the research has implemented a Model Law on the protection of Human Dignity. The structure of the law consists of definitions; elements of a violation of Human Dignity; elements of offences of violation of Fundamental Rights; protection of Human Dignity; and Penalties which will be a ground of offences to punish the Human Dignity violation and to protect those who are violated according to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560. The research suggests that the model law on the protection of Human Dignity derived from research be enacted through the legislative process for enforcement.

Keyword: human dignity, human rights, fundamental rights, protection, law

บทนำ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นแนวคิดของนักปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ (School of Natural Law) ที่มุ่งเน้นถึงหลักศีลธรรม จริยธรรมตามธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่ตามธรรมชาติจึงมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดของปรัชญากฎหมายธรรมชาติที่มองว่ามนุษย์ทุกคนเกิดย่อมมีคุณค่าในตัวเองที่จะต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกละเมิด ข้อมูลในเรื่องแนวคิดอันเป็นปรัชญาของ

สำนักกฎหมายธรรมชาตินั้นได้มาจากการประมวลข้อมูลจาก สุนีย์ มัลลิกะมาส และคณะ, (2565), นิติปรัชญา. และเกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, (2564), หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. ระบุว่าแนวคิดนี้มีมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณที่มีการสู้รบกันระหว่างรัฐทำให้มีการกวาดต้อนประชากรของดินแดนที่แพ้สงครามมาเป็นทาสและมักจะถูกปฏิบัติเยี่ยงสัตว์ ได้รับการกดขี่ข่มเหงอย่างไม่เป็นธรรม เป็นเหตุให้ เฮราคลิตุส ((Heraclitus)) (c.535 - 475 BC) (พ.ศ. 8 - พ.ศ.

68)) นักปรัชญาของสำนักกฎหมายธรรมชาติไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติต่อมนุษย์อย่างมิใช่มนุษย์ ไม่นับถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่มีในทุกคนจึงขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดเช่นนี้มีในนักปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติคนต่อ ๆ มา เช่น โซเครตีส (Socrates, c.470 - 399 BC) (พ.ศ. 73 - พ.ศ. 144)) ที่มองว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีที่รัฐพึงจะต้องให้การคุ้มครองสิทธิในชีวิตและร่างกายอย่างเท่าเทียมกัน เสมอภาคกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ แนวคิดนี้สนับสนุนแนวคิดของเฮราคลิตุสว่า “ทุกสิ่งในธรรมชาติล้วนมีแบบแผน ซึ่งเป็นสิ่งที่แน่นอนและเป็นนิรันดร์ มนุษย์ล้วนมีความรู้ความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่ขึ้นกับปัจจัยภายนอกทั้งสิ้น มนุษย์จึงมีคุณค่าในตัวเอง และเมื่อมนุษย์มีคุณค่าในความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นแล้วคุณค่างดกล่าวย่อมได้รับการปกป้อง” นักปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติที่สำคัญอีกคน คือ อริสโตเติล (Aristotle, c.384 - 322 B.C. (พ.ศ. 159 - 221)) ที่มองถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในสถานะของสิ่งมีชีวิตที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล และมีปัญญาที่จะเข้าถึงกฎเกณฑ์แห่งธรรมชาติ มนุษย์ทุกคนจึงมีคุณค่าเท่าเทียมกันทุกคนไม่ว่าจะมีสถานะใดในสังคมย่อมมีความเสมอภาคกัน ที่แสดงให้เห็นถึงความยุติธรรมที่จะให้กับมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ยุคฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม (Renaissance (ราวศตวรรษที่ 14 ถึงศตวรรษที่ 16)) นักปรัชญาสำคัญคือ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) (ค.ศ. 1588 -

ค.ศ. 1679 (พ.ศ. 2131 - พ.ศ. 2222)) มีแนวคิดที่ว่าแม้ร่างกายและสติปัญญาของมนุษย์จะไม่เท่าเทียมกันทั้งทางร่างกายและสติปัญญานั้น ไม่ได้มีผลมากพอที่จะทำให้มนุษย์ไม่เสมอภาคกัน เนื่องจากความกระหายอยากของมนุษย์นั้นเท่ากัน ไม่ว่าคนตัวใหญ่ ตัวเล็ก ฉลาด หรือโง่ ต่างมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ เท่ากัน ที่แสดงให้เห็นถึงความกระหายอยากของมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน จอห์น ล็อก (John Locke (ค.ศ. 1632 - ค.ศ. 1704 (พ.ศ. 2175 - พ.ศ. 2247)) มีแนวคิดที่ว่า “สังคมของมนุษย์นั้นตามธรรมชาติเป็นสังคมที่เป็นไปโดยความมีเสรีภาพ เพราะมนุษย์ทุกคนต่างล้วนมีอิสระและมีความเสมอภาคกัน มนุษย์จึงมีศักดิ์ศรีในตนเองที่เท่าเทียมกัน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่สูงค่ามาก ควรที่ประชาชนจะวางแผนและดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของทุกคนต่อไป” และฌอง ฌัก รูสโซ (Jean Jacques Rousseau (ค.ศ. 1712 - ค.ศ. 1778 (พ.ศ. 2255 - พ.ศ. 2321)) มีแนวคิดที่ว่า “ในสภาวะธรรมชาติ มนุษย์ทุกคนย่อมเสมอภาคกัน” ข้อมูลในเรื่องแนวคิดดังกล่าวนี้ได้มาจากการประมวลข้อมูลจากเกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, (2564), หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนและกฤษฎีกา พลวัน, (2538), พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน

แนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสำนักกฎหมายธรรมชาติเกิดจากเหตุการณ์ที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถูกละเมิดอย่างรุนแรงและกลายเป็นประวัติศาสตร์ที่จดจำมาจนถึงปัจจุบันก็คือเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่สอง (World War II หรือ Second World War (ค.ศ. 1939 - ค.ศ. 1945) (พ.ศ. 2482 -

พ.ศ. 2488)) ที่อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคกรรมกรชาติสังคมนิยมเยอรมัน (National Socialist German Worker's Party (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei) : NSDAP) หรือที่นิยมเรียกย่อว่า “พรรคนาซี” ที่เป็นชาตินิยม จึงมีความเกลียดชังชนชาติยิวเนื่องจากเป็นชนชาติที่กระจายไปทั่วในหลายประเทศในภาคพื้นยุโรป จึงเกรงว่าชาวยิวที่มีศักยภาพจะยึดครองเยอรมนีและกอบโกยผลประโยชน์ของประเทศไปจากชาวเยอรมัน กองทัพนาซี จึงจับกุมชาวยิวและปล้นความมั่งคั่งของชาวยิว และจัดหาเงินทุนสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และการวิจัยและพัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมทหารและมีแนวคิดที่ชาวยิวคือชนชั้นต่ำกว่ามนุษย์ เป็นชนชาติที่ไร้ค่า ไม่ควรแพร่พันธุ์ ความเป็นมนุษย์อีกต่อไป จึงเป็นข้ออ้างในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวด้วยวิธีการรุนแรงและโหดร้าย ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลจาก ศ.ป., (2548), แพล Adolf Hitler. MEIN KAMPF (พิมพ์ครั้งที่ 8), กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โมเชิต. และ สัญชัย สุวังบุตร, (2549), ไมน์แคมพ์ฟ (Mein Kampf) หนังสือต้องห้ามแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 20. เหตุการณ์นี้แสดงถึงการปฏิบัติต่อมนุษย์ต่างเผ่าพันธุ์อย่างชนิดที่ไม่คิดว่าเป็นมนุษย์ ดังนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ประเทศต่าง ๆ ได้รวมตัวกันจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ในปี ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาสันติภาพและความมั่นคง การพัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตร บรรลุความร่วมมือระหว่างประเทศ และเป็นศูนย์กลางสำหรับการประสานงานของการกระทำ

ของชาติต่าง ๆ ในระยะแรกหลังการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติได้นำเอาปัญหามนุษยชาติที่ได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรงจากการสงครามจากการได้รับการปฏิบัติที่ทารุณโหดร้ายและไม่เป็นธรรมโดยไม่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของประเทศคู่สงครามมาสู่การประชุมร่วมกันระหว่างประเทศภาคี และได้ข้อตกลงร่วมกันในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงมีให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดจะได้รับการคุ้มครองที่เสมอภาคกันโดยให้ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ อันเป็นการนำแนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสำนักกฎหมายธรรมชาติมาพัฒนาเป็นกฎหมายในทางระหว่างประเทศที่ให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของมนุษย์หรือสิทธิมนุษยชน คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR, 1948 (พ.ศ. 2491))

สำหรับราชอาณาจักรไทยเป็นภาคีสมาชิกแห่งองค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946) (กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2551, หน้า 1) ได้ให้การรับรองปฏิญญาสากลฉบับนี้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2548 โดยที่ปฏิญญาสากลฉบับนี้เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศจึงส่งผลให้ประเทศภาคีได้นำเอาหลักสิทธิมนุษยชนมาตราเป็นกฎหมายภายใน ซึ่งไทยได้นำเอาหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาตราไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงกฎหมายเฉพาะบางฉบับ เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายการค้ามนุษย์ เป็นต้น (กุลพล พลวัน, 2543, หน้า 57) แต่โดยเหตุที่ศักดิ์ศรีความเป็น

มนุษย์เป็นรากฐานแห่งสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ดังนั้นจึงที่ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตั้งแต่ฉบับพุทธศักราช 2540 ฉบับพุทธศักราช 2550 และฉบับปัจจุบัน พุทธศักราช 2560 โดยมีบัญญัติไว้ในมาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และมีบัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25 ถึงมาตรา 49 ได้รับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไทย แต่ที่เป็นปัญหาก็คือ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรม เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดฐานความผิด ทั้ง ๆ ที่การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ปรากฏในประเทศมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและมีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างต่อเนื่องและมีเพิ่มขึ้นทุกวันในลักษณะของการละเมิดที่แฝงอยู่ในการกระทำผิดตามกฎหมายเฉพาะอื่น เช่น ความผิดฐานค้ามนุษย์ ความผิดในการบังคับใช้แรงงาน และความผิดอาญาบางฐานความผิด ซึ่งความผิดเหล่านั้นจะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติการคุ้มครองเอาไว้ เพราะฉะนั้นเมื่อมีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังกล่าวเกิดขึ้นมา กลับไม่ได้รับการพิจารณาใด เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่จะเป็นฐานในการดำเนินคดีได้

จากสภาวะการณ์ปัญหาในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังกล่าว ทำให้การวิจัยมีแนวคิดว่า

หากจะกำหนดให้มีการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แล้ว จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะใช้บังคับได้โดยตรง ดังนั้นการวิจัยจึงมีแนวคิดว่าในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ให้เป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อเป็นต้นแบบของกฎหมาย (Model Law) ที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้เพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการวิจัยคือ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้แก่คนไทยโดยการใช้กฎหมายเป็นกลไกในการคุ้มครอง ด้วยการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อเป็นฐานแห่งกฎหมายที่จะใช้ในการฟ้องร้องผู้ทำการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยตรงหรือละเมิดแฝงในความผิดอื่นที่มีกฎหมายเฉพาะใช้บังคับ จะทำให้ผู้ละเมิดมีฐานความผิดทั้งการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และฐานความผิดละเมิดตามกฎหมายเฉพาะในลักษณะของการกระทำผิดกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายสองบท

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology) กำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยการนำปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหาย แนวคิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทฤษฎีอำนาจรัฐ ทฤษฎีความยุติธรรม หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักความเสมอภาค หลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม หลักความเป็นอิสระ หลักความได้สัดส่วน หลักการระงับข้อพิพาท หลักการประนีประนอมยอมความ หลักตัวการตัวแทน หลักการระงับข้อพิพาท หลักการประนีประนอมยอมความ รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR, 1948 (พ.ศ. 2491)), กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR, 1966 (พ.ศ. 2509)) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR, 1966 (พ.ศ. 2509)) กฎหมายต่างประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และประเทศนิวซีแลนด์ และกฎหมายของไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารอื่น คือ หนังสือ ตำรา วิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานวิชาการ และบทความวิชาการ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยตรงประชากรผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มีอำนาจตัดสินใจ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้แก่ องค์กรตุลาการศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลรัฐธรรมนูญ ประชากรในกระบวนการยุติธรรม คือพนักงานอัยการ พนักงานตำรวจ เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้ร่วมกันออกแบบตามประเด็นที่การวิจัยกำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันประเด็นที่เป็นโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบที่จะจัดทำและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ โดยกำหนดประชากรที่เข้าร่วมทำการออกแบบ (Co-Design) คือ ประชากรจาก

กระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่รัฐ นักวิชาการ และประชาชน รวม 16 คน ให้ร่วมกันหารือและอภิปรายผลการหารือในการงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ โดยแบ่งประชากรเป็นกลุ่มเฉพาะ 4กลุ่ม และ ประชากรกลุ่มผสม 4กลุ่ม แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่การวิจัยกำหนดไว้ คำตอบที่ได้มาใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ แล้วจะได้ร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากประชากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดไว้ 30 คน เพื่อนำข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะไปสู่การวิเคราะห์ปรับปรุงคำตอบเพื่อให้เป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์สำหรับการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบโดยมีการตรวจสอบความสอดคล้องของร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 ตรวจสอบความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) และตรวจสอบความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้ง 9 ด้าน 1) ต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ 2) ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561

- พ.ศ. 2580) 3) ต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 4) ต้องเป็นการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน 5) ต้องไม่ใช้ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชนหรือมีกรณีจำเป็นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ 6) ต้องไม่ใช้ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น 7) หากจะให้มิมีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น 8) ในการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดใด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ว่าการกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม หรือเป็นกรณีไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และ 9) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดแล้ว

ผลการวิจัย

จากสภาวะการณ์ของการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะให้การคุ้มครองตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

2560 บัญญัติไว้ในมาตรา 4 นั้นส่งผลให้ผู้ที่จะมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ได้รับการลงโทษ การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการวิจัยได้ค้นพบคำตอบคือการจัดทำกฎหมายเป็นต้นแบบสำหรับการนำไปพิจารณามาตราเป็นกฎหมายใช้บังคับตามกระบวนการทางนิติบัญญัติ โดยกฎหมายที่จัดทำขึ้นนี้มีหลักการและเหตุผลให้เป็นกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบที่จะเป็นฐานความผิดจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ. ประกอบด้วยบทบัญญัติ 33 มาตรา แบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

บททั่วไป (มาตรา 1 ถึงมาตรา 5)

หมวด 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน (มาตรา 6 ถึงมาตรา 9)

ส่วนที่ 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(มาตรา 6 ถึงมาตรา 7)

ส่วนที่ 2 การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน

(มาตรา 8 ถึงมาตรา 9)

หมวด 2 การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(มาตรา 10 ถึงมาตรา 23)

ส่วนที่ 1 องค์การการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 10 ถึงมาตรา 12)

ส่วนที่ 2 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 12 ถึงมาตรา 20)

ส่วนที่ 3 การระงับข้อพิพาทและการพิจารณาคดี (มาตรา 21 ถึงมาตรา 23)

หมวด 3 บทกำหนดโทษ

(มาตรา 24 ถึงมาตรา 32)

บทเฉพาะกาล

(มาตรา 33)

ซึ่งประกอบไปด้วย

คำนิยาม “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง โดยทุกคนต้องได้รับการเคารพสิทธิในชีวิตและร่างกายของมนุษย์อย่างเสมอภาคกัน “สิทธิขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนพึงมีตามธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ รวมไปถึงสิทธิในชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า การกระทำได้ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกิริยา หรือการกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สิน ทางทำมาหาได้ วิธีการดำรงชีวิต และเสรีภาพของมนุษย์ ที่มีความร้ายแรง

ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายอันเป็นผลปกติจากหรือสืบเนื่องจากการลغوโทษทั้งปวงที่ขอบด้วยกฎหมาย “การลดทอนคุณค่า” หมายความว่า การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ การดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น หรือการกระทำใด ๆ ต่อผู้อื่นโดยการด้อยค่าเสมือนผู้นั้นมิใช่มนุษย์ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล รวมไปถึงได้รับการแต่งตั้ง อนุญาต สันนิษฐาน หรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจจากรัฐ หรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐโดยตรงหรือโดยปริยายจากผู้มีอำนาจรัฐให้ดำเนินการตามกฎหมาย “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และให้หมายความรวมถึงคู่สมรส คู่ชีวิต ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกระทำความผิด ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมไปถึงผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหาย “องค์กรตุลาการ” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ “การดำเนินคดีแบบกลุ่ม” หมายความว่า การดำเนินคดีละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่องค์กรตุลาการอนุญาตให้เสนอคำฟ้องต่อองค์กรตุลาการเพื่อให้มีคำพิพากษาคู่ครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหายหลายคน

ที่มีคู่ความคนเดียวกันจากการกระทำครั้งเดียวกัน โดยอาจตั้งตัวแทนของกลุ่มขึ้นดำเนินคดีแทนก็ได้ “วิถีการดำรงชีวิต” หมายความว่า การกำหนดแนวทางการใช้ชีวิตของตนที่เป็นกิจวัตรประจำวันของแต่ละบุคคล ที่มีรูปแบบเป็นไปตามประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การอบรมศึกษาของบุคคลนั้น ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย และ “ความร้ายแรง” หมายความว่า การทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นที่มีลักษณะสัณฐาน ศักยภาพของชีวิต และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

หมวด 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหมวดที่บัญญัติองค์ประกอบ การกระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน และข้อละเว้นความรับผิดชอบละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน

หมวด 2 องค์กรคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 องค์กรการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่กำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพิ่มเติม ส่วนที่ 2 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่กำหนดสิทธิของผู้เสียหายในการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นสิทธิร้องเรียน ร้องทุกข์ กล่าวโทษ ฟ้องร้องดำเนินคดี, สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน, สิทธิขอไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดี หรือระหว่งการพิจารณาคดี และสิทธิมอบอำนาจให้บุคคลอื่น

ดำเนินการแทนตน หลักเกณฑ์ในการดำเนินการแทน ผู้ถูกกระทำละเมิดทั้งตามฐานะทางครอบครัวและการมอบอำนาจให้ดำเนินการแทน หน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในการรับเรื่องและดำเนินการในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และกรณีประชาชนเป็นผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การส่งเรื่องให้พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดำเนินคดีแทนผู้เสียหาย การทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ส่วนที่ 3 การระงับข้อพิพาทและพิจารณาคดีที่กำหนดให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ห้องสมุดตุลาการพิจารณาการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานไปพร้อมกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะอื่น

หมวด 3 บทกำหนดโทษ ที่กำหนดอัตราโทษตามความร้ายแรงของการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้

การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดบทลงโทษ บทลงโทษ เพิ่มโทษ และยกเว้นโทษ ไว้ในกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ให้มีการนำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการวิจัยไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อให้มีการใช้บังคับ

2. ให้มีการนำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการวิจัยไปพัฒนาในส่วนของกฎหมายที่ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลประเภทต่าง ๆ เช่น สตรี เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ เกษตรกรและคนใช้แรงงาน ความหลากหลายทางเพศ ฯลฯ ให้มีชัดเจน ซึ่งแต่ละเรื่องมีรายละเอียดของสิทธิที่ต้องรับรองและคุ้มครองที่แตกต่างกันไป

เอกสารอ้างอิง

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*.

กรุงเทพฯ: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

กุลพล พลวัน. (2538). *พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

กุลพล พลวัน. (2543). *สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: เค ซี กรุ๊ป.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2547). *หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2562). “ความเข้าใจในรัฐกษัตริย์กับสิทธิ อิสรภาพ (อิสรภาพ) และเสรีภาพ” *รวมบทความทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบ 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2562). “คุณค่าของความเป็นมนุษย์ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” รวมบทความ

วิชาการ เนื่องในโอกาส 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2564). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2564). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน ว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

จรัญ โฆษณานันท์. (2559). *สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน : ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2556). *กฎหมายมหาชน ความเป็นมา ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ฐาณู ศิริฤทธิ์วัฒนา. (2564). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

Andrew Clapton. (2559). *Human Rights: A Very Short Introduce* [สิทธิมนุษยชน: ความรู้ฉบับพกพา].

กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์.

ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์. (2562). *ทฤษฎีสิทธิขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2556). *สิทธิ และ เสรีภาพ ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นพนิต สุริยะ. (2559). *สิทธิมนุษยชน: แนวคิดและการคุ้มครอง*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2561). *หลักกฎหมายมหาชน หลักนิติธรรม/นิติรัฐ ในฐานะ “เกณฑ์” จำกัดอำนาจรัฐ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). *หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2562). “สิทธิมนุษยชนกับสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ” รวมบทความวิชาการ เนื่องในโอกาส 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (มปป.). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับ*

สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.

กรุงเทพฯ: หจก. มิราเคิล ครีเอชั่นอินเตอร์ พรีนธ์.

สัญญา สุวังบุตร. (2549). ไมน์แคมป์ (Mein Kampf) หนังสือต้องห้ามแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 20. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 31(1), 168-183.

สุนีย์ มลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิเทศศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อาทิตยาเนย์.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2561). *สิทธิมนุษยชน*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

การจัดการการตลาดและการตลาดดิจิทัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ OTOP
นวัตกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ตำบลสัมปทวน
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

Marketing management and digital marketing, tourist attractions,
OTOP learning Celadon Glazed Pottery Community Enterprise
Group, Samphuan Subdistrict, Nakhon Chai Si District Nakhon
Pathom Province

ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร^{1*} และรุ่งทิwa ชูทอง²

Ntapat Worapongpat^{1*}, and Rungtiva Choothong²

Received: 20 March 2022

Revised: 28 April 2022

Accepted: 5 May 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดดิจิทัลการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ และการเพิ่มศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล 2.เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ทางเฟซบุ๊กของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล 3.เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดลให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ทฤษฎี วิเคราะห์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการบริหาร การศึกษา

¹ Assistant Professor, Dr., Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship, Tourism and Educational Administration

² รองศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

² Associate Professor, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

* Corresponding e-mail: dr.thiwat@gmail.com

สถานการณ์ทางการตลาด (SWOT ANALYSIS) และส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix) หรือ 4P's และ ประมวลผลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยคำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) พบว่าแอปพลิเคชัน Facebook ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่าง ผู้ใช้งานกับเพจ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ใน ระดับมากที่สุด น้อยที่สุดคือการจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการการตลาด การตลาดดิจิทัล แหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to study digital marketing strategies, public relations media development, and increase the potential of applying digital technology to tourist attractions and products for the Celadon Glazed Pottery Community Enterprises. Develop the Facebook public relations media of the Celadon Glazed Pottery Community Enterprise Group 3. To publicize the tourist attractions and the products of the Celadon Glazed Pottery Community Enterprise Group to be more well-known Qualitative data analysis uses theory. Analyze the market situation (SWOT ANALYSIS) and the marketing mix (Marketing mix) or 4P's and analyze it with statistical software packages by calculating the statistics Including frequency and percentage (Percentage) found that the Facebook application for content type Found that most (Generation Baby Boomer) have the highest opinion about Chatbot, making it quick and easy to connect between users and the page. In the highest level, followed by QR CORD which makes it more convenient for users Is at the highest level The least is creating and developing a Facebook Page to create more awareness. At a high level

Keyword: marketing management, digital marketing, learning tourist attraction

บทนำ

เทคโนโลยีในปัจจุบันเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเหล่านี้เข้ามามีบทบาทสำคัญ

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก ในปัจจุบันผู้บริโภคหันมาสนใจและใช้สื่อออนไลน์ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้งานผ่าน มือถือสมาร์ต

โฟน แล็บท็อป โน้ตบุ๊ก เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเมื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในประเทศไทยมีแนวโน้มใช้อินเตอร์เน็ตเพิ่มขึ้น และส่วนใหญ่ใช้งานทุกวันใช้เวลาอยู่บนโลกออนไลน์ ซึ่งมากกว่าการดูทีวี วิทยุเหมือนในสมัยก่อน สื่อออนไลน์ในปัจจุบันมีหลากหลายไม่ว่าจะเป็น Facebook Line Instagram Twitter แต่ส่วนใหญ่ผู้บริโภคนิยมใช้สื่อออนไลน์อย่าง Facebook เนื่องจาก Facebook มีแพลตฟอร์มที่เข้าถึงได้ง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน ผู้ประกอบการเองก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการโฆษณาขายสินค้าของตนเองโดยใช้แพลตฟอร์มนี้ ซึ่งสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งการสร้างผลงานผ่านสื่อออนไลน์เป็นไปได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น

การเดินทางที่แสนยาวนานของเครื่องปั้นดินเผาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์มาตั้งแต่สมัย 2000 ปีก่อนจากประเทศจีนสู่ประเทศไทย ในยุคสุโขทัย และถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน อาจารย์พงศ์ลักษณ์ สุวรรณมาลี ครูภูมิปัญญาไทย หรือหัวหน้ากลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล มีแนวความคิดที่จะสืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นหลังได้อนุรักษ์ไว้ และยังมีแนวคิดที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญา ขั้นตอนการผลิตให้กับกลุ่มชุมชนในจังหวัดนครปฐมให้ได้มีอาชีพและมีรายได้เข้าชุมชน ภายใต้แบรนด์ พงษ์ศรีนคร ศิลาดล ด้วยลวดลายที่เอกลักษณ์อย่างสีเขียวไข่กาหรือเขียวหยก ลายงาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และลวดลายที่แสดงถึงประเพณีและวัฒนธรรมไทยเรื่องราวในประวัติศาสตร์

ทำให้เครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดลได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ และด้วยมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนและการส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่ภาครัฐให้การสนับสนุน ส่งผลให้เกิดรายได้ เงินหมุนเวียนในระดับท้องถิ่นและระดับชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล เพื่อขายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนภายในจังหวัดนครปฐม และได้ทำการลงทะเบียน OTOP ระดับห้าดาว อาจารย์พงศ์ลักษณ์สนใจที่จะเปิดโอกาสให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้กระบวนการผลิต และแนะนำภูมิปัญญาไทยให้กับกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจ ทางพงษ์ศรีนคร ศิลาดลเองก็มีสินค้าเครื่องปั้นดินเผามากมายให้กับลูกค้าได้เลือกซื้อ และในปัจจุบัน ยังมีปัญหาด้านการจัดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ด้านการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อดิจิทัลให้ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น เพื่ออาจจะส่งผลให้เกิดรายได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อออนไลน์ สื่อดิจิทัลให้มีความน่าสนใจ เพิ่มเทคนิคในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนในชุมชน และเพื่อให้คนในชุมชนสามารถนำไปพัฒนาหรือประยุกต์ใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของชุมชน สามารถช่วยเพิ่มรายได้แก่กลุ่มชุมชนและการรับรู้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งประเด็นของงานวิจัยครั้งนี้คือ การจัดการการตลาดและ

การตลาดดิจิทัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ OTOP นวัตกรรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสื่อประชาสัมพันธ์ การตลาดดิจิทัล การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และการเพิ่มศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

การพัฒนากลุ่มอาชีพ เป็นการวิจัยโดยรวบรวมทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ 1.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาดแบบดิจิทัล (Digital Marketing) 2. แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์และประวัติของเฟซบุ๊ก 3.แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมสนทนาอัตโนมัติ (Chat Bot) 4.แนวคิดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ 5.แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้องเป็นการประยุกต์ใช้การบริหารธุรกิจที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์การตลาด การจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่่อมาเป็นฐานข้อมูลในการประมวลผล

ขอบเขตด้านพื้นที่

วิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี

จังหวัดนครปฐม 1) การถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ 2) การสร้างอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการบริหารจัดการประชาสัมพันธ์ให้มีการแพร่หลายมากขึ้น และ 3) เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ ผู้ที่สนใจในการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ เรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชนและเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านแบบดั้งเดิม การทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแบบวิถีชาวบ้าน และ 2) กลุ่มผู้ประกอบการที่สนใจที่จะนำผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ไปการตกแต่งสถานที่

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการการตลาดและการตลาดดิจิทัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ OTOP นวัตกรรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

แหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า

1. แหล่งข้อมูลจากการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเอกสาร บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

2. แหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการลงพื้นที่ในชุมชน สัมภาษณ์ผู้ประกอบการหรือช่างฝีมือใน วิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล

ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปเพิ่มเติมจากการที่ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบในการจัดทำสื่อการตลาดดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา เครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาด

3. แหล่งข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่พบเห็นสื่อประชาสัมพันธ์ 200 ชุด และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ได้แก่ ผู้บริโภคสื่อประชาสัมพันธ์ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาชุมชน เครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาด ในจังหวัดนครปฐม กรุงเทพมหานครฯ และจังหวัดอื่นๆ ประกอบด้วยกลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน กลุ่มลูกค้าในอนาคต

เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาการจัดการการตลาดดิจิทัล แหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาด ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรีจังหวัดนครปฐม 73210

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาได้จากการค้นคว้า รวบรวมข้อมูล บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องที่มีผู้จัดทำเอาไว้ รวมทั้งข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ เอกสารทางวิชาการและข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านสื่อ อินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้ประสบการณ์ของผู้วิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ และนำมาสร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้

2. นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามในแต่ละหัวข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

3. นำเสนอแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากอาจารย์ที่ปรึกษามาแก้ไขปรับปรุงแลดำเนินการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งรายละเอียดของแบบสอบถามมี 3-ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจด้านการพัฒนาสื่อการตลาดดิจิทัล แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา เครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาด แบ่งระดับความพอใจออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นอื่น ๆ ได้เพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากเอกสาร และหาข้อมูล คล้องกับการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่ ผู้ศึกษาไว้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน

2. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม Google form

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาหาข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถามมารวบรวมและจัดลำดับของ ข้อมูล พร้อมทั้งได้ตรวจสอบความครบถ้วน ของ แบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาทำการ วิเคราะห์โดยมีวิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ทฤษฎี วิเคราะห์สถานการณ์ทางกาตลาด (SWOT ANALYSIS) และ ส่วน ประสมทางการตลาด (Marketing mix) หรือ 4P's

2. นำแบบสอบถามสำหรับประมวลผล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. ประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย และนำมา เสนอผลการศึกษา โดยนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบตารางอธิบายข้อมูล แสดงค่าของข้อมูล ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ตอนที่ 1 ข้อมูล ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสถิติ ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตาราง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ตอนที่ 2 ข้อมูล ความคิดเห็นด้านการพัฒนาสื่อการตลาดดิจิทัลทาง Page Facebook โดยการคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

Deviation) และนำเสนอในรูปแบบตาราง โดยใช้เกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

3.3 ประมวลผลข้อมูลเชิงลึกจาก Page Facebook และนำมาเสนอผลการศึกษาโดย คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอใน รูปแบบตาราง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดย คำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบ ตาราง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็น ด้านการพัฒนาสื่อการตลาด ดิจิทัลแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา เครื่องปั้นดินเผาเคลือบ สีลาด ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและด้านสื่อ ดิจิทัล โดยการคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอในรูปแบบตาราง

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยสรุปเป็นการ บรรยายจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

การวิจัยโครงการ เรื่องการจัดการการตลาดและการตลาดดิจิทัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ OTOP นวัตวิถี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาด ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยจะมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้

ทฤษฎี วิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด (SWOT ANALYSIS) และได้นำข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เก็บมาได้จำนวน 200 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว การวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลคณะผู้วิจัยใช้ทฤษฎีวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด (SWOT ANALYSIS) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. จุดแข็ง

1.1 เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความรู้

1.2 เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของชาวไทยและชาวต่างชาติ

1.3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การให้ความรู้เรื่องเครื่องปั้นดินเผา การสอนปั้นเครื่องปั้นดินเผา การขึ้นรูปทรงเครื่องปั้นดินเผา และการลงลาย เป็นต้น

1.4 ท่าเลที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนสะดวกต่อการเดินทาง

2. จุดอ่อน

2.1 แหล่งวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก

2.2 วิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาด ขาดเทคโนโลยีที่สนับสนุนด้านการตลาดดิจิทัล

2.3 แรงงานฝีมือหายาก ช่างปั้นและช่างแกะสลักลายมีเหลืออยู่ไม่กี่คนและเด็กรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจจะฝึกหัดเพื่อเป็นอาชีพหลัก

3. โอกาส

3.1 รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

3.2 นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

3.3 รัฐบาลกระตุ้นให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ ลดการเดินทางไปต่างประเทศ

3.4 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้โซเชียลมีเดียจึงทำให้มีโอกาสในการโปรโมตและติดต่อกับแหล่งชุมชนได้ง่ายมากขึ้น

4. อุปสรรค

4.1 ภาวะเศรษฐกิจโลกไม่แน่นอนเป็นสาเหตุทำให้นักท่องเที่ยวไม่เดินทางและใช้จ่ายน้อยลง

4.2 การรับรองนักท่องเที่ยวมากเกินไป อาจทำให้ละเลยการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมกลายเป็นการทำลายแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่รู้ตัว

4.3 ภัยจากธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก เช่น ฝน

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ 20-22 ปี (Gen Z : Generation Z)	37	18.50
อายุ 23-40 ปี (Gen Y : Generation Y)	100	50
อายุ 41-55 ปี (Gen X : Generation X)	32	16
อายุ 56-74 ปีขึ้นไป (Generation Baby Boomer)	31	15.50
รวม	200	100

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลจำแนกตามอายุ (Gen X : Generation X) จำนวน 32 คน คิดเป็นพบว่าส่วนใหญ่มีอายุ 23-40 ปี (Gen Y : Generation Y) จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอายุ 20 ปีขึ้นไป (Gen Z : Generation Z) จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 รองลงมาอายุ 41-55 ปี (Gen X : Generation X) จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และน้อยที่สุดคือ อายุ 56-74 ปีขึ้นไป (Generation Baby Boomer) จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.24	0.778	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.35	0.662	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.46	0.519	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Page Facebook	4.59	0.552	มากที่สุด
5. QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.53	0.634	มากที่สุด
6. Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับเพจ	4.49	0.521	มาก
รวม	4.44	0.101	มาก

ข้อมูลความคิดเห็นด้านการพัฒนาสื่อการตลาดดิจิทัล (Gen Z : Generation Z)

จากตารางที่ 2 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.101) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง สะดวก

ในการเข้าถึงPage Facebook อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D.=0.552) รองลงมาเรื่อง QR CODE ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.634) และน้อยที่สุด Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D.=0.778)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.78	0.442	มากที่สุด
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.54	0.511	มากที่สุด
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.76	0.451	มากที่สุด
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.65	0.565	มากที่สุด
รวม	4.68	0.057	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหา สื่อดิจิทัล Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, S.D.=0.057) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับ

มากที่สุด($\bar{X}=4.78$, S.D.=0.442) รองลงมาเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.451) และน้อยที่สุดคือรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.511)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Instagram มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.54	0.617	มากที่สุด
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.26	0.763	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Instagram สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.51	0.501	มากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram (ต่อ)

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. สะดวกในการเข้าถึง Instagram	4.52	0.511	มากที่สุด
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมาก	4.31	0.705	มาก
6. การส่งข้อความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ	4.19	0.757	มาก
รวม	4.39	0.118	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Instagram ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.39 , S.D.=0.118) หากพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Instagram มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.54 , S.D.=0.617) รองลงมาคือสะดวกในการเข้าถึง Instagram อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.52 , S.D.=0.511) และน้อยที่สุดคือการส่งข้อความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.19 , S.D.=0.757)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.79	0.432	มากที่สุด
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.77	0.445	มากที่สุด
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.44	0.517	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.41	0.569	มาก
รวม	4.60	0.064	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหา สื่อดิจิทัล Instagram ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60 , S.D.=0.064) หากพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.79 , S.D.=0.432) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.77 , S.D.=0.445) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.41 , S.D.=0.569)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Line มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.54	0.617	มากที่สุด
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.22	0.769	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Line สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.51	0.504	มากที่สุด
4. สะดวกในการเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line	4.52	0.511	มากที่สุด
5. QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.31	0.705	มาก
6. การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว	4.19	0.757	มาก
รวม	4.38	0.118	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : $(\bar{X}=4.54, S.D.=0.617)$ รองลงมาคือเรื่องสะดวกในการเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line อยู่ในระดับมากที่สุด $(\bar{X}=4.52, S.D.=0.511)$ และน้อยที่สุดคือเรื่องการตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.19, S.D.=0.757)$ หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Line มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด $(\bar{X}=4.38, S.D.=0.118)$

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.19	0.757	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.46	0.519	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.31	0.705	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.07	0.848	มาก
รวม	4.26	0.139	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : $\bar{X}=4.46$, S.D.=0.519) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบ Generation Z) มีระดับความคิดเห็นด้านการ การนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก นำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Line ในภาพรวม อยู่ใน $(\bar{X}=4.31$, S.D.=0.705) และน้อยที่สุดคือเรื่อง ระดับมาก $(\bar{X}=4.26$, S.D.=0.139) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.07$, S.D.=0.848) รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Twitter มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.07	0.848	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.24	0.778	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Twitter สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.31	0.705	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Twitter	4.46	0.519	มาก
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.40	0.585	มาก
รวม	4.18	0.135	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : S.D.=0.519) รองลงมาคือเรื่องการจัดทำ เนมแท็ก Generation Z) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภท ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับ เนื้อหาสื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก $(\bar{X}=4.40$, S.D.=0.585) และน้อยที่สุดเรื่อง มาก $(\bar{X}=4.18$, S.D.=0.135) หากพิจารณารายข้อ Twitter มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ใน ระดับมากที่สุดเรื่องสะดวกใน ระดับมาก $(\bar{X}=4.07$, S.D.=0.848) การเข้าถึง Twitter อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.46$,

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.68	0.511	มากที่สุด
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.19	0.757	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.57	0.563	มากที่สุด

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter (ต่อ)

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.54	0.617	มากที่สุด
รวม	4.49	0.106	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : $(\bar{X}=4.68$ S.D.=0.511) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด นำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$ S.D.=0.106) หากพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลในแต่ละแอปพลิเคชัน

(Gen Z : Generation Z)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
Facebook			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.44	0.101	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.68	0.057	มากที่สุด
Instagram			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.39	0.118	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.60	0.064	มากที่สุด
Line			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.38	0.118	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.26	0.139	มาก
Twitter			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.18	0.135	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.49	0.106	มาก
รวม	4.43	0.030	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นสื่อดิจิทัลในแอปพลิเคชัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.43 , S.D.=0.030) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องแอปพลิเคชัน Facebook ด้านการนำเสนอเนื้อหาอยู่ในระดับมาก

ที่สุด ($\bar{X}$ =4.68 , S.D.=0.057) รองลงมาเรื่องแอปพลิเคชัน Instagram ด้านประเภทการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60 , S.D.=0.064) และน้อยที่สุดคือแอปพลิเคชัน Twitter ด้านประเภทเนื้อหา อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =4.18 , S.D.=0.135)

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.65	0.565	มากที่สุด
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.31	0.705	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.33	0.687	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Page Facebook	4.39	0.600	มาก
5. QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.59	0.552	มากที่สุด
6. Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับเพจ	4.82	0.410	มากที่สุด
รวม	4.52	0.107	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.52 S.D.=0.107) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งาน

กับเพจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.82 S.D.=0.410) รองลงมาคือเรื่อง Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.65 S.D.=0.565) และน้อยที่สุดคือเรื่องข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.31 S.D.=0.705)

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.51	0.501	มากที่สุด
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.19	0.757	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.68	0.511	มากที่สุด
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.49	0.521	มาก
รวม	4.47	0.123	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : มากที่สุด ($\bar{X}$ =4.68 S.D.=0.511) รองลงมาคือเรื่อง Generation Y) มีระดับความคิดเห็นด้านการ รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก นำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Facebook ในภาพรวม อยู่ ที่สุด ($\bar{X}$ =4.51 S.D.=0.501) และน้อยที่สุดคือเรื่อง ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.47 S.D.=0.123) หากพิจารณา รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก รายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง ($\bar{X}$ =4.19 S.D.=0.757) รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิกอยู่ในระดับ

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Instagram มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.65	0.539	มากที่สุด
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.27	0.753	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Instagram สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.39	0.600	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Instagram	4.63	0.533	มากที่สุด
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.22	0.769	มาก
6. การส่งข้อความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ	4.39	0.600	มาก
รวม	4.43	0.104	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : เนื้อหาสื่อดิจิทัล Instagram ในภาพรวม อยู่ในระดับ Generation Y) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภท มาก ($\bar{X}$ =4.43 S.D.=0.104) หากพิจารณารายข้อ

พบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Instagram ($\bar{X}=4.63$ S.D.=0.533) และน้อยที่สุดคือเรื่องการจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$ S.D.=0.539) รองลงมาคือเรื่องสะดวกขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$ S.D.=0.769) ในการเข้าถึง Instagram อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.47	0.520	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.19	0.757	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.65	0.565	มากที่สุด
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.49	0.521	มาก
รวม	4.45	0.113	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : ($\bar{X}=4.65$ S.D.=0.565) รองลงมาคือเรื่อง รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$ S.D.=0.521) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$ S.D.=0.757) พบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Line มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.30	0.716	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.27	0.753	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Line สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.24	0.778	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line	4.19	0.757	มาก
5. QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.10	0.860	มาก
6. การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว	4.00	0.891	มาก
รวม	4.18	0.068	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : $(\bar{X}=4.30$ S.D.=0.716) รองลงมาคือเรื่องข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$ S.D.=0.753) และน้อยที่สุดคือเรื่อง การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$ S.D.=0.891)

จากตารางที่ 15 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : $(\bar{X}=4.18$ S.D.=0.068) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Line มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.45	0.518	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.28	0.756	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.38	0.614	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.55	0.608	มากที่สุด
รวม	4.42	0.114	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : $(\bar{X}=4.55$ S.D.=0.608) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$ S.D.=0.518) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$ S.D.=0.756)

จากตารางที่ 16 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : $(\bar{X}=4.42$ S.D.=0.114) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Twitter มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	3.88	0.793	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	3.96	0.867	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Twitter สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.19	0.757	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Twitter	3.84	0.779	มาก

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter (ต่อ)

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	3.98	0.879	มาก
รวม	3.97	0.055	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.97 S.D.=0.055) หากพิจารณารายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องการจัดทำและพัฒนา Twitter สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =4.19 S.D.=0.757) รองลงมาคือเรื่องการจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.98 S.D.=0.879) และน้อยที่สุดคือเรื่อง สะดวกในการเข้าถึง Twitter อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =3.84 S.D.=0.779)

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.18	0.766	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.39	0.607	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.24	0.778	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.02	0.899	มาก
รวม	4.21	0.120	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.21 S.D.=0.120) หากพิจารณารายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.39 S.D.=0.607) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.24 S.D.=0.778) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.02 S.D.=0.899)

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลในแต่ละแอปพลิเคชัน

(Gen Y : Generation Y)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
Facebook			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.52	0.107	มากที่สุด
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.47	0.123	มาก
Instagram			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.43	0.104	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.45	0.113	มาก
Line			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.18	0.068	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.42	0.114	มาก
Twitter			
ด้านประเภทเนื้อหา	3.97	0.055	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.21	0.120	มาก
รวม	4.33	0.025	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นสื่อดิจิทัลในแต่ละแอปพลิเคชัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.025) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องแอปพลิเคชัน Facebook ด้านประเภทเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.107) รองลงมาเรื่องแอปพลิเคชัน Instagram ด้านประเภทการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.113) และน้อยที่สุดคือแอปพลิเคชัน Twitter ด้านประเภทเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.055)

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.65	0.565	มากที่สุด
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.35	0.662	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.63	0.533	มากที่สุด

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook (ต่อ)

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. สะดวกในการเข้าถึง Page Facebook	4.72	0.474	มากที่สุด
5. QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.53	0.634	มากที่สุด
6. Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับเพจ	4.52	0.511	มากที่สุด
รวม	4.57	0.073	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.57 S.D.=0.073) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องสะดวกในการเข้าถึง Page Facebook อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.72 S.D.=0.474) รองลงมาคือเรื่อง Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.65 S.D.=0.565) และน้อยที่สุดคือเรื่อง ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.35 S.D.=0.662)

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.39	0.607	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.38	0.614	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.62	0.554	มากที่สุด
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.12	0.869	มาก
รวม	4.38	0.141	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.38 S.D.=0.141) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.62 S.D.=0.554) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.39 S.D.=0.607) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ ($\bar{X}$ =4.12 S.D.=0.869)

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Instagram มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.37	0.629	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.18	0.766	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Instagram สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.37	0.629	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Instagram	4.60	0.531	มากที่สุด
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.48	0.511	มาก
6. การส่งข้อความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ	4.36	0.642	มาก
รวม	4.39	0.091	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : S.D.=0.531) รองลงมาคือเรื่องการจัดทำ เนมแท็ก (Generation X) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภท ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับ เนื้อหาสื่อดิจิทัล Instagram ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก($\bar{X}$ =4.48 S.D.=0.511) และน้อยที่สุดเรื่องข้อมูล มาก($\bar{X}$ =4.39 S.D.=0.091) หากพิจารณารายข้อ ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ พบว่ามีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องสะดวกใน มาก($\bar{X}$ =4.18 S.D.=0.766) การเข้าถึง Instagram อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.14	0.866	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.11	0.870	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.47	0.520	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.45	0.518	มาก
รวม	4.29	0.202	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.29 S.D.=0.202) หากพิจารณา (Generation X) มีระดับความคิดเห็นด้านการ รายข้อพบว่ามีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง นำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Instagram ในภาพรวม อยู่ รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X}=4.47$ S.D.=0.520) รองลงมาคือเรื่อง การนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$ S.D.=0.870)
รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$ S.D.=0.518) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบ

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Line มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.30	0.716	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.27	0.762	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Line สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.24	0.778	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line	4.20	0.757	มาก
5. QR CODE ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.28	0.756	มาก
6. การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว	4.35	0.662	มาก
รวม	4.27	0.043	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : S.D.=0.662) รองลงมาคือเรื่อง Line มีความน่าสนใจ
Generation X) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภท และมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$
เนื้อหาสื่อดิจิทัล Line ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก S.D.=0.716) และน้อยที่สุดคือเรื่องสะดวกในการ
($\bar{X}=4.27$ S.D.=0.043) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$
ระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องการตอบข้อความ S.D.=0.757)
สะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.39	0.624	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.42	0.561	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.47	0.520	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.45	0.518	มาก
รวม	4.43	0.050	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $\bar{X}=4.47$ S.D.=0.520) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$ S.D.=0.518) และน้อยที่สุดคือเรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$ S.D.=0.624)

จากตารางที่ 25 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $\bar{X}=4.43$ S.D.=0.050) หากพิจารณารายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอฟพลิเคชั่น Twitter

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Twitter มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.20	0.757	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.31	0.710	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Twitter สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.05	0.906	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Twitter	4.22	0.769	มาก
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.49	0.521	มาก
รวม	4.25	0.159	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $\bar{X}=4.49$ S.D.=0.521) รองลงมาคือเรื่องข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$ S.D.=0.710) และน้อยที่สุดคือเรื่องการจัดทำและพัฒนา Twitter สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$ S.D.=0.906)

จากตารางที่ 26 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $\bar{X}=4.25$ S.D.=0.159) หากพิจารณารายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องการจัดทำเนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้นอยู่

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอฟพลิเคชั่น Twitter

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	3.79	0.769	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.78	0.442	มากที่สุด
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	3.99	0.853	มาก

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter (ต่อ)

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.00	0.848	มาก
รวม	4.14	0.195	มาก

จากตารางที่ 27 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $(\bar{X}=4.78$ S.D.=0.442) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการ Generation X) มีระดับความคิดเห็นด้านการ นำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$ S.D.=0.848) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการ นำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวม อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=4.14$ S.D.=0.195) หากพิจารณาราย ข้อพบว่ามีความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบ การนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$ S.D.=0.769)

ตารางที่ 28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลในแต่ละแอปพลิเคชัน

(Gen X : Generation X)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
Facebook			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.57	0.073	มากที่สุด
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.38	0.141	มาก
Instagram			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.39	0.091	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.29	0.202	มาก
Line			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.27	0.043	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.43	0.050	มาก
Twitter			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.25	0.159	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.14	0.195	มาก
รวม	4.34	0.063	มาก

จากตารางที่ 28 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $(\bar{X}=4.57, S.D.=0.073)$ รองลงมาเรื่องแอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.43, S.D.=0.050)$ และน้อยที่สุดคือ แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.14, S.D.=0.195)$

จากตารางที่ 28 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $(\bar{X}=4.57, S.D.=0.073)$ รองลงมาเรื่องแอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.43, S.D.=0.050)$ และน้อยที่สุดคือ แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.14, S.D.=0.195)$

จากตารางที่ 28 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $(\bar{X}=4.57, S.D.=0.073)$ รองลงมาเรื่องแอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.43, S.D.=0.050)$ และน้อยที่สุดคือ แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.14, S.D.=0.195)$

จากตารางที่ 28 พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : $(\bar{X}=4.57, S.D.=0.073)$ รองลงมาเรื่องแอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.43, S.D.=0.050)$ และน้อยที่สุดคือ แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.14, S.D.=0.195)$

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.50	0.501	มากที่สุด
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.31	0.710	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.18	0.859	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Page Facebook	4.35	0.662	มาก
5. QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.55	0.608	มากที่สุด
6. Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับเพจ	4.58	0.553	มากที่สุด
รวม	4.41	0.127	มาก

จากตารางที่ 29 พบว่าส่วนใหญ่ ($\bar{X}=4.58, S.D.=0.553$) รองลงมาคือเรื่อง QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด $(\bar{X}=4.55, S.D.=0.608)$ และน้อยที่สุดคือ เรื่องการจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.18, S.D.=0.859)$

จากตารางที่ 29 พบว่าส่วนใหญ่ ($\bar{X}=4.58, S.D.=0.553$) รองลงมาคือเรื่อง QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด $(\bar{X}=4.55, S.D.=0.608)$ และน้อยที่สุดคือ เรื่องการจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.18, S.D.=0.859)$

จากตารางที่ 29 พบว่าส่วนใหญ่ ($\bar{X}=4.58, S.D.=0.553$) รองลงมาคือเรื่อง QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด $(\bar{X}=4.55, S.D.=0.608)$ และน้อยที่สุดคือ เรื่องการจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.18, S.D.=0.859)$

จากตารางที่ 29 พบว่าส่วนใหญ่ ($\bar{X}=4.58, S.D.=0.553$) รองลงมาคือเรื่อง QR CORD ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด $(\bar{X}=4.55, S.D.=0.608)$ และน้อยที่สุดคือ เรื่องการจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก $(\bar{X}=4.18, S.D.=0.859)$

ตารางที่ 30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Facebook

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.37	0.629	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.34	0.675	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.45	0.537	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.42	0.561	มาก
รวม	4.40	0.063	มาก

จากตารางที่ 30 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$ S.D.=0.063) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$ S.D.=0.537) รองลงมาคือ เรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$ S.D.=0.561) และน้อยที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$ S.D.=0.675)

ตารางที่ 31 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Instagram มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.45	0.537	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.25	0.773	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Instagram สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.22	0.769	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Instagram	4.24	0.778	มาก
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.16	0.851	มาก
6. การส่งข้อความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ	4.20	0.757	มาก
รวม	4.25	0.107	มาก

จากตารางที่ 31 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) ด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Instagram ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$ S.D.=0.107) หาก

พิจารณาารายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุด เรื่อง Instagram มึความน่าสนใจและมึความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =4.45 S.D.=0.537) รองลงมาคือเรื่องข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มึความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =4.25 S.D.=0.773) และน้อยที่สุดคือเรื่อง การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มึความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.16 S.D.=0.851)

ตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Instagram

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.32	0.699	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.23	0.760	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.10	0.860	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.29	0.759	มาก
รวม	4.23	0.067	มาก

จากตารางที่ 32 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มึระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Instagram ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.23 S.D.=0.067) หากพิจารณาารายข้อพบว่ามึระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.32 S.D.=0.699) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.29 S.D.=0.759) และน้อยที่สุดเรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.10 S.D.=0.860)

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Line มึความน่าสนใจและมึความน่าเชื่อถือ	4.55	0.509	มากที่สุด
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มึความเหมาะสม	4.47	0.510	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Line สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.58	0.553	มากที่สุด
4. สะดวกในการเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line	4.46	0.519	มาก
5. QR CORD ทำให้มึความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.65	0.539	มากที่สุด
6. การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว	4.45	0.528	มาก

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line (ต่อ)

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
รวม	4.53	0.017	มากที่สุด

จากตารางที่ 33 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Line ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$ S.D.=0.017) หากพิจารณารายชื่อพบว่ามีความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง QR CODE ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.65$ S.D.=0.539) รองลงมาคือเรื่อง การจัดทำและพัฒนา Line สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$ S.D.=0.553) และน้อยที่สุดคือเรื่อง การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$ S.D.=0.528)

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Line

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	4.37	0.629	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	4.34	0.675	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	4.42	0.561	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	4.45	0.537	มาก
รวม	4.40	0.063	มาก

จากตารางที่ 34 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Line ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$ S.D.=0.063) หากพิจารณารายชื่อพบว่ามีความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$ S.D.=0.537) รองลงมาคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$ S.D.=0.561) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$ S.D.=0.675)

ตารางที่ 35 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter

ด้านประเภทเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Twitter มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ	4.48	0.520	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม	4.03	0.894	มาก
3. การจัดทำและพัฒนา Twitter สร้างการรับรู้มากขึ้น	4.42	0.587	มาก
4. สะดวกในการเข้าถึง Twitter	4.60	0.531	มากที่สุด
5. การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น	4.48	0.520	มาก
รวม	4.40	0.161	มาก

จากตารางที่ 35 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหาสื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.40$ S.D.=0.161) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง สะดวกในการเข้าถึง Twitter อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$ S.D.=0.531) รองลงมาคือเรื่อง Twitter มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ และการจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$ S.D.=0.520) และน้อยที่สุดคือเรื่องข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$ S.D.=0.894)

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลแอปพลิเคชัน Twitter

ด้านการนำเสนอเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว	3.82	0.794	มาก
2. รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง	3.76	0.778	มาก
3. รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก	3.97	0.862	มาก
4. รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ	3.92	0.810	มาก
รวม	3.87	0.036	มาก

จากตารางที่ 36 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$ S.D.=0.036) หากพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่

ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$ S.D.=0.862) รองลงมาคือ เรื่องรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$ S.D.=0.810) และน้อยที่สุดคือเรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง ($\bar{X}=3.76$ S.D.=0.778)

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลในแต่ละแอปพลิเคชัน

(Generation Baby Boomer)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
Facebook			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.41	0.127	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.40	0.063	มาก
Instagram			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.25	0.107	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.23	0.067	มาก
Line			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.53	0.017	มากที่สุด
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.40	0.063	มาก
Twitter			
ด้านประเภทเนื้อหา	4.40	0.161	มาก
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	3.87	0.036	มาก
รวม	4.31	0.048	มาก

จากตารางที่ 37 พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นสื่อดิจิทัลในแต่ละแอปพลิเคชัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.048) หากพิจารณารายชื่อพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่องแอปพลิเคชัน Line ด้านประเภทเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.017) รองลงมาเรื่องแอปพลิเคชัน Facebook ด้านประเภทเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.127) และน้อยที่สุดคือ

แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.036)

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่พบสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล วิชาทกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ในจังหวัดนครปฐม และกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษา

ได้สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษา แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล วิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อมูลความพึงพอใจด้านการพัฒนาสื่อการตลาดดิจิทัล

พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหา Facebook ในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหา สื่อดิจิทัล Facebook รองมาคือ Instagram Line Twitter ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหา Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหาสื่อดิจิทัล Facebook รองมาคือ Instagram Line Twitter ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหา สื่อดิจิทัล Twitter ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหา Facebook ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด รองมาคือ Instagram Line Twitter มีระดับความพึงพอใจด้านการนำเสนอเนื้อหา สื่อดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นด้านประเภทเนื้อหา สื่อดิจิทัล Line ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด รองมาคือ Facebook Instagram Twitter ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นด้านการนำเสนอเนื้อหา สื่อดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “การจัดการการตลาดและการตลาดดิจิทัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ OTOP นวัตกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาเคลือบสีลาดล ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” สามารถอภิปรายได้ดังนี้

พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา อายุ 23 – 40 ปี (Gen Y : Generation Y) และมีรายได้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท

แอปพลิเคชัน Facebook ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง สะดวกในการเข้าถึง Page Facebook รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเรื่อง QR CODE และรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ Page Facebook มีความน่าสนใจและความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Instagram ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มี

ระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Instagram รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเรื่องสะดวกในการเข้าถึง เรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง Instagram อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือการส่งข้อความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Line เรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเรื่องสะดวกในการเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line เรื่องรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือการตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Z : Generation Z) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง สะดวกในการเข้าถึง Twitter เรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการจัดทำ เนมแท็กทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น คือรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ Twitter มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Facebook ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับเพจอยู่ในระดับมากที่สุด เรื่อง รูปแบบการนำเสนอ

ภาพอินโฟกราฟฟิก รองลงมาคือ Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ คือรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Instagram ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Instagram มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ เรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือสะดวกในการเข้าถึง Instagram รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือการจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Line มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือเรื่อง รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็วอยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen Y : Generation Y) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง การจัดทำและพัฒนา Twitter สร้างการรับรู้มากขึ้น เรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมากรองลงมาคือการจัดทำ เนมแท็ก รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Facebook ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง สะดวกในการเข้าถึง Page Facebook อยู่ในระดับมากที่สุดเรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก รองลงมาคือ Page Facebook มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ คือรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Instagram ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง สะดวกในการเข้าถึง Instagram เรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือการจัดทำเนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุดคือข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ คือรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง การตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว เรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ Line มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ คือรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือสะดวกในการเข้าถึงติดต่อผ่านไลน์ Line อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง การจัดทำ เนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้นเรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมากรองลงมาคือ ข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากคือรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Gen X : Generation X) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง เรื่อง Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับเพจ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือรูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือรูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Facebook ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง Chatbot ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับเพจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ QR CODE ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด น้อยที่สุดคือการจัดทำและพัฒนา Page Facebook สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Instagram ด้านประเภทเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง

Instagram มีความน่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือ เรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพถ่ายเดี่ยว อยู่ในระดับมากรองลงมาคือข้อมูลข่าวสารเนื้อหาต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การจัดทำเนมแท็ก ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้น อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Line ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับ ความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง QR CODE ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ใช้งานมากขึ้นเรื่อง รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือการจัดทำและพัฒนา Line สร้างการรับรู้มากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือการตอบข้อความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก

แอปพลิเคชัน Twitter ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่าส่วนใหญ่ (Generation Baby Boomer) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรื่อง รูปแบบการนำเสนอแบบวิดีโอ รูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือรูปแบบการนำเสนอภาพอินโฟกราฟฟิก อยู่ในระดับมาก

และน้อยที่สุดคือรูปแบบการนำเสนอภาพตกแต่ง อยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ชันแก้ว (2561) บทความวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและผลการดำเนินงานทางการตลาด” ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลด้านความสามารถในการสร้างเนื้อหาทางการตลาดและด้านการจัดการชื่อเสียงองค์กรออนไลน์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการตลาด 2) กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลด้านการจัดการชื่อเสียงองค์กรออนไลน์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการตระหนักรู้เกี่ยวกับตราสินค้า 3) กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลด้านความสามารถในการสร้างเนื้อหาทางการตลาดและด้านการจัดการชื่อเสียงองค์กรออนไลน์มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย 4) การตระหนักรู้ถึงตราสินค้ามีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการตลาด และ 5) ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการตลาด

เอกสารอ้างอิง

พรพรรณ ดาลประเสริฐ (2559). อิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกลุ่มธุรกิจ

การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2563, จาก

http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/2865/1/pornphan_tarn.pdf.

จุฬารัตน์ ชันแก้ว. (2561). กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและผลการดำเนินงานทางการตลาด. *จุฬาลงกรณ์ปริทรรศน์*, 41(159), 1-32.

อานันท์ ตะนัยศรี. (2555). *วิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2563, จาก

<http://ophbgo.blogspot.com/>

ข้อแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ
วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
(Disciplinary Journal of Buriram Rajabhat University)

วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นวารสารวิชาการที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยครอบคลุมศาสตร์ต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ โดย เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารธุรกิจ การจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การเงินการธนาคาร การตลาด คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหวิทยาการการจัดการ

มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม โดยสามารถที่จะตีพิมพ์ฉบับพิเศษได้อีกเพิ่มเติม ผู้เขียนทุกท่านสามารถส่งบทความวิจัยหรือบทความวิจัยมาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ได้ ผลงานที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร ต้องไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นๆ มาก่อน และบทความจะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ประเมินอิสระจากภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 2 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ บทความอาจถูกดัดแปลง แก้ไขคำ สำนวน และรูปแบบการนำเสนอตามที่ กองบรรณาธิการเห็นสมควร

วิธีการเตรียมต้นฉบับ

1. การพิมพ์ต้น

การพิมพ์ต้นฉบับนั้นสามารถพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยที่องค์ประกอบต่างๆ ของ บทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้จัดทำตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับตามวารสารนี้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และข้อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน โดยให้หลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยไม่จำเป็น อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นที่จะเขียนเป็นภาษาอังกฤษก็ให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยวงเล็บภาษาอังกฤษ โดยคำแรกให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วย ตัวพิมพ์ใหญ่ และให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะคำแรก คำต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น ส่วนบทความที่เป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาก่อนที่จะนำเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการการจัดการ

2. การพิมพ์

ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word โดยจัดหน้ากระดาษ ขนาด A 4 (8.5 X 11 นิ้ว) ตั้งค่าหน้ากระดาษสำหรับการพิมพ์ ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว (2.5 เซนติเมตร) จัดสองคอลัมน์ ใส่เลขหน้ากำกับ ทุกหน้า

3. รูปแบบตัวอักษร

3.1 ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้แบบ TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ขนาดตัวอักษรอย่างเดียวกัน ดังนี้

3.2 ชื่อ เรื่อง ขนาด 18pt

3.3 ชื่อผู้เขียนบทความ 16pt

3.3 รายละเอียดสาขาวิชา คณะ สถาบัน 12pt

3.4 หัวข้อหลักใช้ตัวอักษรขนาด 16pt ตัวหนา

3.5 หัวข้อรองใช้ตัวอักษรขนาด 14pt ตัวหนา

3.6 เนื้อความทุกส่วนใช้ตัวอักษรขนาด 14pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า

ความยาวของบทความ ไม่ควรเกิน 11 หน้า รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งต้นฉบับ

ให้ผู้เขียนบทความ สามารถส่งต้นฉบับได้ทาง website <http://fms.bru.ac.th> ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย

เป็นการเสนอผลการวิจัย อาจเป็นผลงานวิจัย บางส่วนหรือผลงานวิจัยที่สำเร็จสมบูรณ์แล้ว ซึ่ง ผู้เขียนได้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title)

ควรเขียนให้สั้น กระชับ เข้าใจง่าย โดยให้แสดงเป้าหมายหลักของการวิจัย ทั้งนี้ให้มีความยาวไม่เกิน 100 ตัวอักษร ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อน แล้วบรรทัดล่างให้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษใช้ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรก ยกเว้น Article และ Preposition ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) ให้พิมพ์ด้วยตัวเอนไม่ต้องขีดเส้นใต้ กรณีระบุชื่อสามัญของสิ่งมีชีวิตให้เขียนเป็น ภาษาไทยให้ใส่ชื่อวิทยาศาสตร์ด้วย

1.2 ชื่อผู้แต่งบทความ (Authors and Coauthors)

ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลเต็ม ทั้งชื่อที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับภาษาอังกฤษนั้นให้ใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรกของชื่อตัว และนามสกุล และหากมีผู้แต่งหลายคนให้ใช้หมายเลขกำกับตามลำดับและลงเครื่องหมายดอกจัน (*) พร้อมระบุชื่อหน่วยงาน สาขาวิชา คณะ สาขาวิชาที่สังกัด รวมทั้ง e-mail address

1.3 บทคัดย่อ

ให้มีความยาวไม่เกิน 300 คำ เป็นการย่อเนื้อความงานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้นลง โดยให้มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามเรื่องเต็ม ควรเขียนแบบสั้น ๆ และตรงประเด็น ระบุเฉพาะสาระสำคัญเท่านั้น บทคัดย่อภาษาไทยให้พิมพ์เต็มบรรทัดไม่เกินครึ่ง หน้ากระดาษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวปกติ

1.4 คำสำคัญ

ให้ระบุคำสำคัญ 1-3 คำ คำสำคัญเป็นคำที่เด่นที่สุดของงานวิจัยของผู้เขียน ซึ่งใช้เป็นคำหลัก

1.5 ABSTRACT

ให้พิมพ์ ABSTRACT เป็นภาษาอังกฤษเต็มบรรทัด ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point ปกติ ให้มีความยาวของ ABSTRACT โดยรวมทั้งหมดไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ

1.6 Keywords

คำภาษาอังกฤษที่ผู้แต่งกำหนดให้เป็น Keyword ให้ผู้เขียนเลือกใช้คำที่มีความหมายสอดคล้อง เหมาะสม และตรงที่สุดกับ คำสำคัญภาษาไทยคำนั้นๆ โดย Keyword ทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยอักษร ตัวพิมพ์ใหญ่ และหากมีการแยก Keyword แต่ละคำให้ขึ้นด้วยเครื่องหมาย ; เสมอ

1.7 บทนำ

ในบทนำนี้ให้อธิบายถึง ภูมิหลัง ความสำคัญของปัญหาการทำวิจัย และสาเหตุการทำวิจัย

1.8 วัตถุประสงค์การวิจัย

เป็นประเด็นสำคัญโดยจะต้องให้ครอบคลุมแนวทางการทำวิจัยทั้งหมด

1.9 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

ให้เขียนเป็นความเรียง หรือ ระบุเป็นข้อก็ได้

1.10 ขอบเขตการวิจัย

ในขอบเขตการวิจัยให้ผู้แต่งบทความระบุขอบเขตการวิจัยเฉพาะที่เป็นกรอบความคิดการวิจัยนี้ กรณีจัดทำกรอบความคิดการวิจัยเป็นแผนภาพให้ผู้แต่งจัดพิมพ์

ขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะ

1.11 วิธีดำเนินการวิจัย

1) กรณีเป็นการวิจัยที่มีวงรอบเดียว ในย่อหน้าแรกให้ระบุชื่อและประเภทวิธีดำเนินการวิจัย (Research methodology)

2) กรณีมีการดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 วงรอบ ให้ผู้แต่งระบุวิธีดำเนินการวิจัยแต่ละ วงรอบให้ชัดเจนและครบทุกองค์ประกอบ คือ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล พิมพ์วิธีการดำเนินการวิจัยให้มีความยาว โดยรวม 2-3 Column

1.12 เครื่องมือการวิจัย

ให้ระบุ ชื่อ ชนิด ประเภทเครื่องมือการสร้าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.13 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้อธิบายถึงวิธีการและระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลถ้ามีหลายวิธีการ ให้ระบุแต่ละวิธีอย่างชัดเจน

1.14 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) กรณีข้อมูลเชิงปริมาณให้ระบุ วิเคราะห์ด้วย สถิติอะไร อย่างไร เป็นความเรียงไม่ต้องระบุสูตร ทางสถิติ

2) กรณีข้อมูลเชิงคุณภาพให้ระบุ วิเคราะห์ แยกรายละเอียดของแต่ละกลุ่มข้อมูลอย่างไร ใช้ หลักการอะไร มีเกณฑ์การประเมินผลอย่างไร

1.15 ผลการวิจัย

ให้อธิบายรายละเอียดของผลการวิจัยที่พบอย่างชัดเจนสมบูรณ์ และมีรายละเอียดครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ หรือ คำถามวิจัยที่ค้นพบ

1.16 การอภิปรายผลการวิจัย

ให้นำเฉพาะผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์หรือสมมติฐานหลักของการวิจัย (ถ้ามี) มาอภิปราย ผลการวิจัย และให้อภิปรายเพื่อมองเห็นภาพความเป็นเหตุเป็นผลกันและกัน โดยอ้างอิงหลักฐานทางทฤษฎีที่ใช้แพร่หลายโดยทั่วไป หรืออาจมีการเทียบเคียงหรือ เปรียบเทียบได้กับรายงานผลการวิจัยที่มีวิธีการดำเนินการวิจัยรูปแบบเดียวกัน หรือ คล้ายคลึงกัน ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 กับงานวิจัย และให้มีความยาว ของการอภิปรายผลการวิจัยโดยรวม 2-3 คอลัมน์ โดยการอ้างอิงข้อมูลให้ใช้การอ้างอิงแบบตัวเลข

1.17 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ให้ระบุเฉพาะผลการวิจัยที่เป็นความรู้ องค์ความรู้ หรือ วิธีการ ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบ โดยข้อเสนอแนะนั้น สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ด้วยเงื่อนไข

อะไร มีข้อระวังความเสี่ยงอย่างไร โดย อาจเขียนเป็นรายข้อหรือเป็นความเสี่ยงก็ได้

2) ให้มีความยาวของข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้โดยรวมไม่เกิน
ครึ่ง Column

1.18 กิตติกรรมประกาศ

ให้อธิบายเฉพาะคำขอบคุณของผู้ที่มีความสำคัญในการจัดทำงานวิจัย การ
เรียบเรียงรายงาน การวิจัย และการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย จนทำให้ งานวิจัยนี้สำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

1.19 เอกสารอ้างอิง

ในการอ้างอิงบทความวิจัยนั้น ให้ใช้การอ้างอิงเฉพาะที่มีการเขียนใน
บทความวิจัยฉบับนี้เท่านั้น และให้เขียนอ้างอิงแบบตัวเลข เอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุก
ฉบับจะต้องมีการอ้างอิงในบทความ มีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยที่
รายละเอียดการอ้างอิงนั้นจะประกอบไปด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ หรือชื่อบทความ ชื่อ
ของ เอกสารที่พิมพ์ สำนักหรือสถานที่พิมพ์ ปีที่ (ฉบับ ที่) พิมพ์และเลขหน้าที่อ้างอิง ทั้งนี้
การเขียนให้เป็นไปตามรูปแบบของชนิดเอกสารที่อ้างอิง

2. บทความวิชาการ

บทความวิชาการนี้ เป็นบทความที่ผู้แต่งได้แต่ง และเรียบเรียงขึ้นใหม่จากการสัง
เคราะห์ประสบการณ์ ทางวิชาการ และการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ เรียบเรียงขึ้นใหม่
จากแหล่งข้อมูลเพื่อตีพิมพ์ใน วารสารสหวิทยาการจัดการ(มนุษย์ ศาสตร์และสังคมศาสตร์)
ประกอบด้วย

2.1 ชื่อเรื่อง (Title)

ผู้เขียนควรเขียนให้สั้น กระชับ และแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายหลักของบทความ
ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อน ได้ลงมาเป็น
ภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษใช้ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรก ยกเว้น Article และ
Preposition ให้ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) ให้พิมพ์ด้วยตัว
เอนไม่ต้องขีดเส้นใต้ กรณีระบุชื่อสามัญของสิ่งมีชีวิตเป็น ภาษาไทยให้ใส่ชื่อวิทยาศาสตร์

2.2 ชื่อผู้แต่งบทความ (Authors and Coauthors)

ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลเต็มทั้งชื่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษสำหรับ
ภาษาอังกฤษใช้ อักษรตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรกของชื่อตัว และนามสกุล ถ้ามีผู้แต่ง
หลายคนให้ใช้หมายเลข กำกับตามลำดับและลงเครื่องหมายดอกจัน (*) พร้อมระบุชื่อ
หน่วยงาน สาขาวิชา คณะที่สาขาวิชาสังกัด รวมทั้งให้มี e-mail address

2.3 สารสังเขป

ในสารสังเขปนั้น ให้มีความยาวไม่เกินอย่างละ 300 คำ เป็นการย่อเนื้อความ
งานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้นได้ เนื้อหาสารครบถ้วนตามเรื่องเต็ม ควรเขียนแบบสั้น และตรง

ประเด็น ระบุเฉพาะสาระสำคัญเท่านั้น บทคัดย่อภาษาไทยให้พิมพ์เต็มบรรทัดไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวปกติ

2.4 คำสำคัญ

ให้ผู้เขียนระบุคำสำคัญเพียง 1-3 คำ คำสำคัญเป็นคำที่เด่นที่สุดของการวิจัยนี้เพื่อใช้ เป็นคำหลักสำหรับ การเข้าถึงค้นหาบทความนี้

2.5 SUMMARY

ให้พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเต็ม บรรทัด ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point ปกติ ให้มีความยาวโดยรวมทั้งหมด ไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ

2.6 Keywords

คำภาษาอังกฤษที่ผู้แต่งระบุให้เป็น Keyword นั้น ให้ผู้แต่งเลือกใช้คำที่มีความหมายสอดคล้อง เหมาะสม และตรงที่สุดกับ คำสำคัญภาษาไทยคำนั้นๆ โดย Keyword ทุกคำ ให้ขึ้นต้นด้วยอักษรตัวพิมพ์ใหญ่การแยก Keyword แต่ละคำให้ขึ้นด้วยเครื่องหมาย ;

2.7 บทนำ

- 1) การจัดพิมพ์บทนำให้มีความยาว 1-2 Column
- 2) ในบทนำนี้ให้ระบุภูมิหลัง ความสำคัญ ของปัญหาการทำวิจัย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสาเหตุการทำวิจัย

2.8 สรุป

- 1) เป็นการเรียบเรียง โดยที่ผู้เขียนอาจเรียบเรียง เป็นหัวข้อหลัก และมีข้อย่อยเรียงลำดับด้วยเลขข้อ ก็ได้ การเรียงลำดับเลขข้อย่อยให้เรียงลำดับ
- 2) ให้มีความยาวของการสรุปโดยรวม 2-3 Column
- 3) การอ้างอิงข้อมูลให้ใช้การอ้างอิง APA

2.9 เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในบทความใช้การอ้างอิงแบบ ตัวเลข เอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกฉบับจะต้อง มีการอ้างอิงในบทความ มีการอ้างอิงที่ถูกต้องตาม หลักวิชาการ รายละเอียดการอ้างอิงประกอบด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ หรือชื่อบทความ ชื่อของ เอกสารที่พิมพ์ สำนักหรือสถานที่พิมพ์ ปีที่ (ฉบับ ที่) พิมพ์และเลขหน้าที่อ้างอิง ทั้งนี้การเขียนให้ เป็นไปตามรูปแบบของชนิดเอกสารที่อ้างอิง

3. ตัวอย่างการอ้างอิง

■ หนังสือ

ผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อเรื่อง | . (ครั้งที่พิมพ์). | สถานที่พิมพ์ | : | สำนักพิมพ์. | |)

ตัวอย่าง

วรารรรถน์ ศรียาภักย์. (2554). การจัดประชุมและฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สมุทรปราการ : เดอะ บิ๊ก พلاسส์ พัทยาบีช.

■ วารสาร

ผู้แต่ง.|| (ปีที่พิมพ์, เดือน). || ชื่อบทความ. || ชื่อวารสาร. || ปีที่หรือเล่มที่ (ฉบับที่) :
|| || || || || || หน้าที่ดีพิมพ์บทความ.

ตัวอย่าง

กุลกันยา ศรีสุข. (2557, เมษายน-พฤษภาคม). การศึกษาเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะและเพิ่มขีด

ความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรภาครัฐและ
เอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา. 1 (11) : 93-101.

■ หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์, | เดือน | วันที่). | | ชื่อบทความ. | | ชื่อหนังสือพิมพ์. | | หน้าทีตีพิมพ์
บทความ.

ตัวอย่าง

ปรีชา ปาโนรัมย์. (2556, กุมภาพันธ์ 11). อาจารย์ราชภัฏ

■ หนังสือที่มีผู้รับผิดชอบแต่ละบทแต่ละตอน

ชื่อผู้แต่ง.) (ปีที่พิมพ์.) (ชื่อเรื่องหรือชื่อตอน.) ใน (ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่จัดทำ,
) (ชื่อหนังสือ.) (หน้า.) สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ศิริพร ลิ้มตระการ. (2540). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่านใน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย (หน้า 1-36). นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

■ บทความในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง. | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อบทความ. | ใน | ชื่อผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ. | (บก.) | ชื่อเรื่อง. |

||||||| (หน้า). | | สถานที่พิมพ์ : | สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2536ก). การประมวลผลคำคืออะไร. ใน อนุกิต บุญธรรม (บก) คอมพิวเตอร์น่ารู้ (หน้า 77).

กรุงเทพฯ : สถาบันประมวลข้อมูลเพื่อการศึกษาและพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

■ วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อวิทยานิพนธ์. | | ระดับวิทยานิพนธ์. | สาขาวิชา | คณะ |

||||||| มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

ตัวอย่าง

ชาติชาย พานิชชอบ. (2544). แนวโน้มบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอนาคต.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

■ รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่องานวิจัย. | (ครั้งที่พิมพ์). | | สถานที่พิมพ์. | : | สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ปรีชา ปาโนรัมย์. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มมูลค่า ด้านเศรษฐกิจให้แก่

ผู้ผลิตสินค้าชุมชนประเภทขนมจีนภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาล

เมือง จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิพิธภัณฑผ้า. (2551). ผ้าแพรวา. ค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2552
จาก <http://2ebook.com/stou/readind/index.php>

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
สามารถส่งเอกสารหรือติดต่อสอบถามได้ที่ :
โทรศัพท์ :: 044 611221 ต่อ 5001, 5002
โทรศัพท์เคลื่อนที่ :: 089-794-3040 โทรสาร :: 044-612858
E-Mail : mpec@bru.ac.th
Website :: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/journalfms-thaijo>

